D 1475/22/4

A BUDAPESTI VIII. KERÜLETI

MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

TIZENHETEDIK

ÉVI ÉRTESÍTŐJE

AZ 1911—1912-IK ISKOLAI ÉVRŐL.

KÖZLI

DR. LÉTMÁNYI NÁNDOR,

FŐGIMN. IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1912.

FRITZ ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJA, NAP-UTCA 13.

Gondolatok a nevelésről.

A nevelés ható erejében anélkül, hogy túlságosan analizálnunk kellene, egyik jellemző sajátságként a javulás, illetve a javítás gondolatát találjuk. A nevelés, mint tényleges művelet, mint tervszerű eljárás Pannwitz állítása szerint már magában véve is érték; legjellemzőbb sajátsága azonban nem ez az önmagában rejlő érték, hanem lényegének egy másik aktualitása t. i. az, hogy értékeket produkál. Nem másolja az értékeket, hanem produkálja, teremti, még pedig meglévő elemekből azáltal, hogy azokat új és új kombinációkban kapcsolja össze egymással. Az új kombinációkhoz minden egyes nevelendő egyénnél valamely új elem járul, legalább is minimális mértékben, amely magában foglalja a javulás lehetőségét. A nevelés ezzel a sajátságával, ezzel a lényegében rejlő erővel a legmélyebben, a legbensőségesebben kapcsolódik bele az emberi kultura fejlődésébe, mint annak legfontosabb, majdnem kizárólagos lendítő kereke. Az élet a maga nagy materiális és szellemi készleteivel, emberi természetünk folyományaként megnyilatkozó mindennemű foglalkozásaival és tudományágaival szüntelen új eredményeket szül, melyek kellő ingadozás és lehámlás után új igazságokként állnak elő. Ezek az új igazságok az előbbiekhez képest relative szükségképen fejlődést mutatnak s miután a kulturafejlődés folyamatába belekapcsolódtak, abban elhelyezkedtek, annak menetét belső értéküknek megfelelően gyorsítják. A kulturát azonban az emberek csinálják, annak fejlődéséből a genus humanum ki nem kapcsolható; a generatiók egymásutánját koruk igazságaival, sőt az előbbi korok igazságaival megértő kapcsolatba kell hozni, olyan bonorum possessio-félét kell létesíteni, amely viszonyban a possessor természetesen az ember.

Az ember és kora igazságai közötti bensőséges viszony létesítése két tényezőn fordul meg: egyik az igazság, másik a nevelés. Az igazság a maga ható erejével, önértékével, radiumszerű kisugárzásával hatást gyakorol a környezetére, a rendelkezésére

álló érvényesülési teret, az emberi észt érdekkörébe igyekszik vonni s abban hatását kifejteni. Képletesen szólva önkifejtési ösztönére hallgatva életet él, melynek minden mást absorbeáló alkotórésze a hatás. Az igazság, ha nem hathat, elsatnyul, nem él. Az igazságra nézve tehát életkérdés, hogy hasson. Ebben a hatástendenciában van meg a priori a haladás magva; de valamint a bibliai mag csak ott kelt ki és hozott bő termést, ahol jól megművelt talajra talált, a sziklára és az útszélre esett mag pedig veszendőbe ment, hasonlóképen az igazságok hatástendenciája csak akkor fejtheti ki önmagát, akkor ér el kellő eredményt, ha van célpontja, amelyre hasson, ha van talaja, ahol kikel. Az igazság eleven életéhez hozzátartozik, hogy érdeklődés kisérje, hogy appercipiálják, hogy az emberi megértés és cselekvés nélkülözhetetlen részévé legyen. Az emberi értelem, az emberi öntudat, a kedély annyira hozzátartozik az igazság életéhez, mint a növényéhez a napfény. Enélkül nincs élet, nincs hatás. S amely igazság, eszme hatása révén a nagy kulturális evolucióba belekapcsolódni nem képes, értéktelen, holt.

Itt, ezen a ponton válik érthetővé a nevelés nagy értéke, úgyszólván alig értékelhető fontossága. A nevelés mint tény, mint állandó hatás valójában másodlagos tényező. A primordialitas, az elsőbbség a nevelés két tárgyában immanenter van benne. Az egyik tárgy — megkülönböztetés céljából nevezzük a nevelés substratumának — jelenleg az ember; a másik tárgy az az igazság, eszme, az a szociális értelmi és ethikai érték, amelyet az emberbe bele kell nevelni. A nevelés substratumában az elsőbbség a természetet, a velünkszületett képességeket illeti. Ez az a legfontosabb akadály, a legnagyobb gát, mely egyebek mellett a nevelés útjában áll. Egyelőre csak annyit jegyezzünk meg róla, amennyit Pannwitz mond: „Die Vererbung ist nicht das letzte, sondern das erste Wort des Schicksals." Különben ez lévén mondanivalónk egyik tárgya, később úgyis rátérünk.

Az igazság elsőbbsége már az eddigiekből is világos. Értéke a puszta létezésében már benne levő értéken kívül főleg hatásában áll, amely hatás az embert mint értékhordozót éri és érdekli. Az ember és az igazságok, azaz értékek közti viszonyban a legfontosabb szerepet a nevelés viszi, jóllehet csak másodlagos tényező. Első sorban is determinálólag hat az emberre, mert a sok lehetőség közül csak azokat engedi kifejlődni, melyek az ő céljainak megfelelnek, melyek az igazság hatásának befogadására alkal-

masak. Értékeket ront, hogy értékeket kapjon. Az emberi természetbe egységet hoz bele, ezáltal az ember törekvéseinek, akaratának egységes irányt szab. A közös nagy értékeket elemzi, köztük és az emberi természet között kapcsolatot keres és az egymásnak megfelelő részeket finom szálakkal egybeköti, hogy a nagy igazságok, a nagy értékek mintegy az ember vérébe menjenek által.

De nemcsak az ember és az értékek viszonyában van nagy szerepe a nevelésnek, hanem az igazságok életében, az értékek harcában is. Az értékek ugyanis nem puszta psychikai kategóriák. Sajátságos életű lényeknek tekinthetők, természetesen nem a szó szoros értelmében, melyek a nagy mindenség körében pillanatnyi intuicióval ragadhatók meg. Egymástól szorosan el nem választhatók, mintegy egybefolynak, mégis mindegyik a másik rovására érvényesülni akar. Ezt az érvényesülési tendenciát, ezt a harci vágyat azt mondhatni az emberektől kapták.

Az értékek csatatere az emberi öntudat, hatását mindegyik ebben fejti ki. Mint minden kulturális tényező, úgy az igazság is, minél nagyobb hatást gyakorol, annál jobban erősödik, tehát már ennél a sajátos természeténél fogva is igyekszik önmagát minél teljesebben kifejteni. Ez azonban csak a másik igazság teljes kiszoritásával válnék teljesen lehetségessé, ha pedig ez megtörténhetnék, akkor kulturális fejlődésünk labilissá, esetlegessé s ezáltal kétes értékűvé válnék. Kétes értékekért pedig állandó nagyobb erőkifejtést tenni nem érdemes A nevelés feladata abban is áll, hogy az igazságok közti ellentétet, az értékek látszólagos differenciáit megszüntesse. Ezt annál is inkább teheti, mert hiszen ezek a differenciák tényleg csak látszólagosak, a lényeget nem érintők. Semmiből tudvalevőleg semmi sem lesz. Hogy valami létrejöhessen, ahhoz bizonyos föltételek szükségesek, bizonyos elemeknek adva kell lenniök. Uj igazságokat, új értékeléseket az emberi ész teremt, csakhogy nem a semmiből, hanem adott elemekből, úgy, hogy itt nem is lehet valójában szó teremtésről, hanem csak átértékelésről, az elemek új kombinációjáról, olyan formán, hogy valamely latens elemet uralkodóvá teszünk.

Bármennyire is a negatio álláspontjára helyezkedik a régi értékekkel szemben az emberi ész, magát azoktól teljesen elvonatkoztatni nem képes. Mert maga is, mint átértékelő a régi értékeken nevelkedett és azok benne akár mint örökölt dispositiók, akár mint szerzett képességek az alkotás folyamata alatt is megvoltak. Kétségtelenül igaz, hogy a kultura bizonyos elemei már hatásra

képtelenekké váltak, némely érték meg is szünt érték lenni, de az új értékek megalkotásában mindegyikük akár positive, akár negative, de valahogyan részt vett. Az értékek közötti differenciák csak az első látszatra nagyok. Némelyiknél a különbség foka maximális, másiknál talán csak az accentuatio más. A köztük levő küzdelem tényét azonban mégsem lehet tagadni.

E küzdelemben a nevelésnek döntő szava van. A kulturafejlődés stabilizálása, egyenes irányának megtartása érdekében, meg azután erőkimélés szempontjából is nagyon óvatosnak kell lennie. A kipróbált, közhasznú, a kulturális evolució gerincét képező értékeket nem szabad esetleges, tetszetős quasi-értékek kedvéért eldobni, viszont a régit nem kell okvetlenül azért megtartani, mert régi, hanem, ha az új érték jobbnak bizonyul, azt kell beállítani a fejlődésbe. A régiekből meg kell tartani az értékes elemeket, viszont az újban is meglátni a hasznosat, az értékeset és a kettő között kapcsolatot kell létesíteni. Az embereket rá kell nevelni az értékek, az igazságok mérlegelésére. Meg kell tanitani őket arra, hogy hol és mikor kell valamely igazságot beállítani a nagy kulturáramlatba, mert ha magára hagyjuk, hadd helyezkedjék el magától, vagy ha helytelenül túlértékeljük és rossz helyen alkalmazzuk, többet ront, mint használ. A természetben nincs ugrás, nincs a kultura fejlődésében sem; de minthogy a kultura fejlődése nincs olyan vastörvényeknek alávetve, mint a természet s mert az egyes lelki tények sokkal nagyobb emociót képesek előidézni és sokkal nagyobb hatásuk van, mint a természet egyes jelenségeinek, azért olyan fontos a nevelés szerepe. Mert azt az állandó elemet szolgáltatja, mely minden normális fejlődésnek sine qua non-ja.

De nemcsak azáltal szolgálja a nevelés a kultura fejlődését, hogy megértő, intim viszonyt hoz létre az ember és az értékek között, hogy az igazságok közötti ellentétet áthidalja, hanem, hogy magasabb célt tűz ki maga elé, melyre az embert nevelni kell.

Régi igazság, hogy aki életével meg van elégedve, nem törekszik annak megjavítására. Ellenkezőleg minden ilyen törekvést elitél, minden ujitástól irtózik s csak azt tartja jónak, ami régi. Az emberi haladás végtelen nagy szerencséjére az emberiség legnagyobb része nem ilyen természetű, hanem igenis hódol annak a bennünk rejlő ősi ösztönnek, annak a biráló, elemző erőnek, melyet elégedetlenségnek nevezünk. Ez az az erő, mely bennünket előre hajt, mely minden kutatásnak, minden próbálkozásnak első

föltétele. Nélküle nincs haladás, nincs fejlődés; minden örökös tétlenség és mozdulatlanság. Viszont az is igaz, hogy azonkívül, hogy az elégedetlenség majdnem minden emberben tagadhatatlanul megvan, annak sem mértéke, sem ereje, sem iránya nem közös, hanem mindenkiben egyénileg más és más. Tehát kikezdési pontja, vagyis az a pont, melyen minden meglevő állapoton rombolási munkáját megkezdi, szintén különböző; ugyanúgy változó egyénenkint a változtatás végpontja, a javítás célja is.

Nem szorul bizonyításra, hogy ilyen divergens célok, ennyire széthúzó eszközök mellett egységes kulturáról szó sem lehetne, hogy a sokszor ellentétesen ható erők egymást megsemmisítenék. Eszerint a nevelés csak áldásosan hat, amikor az emberi erőket összegyűjti azáltal, hogy azokat egységes cél szolgálatába szegődteti, amikor a saját munkája s ezzel közvetve az emberi élet számára olyan végpontot jelöl ki, melynél a megvalósulás lehetősége az emberi természetben rejlik s amely a kulturális evolucio egyenes vonalán följebb és nem lejebb van. Ez a nevelés fogalmának ideális oldala, ez teszi a nevelést önmagában való értékké s így válik méltóvá azokhoz az igazságokhoz, melyeknek hűséges sáfárja és megőrzője.

Ámde a szellemi szőllőskertnek, a kultura megmunkálásának van egy igen lényeges, ki nem nullázható tényezője, még pedig maguk a munkások, vagyis az ember. Említettük már, hogy a szellemi világ bármely területébe tartozó érték csak az emberben fejtheti ki hatását és csupán az emberen keresztül érvényesül. A szellemi kultura erősen anthropocentricus. Természetesen a dolog úgy áll, hogy a hatás kölcsönös. Az érték nem hathat az emberre anélkül, hogy ez ne hatna vissza reá s a nevelés nem formálhatja át az embert anélkül, hogy az anyagból valami rá ne tapadna, anélkül hogy az anyag természetéhez némileg ne alkalmazkodnék. Azonkívül az ember nemcsak szellemi, hanem anyagi értékek között is él. Sok kor, sok ember előtt még az sem világos, hogy életcéljuk mely értékvilágba utalja őket. Vajjon az anyag és a szellem harmoniájában melyik a mellékzönge? Vajjon az életcélt az immateriális világba, a szellemi értékek birodalmába kell-e kihelyeznie s az anyagot eszközzé degradálnia, vagy megfordítva? Vajjon a teljes önkifejtés révén az altruisticus eszmék szolgálata, vagy esetleg még egy elvontabb eszme megvalósítása-e az életcél, vagy pedig az egyéni jólét?

Bármilyen álláspontra helyezkedünk is, nem hagyhatjuk figyel-

men kívül azt a körülményt, hogy az ember itt a földön él. S ha el is hagyjuk az önzésnek csúf megnyilatkozásait, ha nem vesszük figyelembe azokat az aberratiokat, melyek az anyaginak minden áron való fölhalmozásában látják az ember végső rendeltetését, ha a teljesen tárgyias megértés álláspontjára helyezkedünk, be kell látnunk, hogy az élet semmiesetre sem játék. A legszerényebb igények kielégítése, a legkisebb létföltételek megszerzése is mérhetetlen küzdelembe kerül. Az egyén életfenntartása, a család eltartása, a jövőről való gondoskodás sokszor minden emberi energiát fölemészt. Az a bizonyos erőfölösleg, mely minden kulturélvezethez — nem is szólva az alkotásról — okvetlenül kívánatos, sok embernél az anyagiak megszerzésében emésztődik föl. Föltéve azt az ideális állapotot, hogy minden emberben megvan a szellemi értékek megértésének a lehetősége, nincs meg a kellő környezet, hiányzik a megfelelő alkalom, a céltudatos nevelés. Ezek a körülmények pedig az erők begyakorlásához föltétlenül szükségesek, mert csak a begyakorlás adja mindennemű sajátságunknak az állandóságot, melynek alapja abban van, hogy sajátságaink és képességeink physiologiailag és psychologiailag énünk-ké válnak. Akinél a magasabb értékek iránti érdeklődés állandó, hosszas ráhatás következtében sajátos természetévé nem vált, azaz, akit a szellemi értékek megbecsülésére rá nem neveltek és rá nem szoktattak, az előtt a materiális értékek nemcsak hogy kézzelfoghatóságuk miatt kívánatosabbakká váltak, hanem a szellemi értékeket sok esetben fölöslegeseknek tüntették föl, annál is inkább, mert az utóbbiaknak mindig bizonyos utopistikus jellegük van.

Az élet nehézségéhez, a körülmények szerencsétlen constellációjához hozzájárul még a példa hatása. Azok az emberek, akiket kicsi koruktól arra neveltek,-akár maga az élet, akár hozzátartozóik-, hogy az életben boldogulni tudjanak, rendesen jobban is boldogulnak. Idejekorán megszerzik a harchoz szükséges fegyvereket, idegzetük megszokja a harc állandó izgalmát és karjuk a tülekedésben megedződik. Kulturával és szellemi értékekkel csak annyiban törődnek, amennyiben azok anyagi előnyökre fölhasználhatók, különben azokra sem időt, sem erőt nem pazarolnak. Minden igyekezetükkel az anyagi boldogulás szolgálatába szegődnek, minden idejüket arra fordítják, így hát nem is csoda, ha az anyagi boldogulás tényleg be is következik. A példa azután hat. Azokat, akikkel a szellemi értékek szeretete egybe nem forrott, ezektől az értékektől eltántorítják és a materiális való fölkarolására késztetik.

Magától értetődik, hogy az embereknek és az értékeknek ez a küzdelme kihat a nevelésre is. Első sorban, mert maga is érték, másrészt pedig, mert az értékek életében elsőrangú szerepe van. Valamint az életnek, úgy a nevelésnek is más lesz a célja. A kultura szolgálata helyett az élet szolgálata lesz a jelszó. Mindenütt csak a praktikus célokat szolgálják, csak azt a munkát becsülik, melynek nyomában anyagi jólét fakad, míg az idealismus soknál beteges, kóros tünetnek tűnik fel. A szellemi értékekkel, különösen az ethikaiakkal nem sokat törődnek ; az értelmiekkel inkább, mert hiszen „az élet bonyolult viszonyaiban éles és ügyes észre van szükség". Az egész nevelésnek tehát anyagias és önző szinezetet adnak.

Ez a nevelésnek realisabb oldala, de még mindig idealizálva, mert a durva önzés diktálta neveletlenséget teljesen mellőztük.

A nevelés kettős értékelésének alapja benne van az emberi természetben. A bennünk rejlő szellemi energia fölfelé tör, érvényesülni akar s következésképen teremt is magának megfelelő világot, mely az értékek világa. Viszont emberek vagyunk, hozzá vagyunk kötve az élethez s a talajt lábunk alól el nem veszthetjük. Ez a két lényünkkel egybeforrt tulajdonság a nevelés értékelésében mindig megnyilvánult s meg is fog nyilvánulni. Ez magyarázza meg azt a tényt, hogy a nevelést illetőleg az emberek sohasem voltak egy véleményen. A paedagogia egész történelme végső elemzésben ebben a két ellentétes irányban leli magyarázatát. Az egyes korok nevelési mozgalmait voltaképen az jellemzi, hogy a nevelést ideálisabb vagy reálisabb értelemben fogták-e fel. Igaz, hogy az ideálisabb elem dominált mindig s még a legszélsőbb materialismus korszakában sem volt a nevelésben a reálisabb oldal túlsúlyban. Ennek oka bizonyosan abban rejlik, hogy a nevelés értékét, célját és eszközeit mindig a tanult és műveltebb emberek határozták meg, akik maguk is a kultura megbecsülésén nevelkedtek s akik, bármennyire is materialisták voltak világnézetükben, a neveléstől mégis a szellemi értékeknek, a tudomány igazságainak megbecsülését kívánták. Ha más egyebet nem is, legalább a saját értékmegállapításaik elismerését. „ . . . A tudás is többet ér, semhogy arra szoríthatnók, hogy általa praktikus célokat szolgáljunk", mondja Max Stirner. Ezt az igazságot minden kornak minden tudósa érezte magában s mindazok, akik a nevelésről elmélkedtek, a praktikus célok szolgálata mellett mindig valamilyen ideális szempontot tűztek ki a nevelés számára főcélul.

Hatványozattabb mértékben áll ez azokról az elmélkedőkről, a nevelés azon intézőiről, kik az ethikai értékeket mindennél többre becsülték.

Ez magyarázza az ideális elem túlsúlyát a nevelésben, egyszersmind ez érteti meg velünk azt a körülményt, hogy a tömeg sohasem volt megelégedve a nevelés rendszerével, mert azt igazán soha nem is értette meg. Bármennyire emelkedik is az általános kulturális szinvonal, a tömeg mindig alacsonyabb értelmi készséget mutat, mint az egyes egyén. Schiller szerint: „Jeder, sieht man ihn einzeln, ist leidlich klug und verständig, Sind sie in corpore, gleich wird euch ein Dummkopf daraus."

A javítás megkisérlése rendszerint semmit sem használt. A nevelés céljának javitása és megváltoztatása ugyancsak az idealisabban gondolkozó fők munkája, kik a nehezen szerzett kulturát nem engedik az élet forgatagába lerántani. Ha tehát a nevelés célját javítják, ha a nevelés értékelésében bizonyos eltolódást eszközölnek, akkor az csak egy egyetemesebb eszme érdekében lehetséges. A szellemi kultura fejlettségének mostani állapotával senki sem lehet megelégedve, akinek a kultura életszükséglet, annál kevésbbé az, aki nemcsak élvezője, hanem activ munkása is. Törekedni fog arra, hogy azt tehetsége szerint fejlessze, s fölismervén a nevelés kulturát megőrző és fejlesztő szerepét, azt fogja a magasabb célok szolgálatába szegődtetni. Amig az emberiség hite a kulturában alapjában meg nem rendül s amig a szellemi értékeket legalább az emberiség vezető egyéniségei többre fogják becsülni az anyagiaknál, addig a nevelés két oldalú értékelése között mindig meglesz a különbség és a nevelés értékelése mindig az ideális és materiális erők mérlege szerint fog változni.

* * *

A nevelés *hatalmának* az értékelése mindig attól a befolyástól függött, melyet a nevelésnek az emberi természetre vonatkozólag tulajdonítottak. Azaz annyiban tulajdonítottak a nevelésnek valamilyen hatalmat, annyiban értékelték, amennyiben képes volt olyan tulajdonságokat kifejleszteni az emberben, amelyek kivánatosak voltak, melyeknek akár önmagukban, akár az élettel való vonatkozásukban értékük volt ; s csak annyiban ismerték el a hatalmat, amennyiben ugyancsak képes volt olyan jellembeli fogyatkozásokat elnyomni, melyek úgy az egyénre, mint a társadalomra, a közre károsak voltak. Amíg a nevelés hatalmának theoretikus értékelése korok szerint változott, addig a gyakorlatban, amit az

„élettel“ is jelölhetnénk, azt soha senki kétségbe nem vonta. Nem volt az emberiségnek olyan korszaka, amelyben tényleg ne neveltek volna, bárhogyan is gondolkoztak a nevelés hatalmának értékéről a theoretikusok. Sőt olyan jelenséggel is találkozunk, hogy ugyanaz az ember, aki a nevelés hatalmának csődjét vagy legalább is minimális voltát hirdeti, a valóságban maga is nevel. A praxisnak és a theoriának ez a másutt oly nagy fokban alig található különbsége mélyen az emberi természetben gyökeredzik és több oka van.

A theoriának a gyökere az emberi psychikumban van, melynek hordozója az emberi tudat; s mint minden tudatállapot singularis, tünékeny és változékony, úgy az egész szellemi, értelmi életünk is a különféle tényezők erős hatása alatt áll. A praxis ellenben már készség, alapja a gyakorláson alapuló megszokás, melynek tehát már physiologiai oka is van. A physiologiai dispositiókat pedig csak az erős, állandó hatás képes módosítani, ilyet meg semmiféle korszellem nem gyakorol. Azonkívül a nevelés mindig hatalmi kérdés. A hatalom akarása van meg a nevelés mindkét tényezőjénél, a nevelőnél épúgy, mint a nevelendőnél; az egyiknél tudatos és tervszerű, a másiknál öntudatlan. Saját értékelését másra átruházni s ezáltal magának mások fölött hatalmat biztosítani, nem ugyan magáért a hatalomért, hanem a nevelés céljainak eléréséért, ez a törekvés van meg minden nevelői eljárásban. A hatalom akarása, az önérvényesülés annyira lényege az emberi természetnek, hogy azt semmiféle kultura ki nem irtja, semmiféle theoria lényegesen nem befolyásolja. Lehetnek nekünk a nevelésről bárminő nézeteink, nevelni mindig fogunk, mert a hatalmat mindig fogjuk akarni. A létért való küzdelem ezt az akarást bennünk annyira kifejlesztette, hogy minden tettünk vezérmotivumaként szerepel.

„A gondolkodásmód bizonyos általános iránya gyakran döntőbb a tudományos nézetek kialakításánál mint az egyes tudományok speciális eredményei“. (Kornis) A gondolkodásmód általános iránya mindig philosophiai természetű, s minthogy az egyes tudományok végső eredményei a philosophiába nyúlnak bele, magától értetődik, hogy a philosophiai gondolkodás iránya erősen befolyásolja az egyes tudományágak igazságait; viszont a philosophiai világnézet csak az egyes tudományos igazságok alapján épülhet föl. Eszerint a kölcsönös hatás itt is megvan. Csakhogy az egyes tudományok, az egyes kulturmozgalmak nem vesznek

részt egyformán a philosophiai világnézet formálásában, hanem az egyiknek több része van benne, a másiknak kevesebb. Ez mindig bizonyos belső és külső sajátságoktól függ, sokszor attól is, — hogy képletesen szóljunk — hogyan tudja magát egy-egy igazság administrálni. Tény az, hogy bizonyos korban bizonyos tudományok uralkodnak a világnézetben, hogy koronkint más-más kulturális tényezők érvényesülnek és ez a szellemi légnyomás azután ránehezedik az összes tudományokra, az egész szellemi világra. Különösen érvényes ez a nevelés összes kérdéseinél, leginkább pedig a nevelés hatalmának értékelésénél, ami különösen a régibb korokban teljesen a philosophiai meggyőződéstől függött. (Barth)

Az emberiség életére, de főleg szellemi fejlődésére nagy hatással volt az eszmék sajátos élete. „Az emberiség története eszmék formájában játszódik le." (Hornyászky) Ez nem azt jelenti, hogy a történelem nem egyéb, mint eszmék váltakozása, mert az eszme már reflexio, melynek alapja maga az eleven élet. Hornyánszky fejtegetése alapján az eszméknek két fajtáját különböztetjük meg, úgymint az *érzelmi* és a *rationalis* eszméket. Érzelmi eszmék azok, melyeknek gyökere valamely érzelem, melyek „érzelmeink önkénytelenségén épülnek föl." De minthogy minden eszménck többé-kevésbbé köze van az érzelemhez, azért a belső tartalom nem elegendő ahhoz, hogy valamely eszmét érzelminek nevezhessünk. Sokkal jobban jellemzi az eszmék jellegét az a „viszonyosság", melyben azok más eszmékkel vannak. Az érzelmi eszmék jellegzetes tényezői „az egyenes vonalú folytonosság", a „hagyomány" és a „megszokás." Amit az érzelem egyszer önmagából teremtett, azt folytatja és fenntartja, amilyen tartalommal egyszer az eszmét telítette, olyat vagy ahhoz hasonlót kapcsol rendszerint hozzá a fejlődés folyamán. Igy válik az érzelem konservativ tényezővé.

A rationalis eszmék forrása a kritika. Hatásuk negativ és positiv. Negativ hatásuk eredménye az „érzelmi értékek megdöntése", melynek alapja természetünk lényeges részét alkotó *tagadás*-ban van. Amig az érzelmi eszmék sajátja a folytonosság, addig a rationalis eszmék sajátja a folytonosság megszakítása által a fejlődés siettetése. A rationalis eszmék a gondolat szolgálatában állnak s annak fölszabadítását célozzák; az embert természetes megkötöttségének gondolatától megszabadítják, egyéni képességei iránt bizalmat ébresztenek s saját sorsának intézőjévé teszik. A különféle eszméknek ezt a változását jelezte Bodnár Zsigmond is az ő

sajátszerű hullámvonalelméletével, amikor is a hullámhegyet idealismusnak és a hullámvölgyet realismusnak nevezte.

Azt a kort, amelyben kizárólagosan, vagy legalább is igen nagy mértékben a rationalis eszmék vannak fölszínen, fölvilágosodás korszakának szoktuk nevezni. Jellemző vonásai az individualismus és az intellectualismus. Ez a két sajátság található az emberi élet egész területén; a gazdasági életben a szabadverseny alakjában, vallásban, tudományban és művészetben mint közelebbről meg nem határozható liberalismus. Ezen általános nézet alól nem vonhatja ki magát a paedagogia sem. Ugy teljes egészében, mint külön maga a nevelés is igen nagy megbecsülésben részesül. Amikor nem a velünk született képességek határozzák meg sorsunkat, nem az öröklött dispositiókon alapuló rátermettség a döntő, hanem a tudás, melyet mindenki egyenlőkép megszerezhet, s az ügyesség, mely mindenki által elsajátitható, akkor a nevelést és a tanítást mint ezen képességek létrehozóit is nagyrabecsülik s a nevelés hatalmát senki kétségbe nem vonja.

Abban a korban tehát, amikor a rationalis eszmék uralkodnak, a nevelés hatalmában való hit föltétlen; viszont az érzelmi eszmék uralma, a tradiciók tisztelete idején a nevelésnek a mindenhatósága korlátozva van. Az emberi megkötöttség, az emberi természet relativ egyformaságának gondolata uralja az ilyen korokat. Az átöröklésben való mélységes, de öntudatlan hit. Azok a korok azok, amikor az átöröklés gondolatát még nem ismerték, de hittek benne s nem úgy, mint ma, amikor már mindenki ismeri, de nem mindenki hisz hatalmában. Hiszen a tradiciók keletkezése, a kasztrendszer kifejlődése, a nemesi intézmény s más ezekhez hasonló alakulatok fenntartása csak az átöröklés erejének öntudatlan elismeréséből magyarázhatók. Magától értetődik, hogy az olyan korokban, amikor ezek s hozzájuk hasonló természeti erők hatnak, a nevelés hatalma nem részesül kellő elismerésben.

De nemcsak az eszmék sajátos életének, de egyéb szellemi mozgalmaknak is nagy hatásuk van a nevelés hatalmának értékelésére. Igaz, hogy ezek a szellemi irányok, amint az egyes tudományokon belül kifejezésre jutnak, az előbb említett eszmék különböző intenzitású föllépésével többé-kevésbbé összefüggésbe hozhatók, mégis egyes irányok érvényesülésének körülményei annyira különlegesek, hogy az eszmék váltakozó áramlatába egyszerűen be nem állíthatók. Ide sorolhatók első sorban a természettudományok vehemens és mindent átható föllépésükkel. A XVII.

századtól kezdve a természettudományi fölfogás lett uralkodóvá a philosophiai gondolkodásban beleértve a psychologiát is. Minthogy pedig a psychologia úgy szerepelt mindig, mint a paedagogia alaptudománya, következésképen a természettudományok közvetve a paedagogiai gondolkodásra is hatottak. Amikor a mechanika állott a természettudományi kutatás homlokterében és a „testek mozgásának egyszerű alapformáit keresték", ugyanakkor Descartes „a lelki mozgások közös alapformáit is kereste", a kedélymozgalmaknál pedig statikáról és dynamikáról beszéltek. Amikor az anyag magyarázatánál az atómelmélet keletkezett, ugyanakkor a lelki élet terén is fölvesznek atómszerű elemeket: a képzeteket s megvetik az associatios psychologia alapját. (Kornis) A képzetekből vezethető le minden psychikai jelenség, a képzettartalmak megteremtése pedig egyenesen a nevelés és tanítás föladata, tehát a paedagogia fontossága, a nevelés hatalma minden külön bizonyítás nélkül is világos.

Az anyag megmaradásának és az energia megmaradásának az elve, az átöröklés, az evolució tana, a lelki jelenségek physikai és physiologiai okaival foglalkozó tudományok bizonyos állandóságot hoztak be a lelki élet terére. Egyrészt szorosabban hozzákötötték a testhez, másrészt az ex nihilo nihil elvénél fogva menynyiségileg állandósították a tartalmát. Ezzel a nevelés hatalmát is háttérbe szorították, sőt volt olyan korszak is, amikor a nullára redukálták.

Igy változott korok szerint a nevelés hatalmában való hit aszerint amint a philosophiai gondolkodásban más és más eszmék, más tudományos igazságok voltak az irányadók. A görögöknél a nevelés általában nagy megbecsülésben részesült. Lehetetlennek sohasem hitték a nevelést, mert az emberi természetet jónak tartották, s ha valaki az erényeket el akarta sajátítani, a természet utját kellett követnie. Ezen az általánoson uralkodó nézeten belül az egyes iróknál más és más a nevelés hatalmának a hangsúlyozása. Sokratesnél, ki a görög fölvilágosodás korában a legtisztább intellectualismus képviselője, a nevelés hatalma szinte korlátlan Mint minden korban, mikor a rationalis eszmék az uralkodók, nála is minden a fogalomszerű tanításon fordul meg. Ez alól nem tesznek kivételt az ethikai értékek, az erények sem, mert köztudomás szerint tőle származik az a tan, hogy az erény tanítható, azaz az ifjúságban olyan erények fejleszthetők, amilyeneket a tanító fejleszteni akar. Mindenkiben megvalósítható az élet principiuma,

ez pedig: „helyes ismeret, helyes akarás és helyes cselekvés s az utóbbi kettőnek az alapja a helyes ismeret.“

Platon szerint az ember hivatása az absolut jó megközelítése. „Ha tökéletesedni akarunk, az észt kell uralomra juttatni, az akaraterőt és az érzéki vágyakat pedig fékezni. Erényes életre csak bölcseséggel juthatunk. Tudás és erény azonos fogalmak.“ (Fejes). Aki a jót ismeri, az cselekszi s a gonosz cselekedet azon alapszik, hogy az illetőnek nem volt helyes fogalma az erényről és a bűnről. Az erény nem egyéb, mint a jó és gonosz közötti közép s ezt a középmértéket egyedül az intellectus szolgáltathatja. Amint látjuk Platon is a görög fölvilágosodás korának hullámait érzi s a rationalis eszmék nála is az intellectualismust s az individualismust vetik fölszínre. Azonban mig Sokrates ezen az álláspontonmindvégig meg is marad, addig Platon mint socialpaedagogus gyakorlati törekvéseiben önkénytelenül is alkalmazkodik a socialpaedagogia alaptételéhez: „Der Mensch wird zum Menschen allein durch menschliche Gesellschaft.“ (Natorp: Socialpädagogik). Főszempontja lévén az állam, olyan erények ápolását tűzi ki célul, melyek a tömegben valósíthatók meg s melyeknek tradicionális alapjuk van. A látszólagos nőközösségben pedig a fajkiválasztás és az eugenetika előszelét érezzük. Mindamellett a nevelés hatalmának előtte óriási értéke van, az állam jóléte szerinte a nevelés helyes és okos intézésétől függ.

Aristoteles mint természettudós élénkén foglalkozott az emberiség folytonosságának gondolatával. Szerinte az individuum a nemzés révén részt vesz a halhatatlanságban és ezen az alapon a szülők külső testalkata, kedélyállapota és temperamentuma örökölhető. Az erényt ő is észszerű cselekvésnek tartja, amelyhez a jó ismerete és a helyes belátása szükséges. Valamely erény megszerzéséhez szükségesek a természetes képességek, a helyes gondolkodás és a gyakorláson alapuló megszokás. A nevelés hatalmát azonban ő is elismeri, amikor azt mondja, hogy „a törvényhozónak legtöbbet az ifjúság nevelésével kell foglalkoznia.“ (Barth.)

A rómaiak közül a philosophiával és neveléssel foglalkozó irók szintén hittek a nevelés hatalmában. Cicero szerint a nevelés lehetőségét bizonyítja az ember veleszületett természete s az értelem azon tehetsége, melynél fogva az ember az igazság megismerésére törekszik. Az ember az istenség szikrájával jő e világra, s lelkét a bölcseség vezérli a helyes útra. Hasonlóképen Quintilianus is olyan ember nevelésére ad tanácsot, aki lehetőleg tökéletes, aki

minden szépért és nemesért hevül. (Bihari). A kereszténységnek a nevelés hatalmában való hite kűlső megnyilvánulásában mindig kedvező a nevelésre. Olyan állásfoglalást nem találunk, mely expressis verbis a nevelés hatalma ellen szólna, sőt minden iró, aki a nevelésről nyilatkozik, határozottan nagyfontosságúnak tartja befolyását. Hasonlóképen ha azt nézzük, hogy mi a keresztény ember életének a célja, akkor is a nevelés hatalmában való hitet magyarázhatjuk ki belőle, mert hiszen olyan cél nem tűzhető az ember elé, amelyet meg nem valósíthat; az erkölcsi cél megvalósitása pedig az erkölcsi neveléstől függ. A keresztény ember célját Krisztus következő szavai határozzák meg: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok tökéletes." A célkitüzés szerint tehát az ember elérhet tökéletességet, csak az a kérdés, hogy ez a lehetőség milyen tényezőkön fordul meg. Az ember önmagára hagyatva, egyéni képességei alapján lehet-e olyan tökéletes, mint a „mennyei atya", vagy pedig szüksége van-e valami más, kívűl álló tényezőre is. A felelet erre az, hogy az ember érzéki természeténél fogva „a törvényt soha be nem töltheti", hanem erre okvetlenül az isteni kegyelem szükséges. Az isteni kegyelem pedig kívűl áll a nevelés hatalmán s így ennek hatása is ennyiben korlátolt

A középkori nagy bölcsészek és theologusok felfogásából is annyiban magyarázható ki többé-kevésbbé kedvező vélemény a nevelés hatalmáról, amennyiben az üdvözülhetés megitélésében az emberi akaratra, vagy az isteni kegyelemre helyeznek nagyobb súlyt.

A renaissance idejében ujra a rationalis eszmék uralma következett be összes sajátságaikkal és következményeikkel. — Megkezdődik az egyén fölszabadításának processusa az egyénben rejlő képességek fölismerése alapján s mint minden fölbukkanó új eszménél, a nehézségek leküzdésének lehetetlenségére nem is gondolnak, sőt a nehézségek föl sem tűnnek. Igy a nevelés hatalma is korlátlannak látszik „A természet, mikor fiut adott neked, nem adott mást, mint durva anyagot; a te dolgod, hogy az engedékeny és mindenné gyúrható anyagból a legjobb alakot alkosd. Ha elhanyagolod, vadállat lesz belőle; ha ellenben szorgos vagy, úgyszólván Istent nyerhetsz."(Erasmus művéből idézi Barth.)

Ezzel majdnem egyidejüleg a reformátorok legtöbbjénél ujból az isteni kegyelemről szóló tan van befolyással a nevelés hatalmának értékelésére. Ebben a korban is a theologiai felfogásból vonható következtetések a fontosabbak, mint az egyes irók esetleges nyilatkozatai A reformátorok az isteni kegyelemről szóló

tanaikban nagyobbrészt szt. Ágoston álláspontjára helyezkednek s ennek alapján azt tanítják, hogy az emberi természet a bűnbeeséssel teljesen elvesztette a jóra való képességét, a jót csak Isten kegyelmével teheti, enélkül teljesen tehetetlen. Az emberi akarat Isten mindenhatóságával szemben alárendelt helyzetű. „Pugnat ex diametro praescientia et omnipotentia dei cum nostro libero." (Luther, Fejes). Ebből a szemszögből a nevelés hatalma ethikai értékelésében szintén az isteni kegyelemtől függ.

Mindezen korokat, melyeknek a nevelés hatalmára vonatkozó nézeteit néhány szóval említettük, nagyjából a világnézet egysége jellemzi. Alapja valamilyen philosophiai rendszer, legtöbbször azonban vallásos gondolat. A 17. s még inkább a 18. században a szellemi világ képe nagyon megváltozik. A változás alapja az, hogy a renaissance idején föléledt rationalis eszmék uralma ebben a korban teljesen kifejlődött, a fölvilágosodás minden térre bevonult. A középkori tradiciókkal szemben a „természetes tudományok" fejtik ki hatásukat. A természetes szót azonban nem szabad első jelentésében értelmeznünk, hanem olyasvalamit kell rajta értenünk, ami gondolkodásmódunkkal igazolható, ami észszerű és kézzelfogható. A kinyilatkoztatott vallással szemben föllép a természetes vallás, melynek alapjául az a tény szolgált, hogy a kinyilatkoztatott vallás egyes cardinalis tantételei már a görög philosophiában is megvoltak, pedig az semmiféle kinyilatkoztatásból nem táplálkozott. A vallás mellett a jogok terén és a nemzetgazdaság terén is érvényesül a természetes elv. A philosophiában a fölvilágosodás a maga teljes individualismusát érvényesítette. Ezen kor folyamán keletkeznek a rationalismus, a sensualismus, a kriticismus a maguk részben ellentétes álláspontjaikkal. Nem csoda, ha ezek alapján teljesen megbomlik a valamikor egységes világnézet. Nemcsak a művelt ember világnézete különbözik a műveletlenétől, hanem a művelteké is egymás között. Egy dolog van, amely ebben az individualis törekvésekkel átitatott, a hagyományt megvető korban mondhatni egyértelemmel megbecsülésben részesül, ez a paedagogia, a nevelés. El is nevezték, még pedig joggal, a paedagogia századának. Államférfiak, irók, nevelők és philosophusok álláspontjuk különbségére való tekintet nélkül mind óriási hatalmat tulajdonítanak a nevelésnek.

Minthogy ettől a kortól kezdve a nevelés gondolata öntudatosan és kellő fontossággal állandóan napirenden van s minthogy ezentul nemcsak pro, hanem contra is emelkednek hangok, meg

könnyebbség okáért is a két ellentétes irányt külön-külön tárgyaljuk Azt az irányt, mely szerint a nevelés lehetősége az emberi természet határain belül absolut s amely az emberekben meglevő különbségeket maradék nélkül a környezet hatásának különböző voltára vezeti vissza, empirikus iránynak nevezzük. Ez az elnevezés főleg Locke álláspontjára vonatkozik, mert ő fejtette ki a legszélsőségesebben ezt a nézetét, azonban a többi philosophus nézetét is ide fogjuk sorolni, kik a nevelés hatalmának értekelésében vele egy nézeten vannak.

Az empirikus felfogásnak az alapja abban a philosophiai tételben van, hogy az embernek nincsenek innata ideá-i, lelke fehér laphoz hasonló, melyre az összes benyomások minden embernél egyenlőképen hatnak s amelyeket az egyenlő reactioképesség földolgoz és elrendez. (Paulsen). A nevelésnél szereplő két tényező körül az egyik az ember a benyomásokra reagáló képességével, a másik a környezet, amely hat. A környezet nagyjából a nevelés hatalmába vehető s mivel az empirikus irány a másik tényezőnél, az embernél egyenlő functiokat és egyenlő képességeket vett föl, tehát az ember képzésének lehetősége teljesen a környezettől függ. Ha a környezet a nevelés hatalmában van és ez képes neki megfelelő és tetsző képzettartalmakat létesíteni, akkor mindenkiből olyan embert nevel, amilyet épen akar. Nem szabad sohasem figyelmen kívül hagyni, hogy ilyen korokban a paedagogiában mindig az oktatás van előtérben. Locke szerint száz ember közül több mint 90-et az oktatás, amelyben részesültek, tesz jó vagy rossz, hasznos vagy káros tagjává a társadalomnak ; az oktatástól függ a köztük levő nagy különbség. (Ribot). Ugyancsak ő is vallotta azt a nézetet „mos est altera natura." Hozzá csatlakozik hasonló philosophiai nézet alapján Helvetius is, aki azt mondja, hogy minden ember egyenlőnek és egyenlő képességgel születik és egyedül a nevelés szüli a különbségeket.

A fölvilágosodás korának majdnem az összes irói vallják ezt a nézetet, jóllehet philosophiai álláspontjuk teljesen ellentétes. Már Descartes kockáztatta azt a merész állítást, hogy a józan ész azon dolgok közül való, melyek legjobban vannak elosztva az emberek között és a szellemek minden különbözése onnan van, hogy mindegyikünknek más uton jár az esze. (Ribot). Leibnitz állítólag azt mondta : „Adjátok nekünk a nevelést és mi kevesebb mint egy század alatt megváltoztatjuk Európa képét." (Barth). Kivülök említhetők még Turgot, La Chalotais, Basedow, Kant s mások, kik-

nek szintén az a meggyőződésük, hogy az intelligentia és az akarat elsatnyulása „a nevelés és az oktatás ferdeségén és hiányán mulik“ Herbart nézetei végső conclusiojukban ezekhez hasonlók.

A másik, ezzel ellentétes irány az úgynevezett nativisticus irány. Lényege az a gondolat, hogy minden ember végső kialakulása veleszületett képességeiben, alapjellemében praeformálva van. A végső forma lényege már akkor megvan, mikor az egyén megszületik, fejlődésének későbbi folyamatában semmiféle figyelemre méltó változás nem történhetik, legföljebb az ősi sajátságok külső megnyilatkozása lehet más és más a körülmények szerint. A nevelés hatalma eszerint vagy teljesen semmis, vagy pedig annyira lényegtelen, hogy csupán néhány külsőség elsajátítására szorítkozik.

Philosophiai megalapozása már Kantnál található, aki azonban az ő *a priori* tanát a nevelés elméleténél nem érvényesíti, sőt ebben határozottan az empirikus irányhoz tartozik. Megvan ez a nézet Goethénél és Herdernél is küiönösen a genieről vallott theoriában anélkül azonban, hogy a nevelés hatalmát határozottan kétségbe vonnák Teljes kifejlődésében a végső consequentiával együtt megtalálható Schopenhauer philosophiájának lényegében mint az ő metaphysikájának és élettapasztalatának egyenes folyománya. Minthogy a paedagogia történetében Schopenhauer tana az első, mely a nevelés hatalmát teljesen tagadja, néhány szóval ki fogjuk fejteni ezen tan philosophiai alapját.

Schopenhauer a lelket két részre osztja: értelemre és akaratra. A lélek érzelmi világa számára azonban megfelelő helyet nem talál, úgy hogy az egészet az akarat körébe utalja. Ezáltal nála az akarat nem jelenti csupán a tudatos vágyat, mely a célt is, meg a cél elérésére szolgáló eszközöket is ismeri, hanem a vak, nem motiválható életösztönt is s ebben az értelemben mondható az akarat az ember tulajdonképeni lényegének. Ennek az akaratnak a tapasztalatban való individualis megnyilatkozását nevezi ő empirikus karakternek. Ha az empirikus karakterre valamilyen motivum hat, akkor az cselekedetekben nyilvánul. Az ember összes cselekedeteinek szigoru szükségszerűség szerint kell bekövetkezniök, mert a tapasztalati világban minden az okság elvén alapul. Eszerint Schopenhauer a legszigorúbb determinista, amíg a jelenségek világáról van szó. (O. Arnold). Az emberekben tényleg meglevő felelősségérzetet figyelmen kívül hagyni nem lehet, mert minden ember valamiképen tettei urának érzi magát. Ez a felelősség-

érzet azután bizonyos szabadság fölvételére utal bennünket, melyet föl is tételezhetünk, de nem az érzéki világban, amelybe az ember empirikus karakterével teljesen beletartozik. Az érzéki világba tartozó minden tárgy és jelenség mögött azonban egy Ding an sich-et, egy magánvalót kell alapul vennünk. Igy az empirikus karakter alapja a tér és idő határozmányába bele nem foglalható *egységes* intelligibilis karakter. — Ezt az intelligibilis karaktert minden ember születése előtt tetszése szerint választja s ennek alapján a szabadság nem az érzéki világhoz tartozó cselekvésben, hanem magában a lényegben van és joggal mondható, hogy operari sequitur esse. Ezenkívül az intelligibilis karakter moralis tényező, mely magában foglalja összes erények és bűnök csiráit, melyek az emberekben ki fognak fejlődni aszerint, amilyen intelligibilis karakter alapja az empirikus karakternek s minthogy az akarat már eleve határozott erkölcsi irányt vett, az összes erkölcsi sajátságok, bűnök és erények az emberrel veleszületnek. A jellem minden jellegzetes sajátságával együtt már születésünkkor készen van, lényeges változást sohasem szenvedhet, megismerése azonban csak tapasztalatilag lehetséges az egyes nyilvánulások alkalmával. Ha a nevelés fogalma alatt az akarat lényegének megváltoztatását, a jellem tetszésszerinti formálását értjük, akkor Schopenhauer azt philosophiájának lényege alapján kétségbevonni kénytelen. Minden kisérlet, mely a változhatatlan jellem átformálását célozná, teljesen hiábavaló, mert az eredetileg választott erkölcsi iránytól az embert eltéríteni úgy sem képes. Semmiféle tanítás, büntetés vagy példa nem hat az emberre annyira, hogy az cselekvési módját megváltoztatná, vagy gondolkodásmódjától eltérne. Még olyan irányban sem lehet az akaratra hatni, hogy megfelelő képzettartalmak és gyakorlás által megerősödnék, mert az akarat ilyen irányban már kezdettől fogva megfelelő intenzitási fokon volt. Ennek alapján nemcsak hogy erkölcsi érzületet nem lehet olyan emberbe belenevelni, akiben az csirájában már születése alkalmával meg nem volt, hanem erkölcsösebb cselekvésre sem lehet őt rábirni, mert minden cselekedet akaratunknak lényeges folyománya Az egyén moralis fejlődése szorosan összefügg jellemének és akaratának fejlődésével s ha az egyik nem fejleszthető, a másik fejlődésének lehetősége többé nem is kérdéses. Minthogy azonban a egész emberiség nem egyéb, mint a mindenkori egyének összege beleszámítva a multat és a jövőt, világos, hogy az egyén sorsában az egész emberiség osztozik. Hiszen maga Schopenhauer mondja,

hogy „egy-egy törzsben az egész generatión végig a legutolsó családfenntartóig ugyanaz a karakter, ugyanaz az egyénileg meghatározott akarat él.“ (Dr. Otto Arnold) Schopenhauer tehát azáltal, hogy a nevelés hatalmát teljesen kétségbe vonja, lehetetlenné tesz minden erkölcsi haladást úgy az egyénben, mint az egész emberiségben. Lerombolja ezzel az ember egész értékvilágát anélkül, hogy ujat adna helyébe. Hogy psychologiája alapján mégis beszélhetünk nevelésről, psychologiai dualismusa másik részének, az intellectusnak köszönhető. Ez azonban kérdésünk lényegén kivül esik Ugyanarra az eredményre jutott, mint Schopenhauer, az ujabb természettudományi disciplina, a biologia. Az átöröklés, mint faji emlékezet, mely az összes testi és lelki képességeknek úgy faji, mint egyéni megnyilatkozásában nemzedékről nemzedékre való átadásában áll, Darwin óta általános elismerést és méltánylást nyert. A kérdés lényege a nevelés szempontjából az, vajjon a szellemi tulajdonságok is meg vannak-e minden csirájukban határozva vagy sem ; vajjon az egyén csak testi alakját nyeri-e őseitől, vagy értelmi s akarati functióit is. Az átöröklés kérdését teljes egészében sokféleképen tárgyalják, úgy hogy föltett kérdésünkre egységes feleletet nem is kapunk, nagyjából azonban mégis megegyeznek abban, hogy minden lelki készség bizonyos testi, illetve szervezeti functióval a legszorosabb kapcsolatban áll. A kölcsönhatás föltételezésével el kell ismernünk az öröklött testi szervezetnek a szellemi megnyilatkozásokra való hatását is.

Az átöröklés tanának praktikus eredménye legelőször és leghatározottabban Lombrosonak a „Született gonosztevőről“ szóló tana volt. Szerinte a gonosztevő anthropologiai különlegesség, olyan valaki, akit agyvelejének veleszületett szervezete gonosztevővé praedestinált s akin ez a tulajdonság külsőleg is meglátszik. E tannak mint mindig, most is sok pártfogója és kárhoztatója van. Különösen amióta Virchow és Vogt sokat foglalkoztak ezzel a kérdéssel s különösen az utóbbi kimutatta, hogy agyvelőnk ganglionsejtjeinek az a sajátságuk van, hogy az elpusztult, vagy megbetegedett sejtek helyébe mások léphetnek s szerepüket betölthetik, azóta ez a különben is nagyon merev tan veszített komolyságából. Sőt magukban a büntetőeljárásokban azt a törekvést találjuk, hogy ha már praeventiv intézkedésekkel az illető egyént a társadalom számára megtartani nem lehetett, legalább utólag megfelelő környezet, hasznos munkálkodás által annak hasznos tagjává tegyék. (Foerster, Balogh.)

Az átöröklés által átplántált emberi bűnök, szervi hibák s lelki betegségek romboló hatásának nagy irodalma is van. Biologiai, anthropologiai művek, psychopathologiai értekezések egész sora tárgyalja az átöröklés minden lehetőségét s számos tudományos intézmény keletkezett a theoretikus kérdések kisérleti vizsgálására. A laikus közönség körében pedig a szépirodalmi művek, regények és szindarabok terjesztették és terjesztik most is. A sok közül említjük Zola regényét „Állat az emberben", vagy Dosztojewszkytől „A bűn és bűnhődés"-t; Ibsen drámáit, Edmond Rostand „Sasfiók"-ját, amelyben erős motivumként szerepel, hogy Metternich a reichstadti hercegnek szemére veti az őseitől örökölt őrültséget.

A darwinizmus néven ismeretes kifejlődési törvénynek két alapsajátsága van: az átöröklés és az alkalmazkodás. Az átöröklés biztosítja az egyénnek őseitől kapott és a külön megszerzett képességeknek, testi és lelki habitus alapvonalainak az utódokra való átadását, az alkalmazkodás pedig lehetővé teszi az életküzdelemhez szükséges specialis készségek megszerzését. Minden élő lényre vonatkozólag a természetben két törvényt vettek föl: az egyik az átöröklés törvénye, amely által a természet folytonosan utánozza és ismétli maga magát, a másik a spontaneitas törvénye, mely abban áll, hogy a természet mindig valami ujat, valami elütőt alkot. Az első biztosítja a typus fönmaradását s a faji sajátságok állandó hatását; a másik pedig az egyedek közti különbséget magyarázza s lehetővé teszi a faj szervezeti és kulturális fejlődését.

Az átöröklés törvényének ez a magyarázata, amikor t. i. nemcsak az öröklött tulajdonságok, hanem a szerzett képességek öröklhetőségét is vallják, nem vonja kétségbe teljesen a nevelés befolyásának hatalmát, sőt a nevelést az átöröklés legnagyobb ellenfelének tartja. Hiszen az alkalmazkodás által megszerezhető tulajdonságokra ható tényezők nagy része a nevelés kezében van. Az éghajlat megváltoztatása, az életviszonyok, társadalom, olvasmányok, szinház s más ható tényezők megválogatása és fölhasználása a nevelőtől függ. Igen kevés vagy semmi a nevelés értéke, ha a Weismann-féle theoria alapján fogjuk föl az átöröklés tanát. Weismann ugyanis a szerzett tulajdonságok áthagyományozását csak a legnagyobb megszorítással fogadja el s az átöröklés törvényét csak a szintén öröklött tulajdonságoknál ismeri el. Egyik nemzedék a másik nemzedéknek adja át tulajdonságait és képessé-

geit anélkül, hogy valamely külső tényezőnek azokra hatása lenne. Semmiféle szervezeti tulajdonság soha el nem vész, hanem a megfelelő helyen és alakban várja, mig ujra létföltételekhez jut.

Azonban a nevelés befolyása ilyen theoretikus felfogás mellett is valójában érvényesül, mert a nevelői ténykedés soha egy percig sem szünetelt. Itt csupán csak arról van szó, hogy egy létező emberi tevékenységet elméletileg is igazolni kell.

A testi és a velük összefüggő szellemi tulajdonságok átszármaztatásának a módját sokféleképen magyarázták. A legelterjedtebb a praeformaciós elmélet. Ezen elmélet szerint valamely egyén teljes kifejlődése nem egyéb, mint a csirában rejlő részecskék kibontakozása. A részecskék alapképességek, úgyszólván alapvonalak, amelyekből sok változás után az organismus fejlődik s ehhez kapcsolódnak a lelki tulajdonságok. A csirában rejlő részecskék életének hosszú, az egész emberiség életére kiterjedő története van. Minden egyén átadja egy másik egyénnek a fajt jellemző, typikus tulajdonságokat s azonkívül, bár minimális mértékben, ujakat is szerez, amelyek szintén a csirában halmozódnak fel. Igy megy az amióta csak a faj él. Ha már most egy-egy csirát vizsgálunk, amely valamely organismusnak alapul szolgál, azt találjuk, hogy minden csirában megvannak az összes képességek alapvonalai, amelyek valaha az emberiségben előfordultak. Hiszen minden egyénnek számtalan őse volt s ezek mindegyikében előforduló sajátságok megvoltak abban a csirában, melyből az egyén kifejlődött.

Ez a körülmény biztosítja azután a nevelés befolyását s elismeri azt az egyéni képzés fontos tényezőjének. Ezen az alapon valamely egyén kifejlődése két tényezőn fordul meg: az egyénnel veleszületett tulajdonságokon és a külső körülményeken. Az öröklött hajlandóságok nincsenek a nevelő kezében s azonkívül még annyiban korlátozzák a nevelés hatalmát, hogy az csak olyan képességek kifejlesztésére képes, amelyeknek csirái az emberben benne vannak. A nevelés kivülről semmit sem adhat, minden fejlődés csak belülről kifelé irányuló önkifejtés lehet. A nevelésnek csak annyiban van szerepe, amennyiben aszerint csoportosítja a külső körülményeket, amilyen tulajdonságokat ki akar fejleszteni. Munkájában segítségére vannak a suggestio, az utánzási ösztön, a példa és az állandó gyakoroltatás.

Bármely világnézet keretébe illesztjük is be a nevelés kérdését, mindenütt mint az értékek megőrzője, mint az igazságok éltetője szerepel. Az értékek küzdelmében nem mint küzdő alany vesz

részt, hanem mint eszköz. A letünő és felbukkanó igazságok váltakozó élete lényegesen sohasem érinti, mert a nevelés, mint eszköz úgy az egyiknél, mint a másiknál nélkülözhetetlen. Hogy értékelése korok szerint mégis változott, onnan van, hogy az anyagot az eszköztől sohasem lehet annyira elválasztani, hogy valami rá ne tapadjon az eszközre abból az anyagból, amelylyel érintkezik. Lényegét azonban ez az értékingadozás sohasem érinti s ha értéke pillanatnyira el is homályosul, valójában ott van az minden korban azzal a különbséggel, hogy mindenkor a maga eleven igazságainak szolgálatába akarja szegődtetni Éppen az a körülmény ad a nevelésnek különös fontosságot, hogy dacára annak, hogy a váltakozó igazságok szolgálatában áll, mégsem puszta eszköz annak közönséges értelmében, hanem egyszersmind állandó irányító, mely az értékeket aszerint csoportosítja, amint azok a kultura nyugodt menetébe beilleszthetők.

Dr. Zibolen Endre.

Irodalom.

Dr. Kornis Gyula: Okság és törvényszerüség a psychologiában. Budapest, 1911.

Hornyánszky Gyula: A görög felvilágosodás tudománya. Hippokrates. Budapest, 1910.

Nádai Pál: Könyv a gyermekről. Budapest, 1911.

Geöcze Sarolta: Az akarat nevelése. Budapest, 1901.

Fejes Áron: Az akaratszabadság problemája. Budapest.

Dr. Weszely Ödön: A modern pedagógia utjain. Budapest, 1909.

Balogh Jenő: Fiatalkoruak és büntetőjog. Budapest, 1909.

A lelki átöröklés: Irta *Ribot Th.*, ford. *Holló István*. Budapest, 1896.

Dr. Paul Barth: Die Elemente der Erziehungs und Unterrichtslehre. Leipzig, 1908.

Dr. Julius Bayerthal: Erblichkeit und Erziehung in ihrer individuellen Bedeutung. Wiesbaden, 1911.

Dr. Theobald Ziegler: Geschichte der Pädagogik. München, 1909.

Dr. Otto Arnold: Schopenhauers pädagogische Ansichten im Zusammenhange mit seiner Philosophie. Langensalza, 1906.

Dr. Fr. W. Foerster: Jugendlehre. Berlin, 1909.

Rudolf Pannwitz: Die Erziehung. Frankfurt a. Main.

Fr. Paulsen: Pädagogik. Stuttgart u. Berlin, 1911.

Ludwig Gurlitt: Erziehungslehre. Berlin.

A Magyar Paedagogia és a Magyar Középiskola évfolyamai.

A görög grammatikai tanítás célja és módszere általában.

Alábbi fejtegetések korántsem tartanak igényt eredetiségre. De tán módszertani kérdésekben nem is indokolt az eredetiségnek hajhászása, kivált philologiai disciplináknál, amelyeknek methodikája hosszú időre tekinthet vissza. Épen napjainkban hangsúlyozhatnók módszeres kérdésekben a régiekkel való tüzetesebb foglalkozást, napjainkban, amikor még jelesebb philologusaink is akkép akarják gyümölcsözővé tenni latin és görög nyelvi tanításunkat, hogy a modern nyelvek tanítási módját (direkt módszer, beszédgyakorlatok stb.) tartják alkalmazandónak az ókori nyelvek tanulásánál is. Hiszen már régibb tanáraink — még pedig a kiválóbbak felhasználták a modern nyelvek tanításánál felmerült ujabb eljárásokat, főleg a beszédgyakorlatokat — de csak cum grano salis s nem lépten-nyomon. Pedig a nyelvi készségük mindenkor megvolt e kor tanárainak.

Bevallom, értekezésem visszatérést jelent — főleg a Curtius-iskola álláspontjához. Elismerem, hogy a görög nyelvi oktatás methodikájának oly jeles művelői után, mint Ahrens, A. v. Bamberg, A. Waldeck, Kaegi, W. v. Hartel, Dettweiler, P. Cauer, O. Jäger, O. Kohl, Hornemann és Agahd stb. — önkéntelenül is a za kérdés merül fel, miért térjünk vissza Curtius, helyesebben a Curtius-iskola methodikai elveire.

Ne feledjük el azonban, hogy épen Curtiusnak és Kühnernek, tehát a régi iskolai grammatika főbb művelőinek munkássága mily termékenyítően hatott a német tankönyvirodalomra s ennek közvetítésével a mienkre is. Nem tartom tehát felesleges munkának főleg fiatalabb kartársaimat e régi iskola elveivel megismertetni. E régi iskola egyik legjelesebb tagja, A. Scheindler: Methodik des grammatischen Unterrichtes im Griechischen c. munkájában psychologiai alapját rakja le a görög nyelvtani tanításnak. Alábbi soraimban e munkáját ismertetem. Egyelőre nem

bocsátkozom saját tapasztalataimnak közlésébe, sőt még más methodikusok álláspontját sem ismertetem. Célom pusztán az volt, hogy a jövőben a görög nyelvtani tanítás módszertanának historiai fejlődését akarván vázolni, — egyelőre olvasóimmal az első számottevő methodologusnak — Curtiusnak — nézeteit ismertessem meg. — E célomat ugyan elértem volna tán úgyis, ha Curtiusnak „Erläuterungen zu meiner griechischen Schulgrammatik" c. munkájának fejtegetéseit közlöm. Mivel azonban Scheindler methodikájának általános részében bővebb psychologiai alapvetést találtam s mivel nézetem szerint ő értette meg legjobban, sőt fejlesztette tovább a Curtius-iskola elveit — azért az ő eszmemenetét követni legtanulságosabbnak tartottam.

Mielőtt azonban Scheindler általános methodikai eszméit ismertetném, röviden szólok az ókori nyelvek tanításának céljáról.

Az ókori nyelvek tanításának főcélja gimnáziumainkban, hogy az ifjúságot a klasszikusoknak, a valódi humanus képzés e kimeríthetetlen forrásainak olvastatásával az igaz, a szép és jó eszméinek megnyerjük és lelkesítsük; mert náluk, főleg a görögöknél talál az ifjúság tipikus és mintaképül szolgáló állapotokat és embereket, akik egyszerűségök dacára tökéletességüknél fogva az ifjúság felfogó képességéhez mértek és akik képesek felkelteni, sőt fejleszteni az ő érdeklődését. Azonkívül az ifjuság modern kulturánk alapjával is megismerkedik és így az emberi kultura fejlődési menetének összefüggésébe helyezve, önmagán ugyanazt a fejlődést tapasztalja végtelenül kicsinyített mértékben s így az emberi kultura fejlődésének mélyebb felfogásához jut.

Ezek után nem lehet kétséges, hogy a grammatikai tanítás célja mindkét nyelvben, melyek közül itt csak a görög jön tekintetbe, abban áll, hogy az ifjusággal a nyelv elemeit annyira megismertessük, hogy az írók megértését elérje. Mivel pedig az auktorok elrendezésében gondoskodás történt arra nézve, hogy az ifjuságot fokozatosan a könnyebbről a nehezebbre vezessük, általános szellemi fejlődésének megfelelően, azért a görög grammatikai tanítás céljának pontosabban a görög nyelvnek azt az ismeretét jelölhetjük meg, amellyel az ifjúság Xenophon olvasását megkezdheti. A szellem formális képzése, a betekintés a nyelvtörvények működésébe, — nem megvetendő szellemi haszon, amelyre az ifjúság szert tesz. A nyelvnek nyelvtanból való megtanulása szükségesség, s erre a tömegta-

nítás kényszerít; mert a görög nyelvnek kizárólag empirikus megtanulása az iskolában majdnem legyőzhetetlen nehézségekkel volna egybekötve — tanítóra és tanulóra egyaránt. Az egyes ember megtanulhat görögül pusztán az auktorokból; ez azonban a szellemnek és akaratnak olyan nagy erejét tételezi fel, hogy ez az eljárás a tömegtanításnál és az értelmi fejlettség oly csekély fokánál alig alkalmazható, mint amilyen a 13 éves gyermeknél van. Ezzel azonban nem áll ellentétben az a követelés, hogy a homerosi költeményeket olvassuk a dialektus ismerete nélkül; mert az attikai dialektus ismerete alapján maga az iskola empirikus úton sajátíttathatja el a homerosi dialektust, amennyiben csak egy és ugyanazon nyelv dialektikus különbségeiről van szó. De lehetetlen egy nyelvet a grammatika ismerete nélkül mindjárt auktor-olvasással kezdeni az iskolában. Mindenesetre a nyelvtani tanítást lépésről lépésre alkalmas olvasmánnyal kell támogatnunk; erre való a gyakorlókönyv, amelyből az ifjúság a grammatikában szerzett ismereteinek praktikus értékesítése mellett kis keretekben empirikus úton is szélesbítheti nyelvi tudását. Az auktor olvasását azonban az iskolában okvetlenül kell, hogy megelőzze a nyelvtani oktatás, az auktor olvasását, amely magáért az olvasmányért, tehát szórakozás és okulás céljából történik. De ez a nyelvtani oktatás csak annyit ölelhet fel, amennyit az olvasmány nyelvi tudás tekintetében feltétlenül megkiván.

A legközelebbi kérdés most az, mely úton érhető el a rendelkezésünkre álló időn belül a kitűzött cél által meghatározott feladat. Ez az út a grammatikai tanítás igazi módszere. Ezt egyrészt a tanításnál végbemenő leiki jelenségek vizsgálata általában, másrészt ama speciális feltételek szabják meg, amelyeket a tananyag mivolta és a nyilvános tanítás természete meghatároz.

Szellemi javainkat érzéklés útján vagyis érzéki benyomások felvételével szerezzük, mert ez szállítja az anyagot, melyből a képzetek erednek. Azért a valódi szellemi műveltséghez tartozik elsősorban az érzékek gyakorlása és célszerű használata. Az így nyert képzetek és a képesség ezeket tartalmuk szerint kapcsolni és elválasztani, ezek együtt alkotják az értelmet, amely tapasztalással fejlődik ki. Ezt eléri a tanítás, ha a tanulókat önkéntes gondolkozáshoz és tiszta felfogáshoz szoktatja.

Az egyes képzeteknek nem szabad izoláltaknak lenniök,

hanem a meglevő szellemi tartalommal kell egybeolvadniok, vagyis *appercipiáltatniok* kell. Ezt ügyesen intézni — az oktatás művészete. E szerint azt követeljük a tanítástól, hogy minden tanítási anyagot, amely a tanulók elé adatik, úgy válasszunk meg, hogy az könnyű appercepciókra adjon alkalmat és másrészt ezeket úgy készítsük elő, hogy a meglévő képzettömegből azokat fejtsük ki, javítsuk és ismételjük, amelyeknek az új anyagra vonatkozólag termékenyeknek kell lenniök. Főfeltétel az appercepció világossága, mert ezzel a kielégítettség érzete van egybekötve, amely érzet mértékadó a figyelem erősségére nézve azon új képzetek szempontjából, amelyek a már jóformán meglevőkhöz határozott viszonyban állanak. De a figyelem nemsokára lankad, ha a tanuló tevékenysége tisztán receptiv természetű, mert ez fárasztja őt, számára ez megerőltetés, akaratának erős feszültségét okozza, közömbössé, sőt kedvetlenné teszi őt. Épen azért amennyire lehetséges, a tanulók öntevékenységét fokozni kell; a tanuló ugyanis öntevékenységének kifejtésével önmagára talál és ez nála a kielégítettség érzetét szüli, ez biztosítja az érdeklődését; ahol pedig ez megvan, ott megvan a figyelem is.

A tanításnak azonban még szüksége van egy távolabbi tényezőre, nevezetesen a képzeteknek az emlékezetben való *megtartására*. A megtartás tartama összefügg az emlékezeti képek intenzitásával és pontosságával; ez azonban függ először az érzékszervtől, amellyel az érzéklés közvetíttetik, másodszor a a világosság és intenzitás fokától, amellyel a képzetek appercipiáltatnak. A látási képzetek előbbrevalók a hallási képzeteknél, továbbá két érzékszerv kölcsönös támogatásával közvetített érzetekből keletkezett képzetek erősebb és élesebb emlékezeti képet hoznak létre, mint olyanok, amelyek egyoldalu érzékletekből erednek. Továbbá minél inkább érti a tanuló az újat a már meglevő képzettömegekhez sorakoztatni és ezekkel egybekötni, tehát minél nagyobb a figyelem foka és az érdek, amellyel az újat a tanuló kiséri, annál tovább tartják meg az egyaránt erősen és élesen appercipiált képzettömegek világosságukat és pontosságukat. Mégis a szerzett képzeteknek egy bizonyos időre való megtartása végett szükségünk van az *ismétlésre*, amely vagy a tudatban meglevő képzeteknek puszta reprodukálása, — ameddig ezek a képzetek teljesen tiszták és pontosak, vagy pedig az egész recepcionális eljárásnak ismétlése, hogyha a

tudatban meglevő képzetek fentebbi sajátságukat már nem tartották meg.

Ha e fejtegetések következményeit levonjuk, akkor a görög grammatikai tanításnak — tekintettel az általános psychikus folyamatokhoz való viszonyára — következő követelményeknek kell megfelelnie: A tanulókban egyes érzékletek felidézésével egyes képzeteket hozzon létre, azután ezen izolált képzeteknek a már meglevő szellemi tartalommal való egybeolvadását idézze elő, majd szorgalmas ismétléssel a képzeteknek az emlékezetben való megtartását eredményezze.

A megtanulandó anyag természete, amely tananyag nemcsak megismerendő, hanem alkalmazandó is, egy további tevékenységet is kiván, nevezetesen a *gyakorlást*. A készség megadása ugyanis a főfeladat a nyelvi tanításnál és ez csak gyakorlással érhető el. A megismert nyelvi jelenségnek szorgalmas begyakorlására a gyakorló-könyv nyujt alkalmat.

Végül nyelvtani jelenségeknek világos felfogása ugyanezeknek egy lehetőleg sokoldalu szemléletét biztosítja és lehetővé teszi, hogy általános nyelvtörvényekhez jussunk, úgyszintén előmozdítja azon viszonynak az ismeretét is, amelyben az egyes nyelvi jelenség az általános törvényhez áll. Ehhez azonban a nyelvhasonlításnak eredményeit is fel kell használnunk, amennyiben ezek biztosak és a tanulók felfogásához mértek.

Említsük fel utoljára azt a követelményt, amelyet a tömegtanítás állít fel a tanulóval szemben, nevezetesen valamennyi tanulónak egységes foglalkoztatását, az e felett való éber őrködést és a szubjektív feltételeknek lehető kiegyenlítését.

Mindezeket a momentumokat tekintetbe kell vennünk a görög nyelvtan tanításánál.

Az eljárás nagy körvonalokban megjelölve a következő: Minden nyelvtani jelenséget külön mutassunk be a tanulónak. Ha a tanulók meglevő képzettömegében egy kapcsoló pontot tudunk, akkor előhívjuk az illető képzetet, amely új képzetek appercepciójára alkalmas és ha szükséges, gondosan ismételjük. Ezután az új nyelvi jelenséget, ha lehetséges, genetikus eljárással megszerezzük, majd szemléltetjük. Épen a görög nyelvi jelenség alkalmas az ő jeleivel arra, hogy látás és hallás útján felvétessék; ez okból, amit az iskolában beszélünk, azt a táblára is fel kell írni. Minden tanuló ír és lehetőleg számos tanulóval figyeltetjük meg egyazon nyelvi jelenséget. Amennyiben

azonban a nyelvi alakulatok, képződmények, történeti fejlődés eredményei és ez a fejlődési folyamat lépésről-lépésre ellenállhatatlanul előrenyomul, a tanításnak nem szabad megelégednie azzal, hogy a merev nyelvi produktumot készen bemutatja, hiszen az egyes nyelvi jelenségnek megértését lényegesen támogathatja az a körülmény, ha a tanuló a formát *keletkezésében* látja. A megfigyelésre való anyagot gazdagon nyújtja az iskola, mert az *emlékek*, amelyeket az iskola a görög irodalomból az ifjuságnak nyujt, a nyelvnek különböző fejlődési fokozatait tüntetik fel és ismertetik meg a tanulóval. Az iskola nem hagyhatja vonatkozás nélkül azt, ami könnyen felfogható vonatkozásban áll, az iskola nem hagyhatja egymás mellett heverni, ami egymásra következik, röviden az iskola nem teheti, hogy a formák keletkezését ne magyarázza és ezzel a tanulók érzékét és értelmét a görög nyelv kialakulására nézve ne fejlessze. Ha az iskola ezt tenné vagyis a formák keletkezésének magyarázatát figyelmen kivül hagyná, akkor könnyű megfigyelésre való gazdag anyagot hagyna felhasználatlanul, *mert egy nyelv sem alkalmas oly szemmel láthatólag a formák keletkezésének és a formák keletkezési törvényeinek megfigyelésére, mint a görög nyelv.* A göröggel az érzék a nyelvek történeti fejlődése iránt a tanulókban felébreszthető; a tanulók a képzeteknek egy új területét s ezzel új apperceptio-tömegeket nyernek. Gyakoroljuk ezzel őket a megfigyelésben, az érzék és értelem több támpontot nyer az egyes jelenségek felfogásához, amennyiben ezekben a jegyeknek nagyobb száma jut megfigyeléshez. Amint azonban az érzéki észrevétel annál pontosabb, mennél inkább megvilágittatik a tárgy, mennél több oldalról szemléljük azt: épúgy a megértés is annál pontosabb, mennél többoldaluan irányozzuk a megfigyelést *egy* jelenségre. Igy azután a tananyag megértését is mélyítjük, az érzéki észrevételt és értelmet gyakoroljuk. A megfigyelésre való képesség és ebben való gyakorlás fokozza a tanulók intelligentiáját, mert az értelmet fejleszti és ez maradandó nyereség az ifjuságra nézve. A nyelvi tanítással nyert képzetek ugyanis elenyészhetnek, a tömeges képzetek felvételének *módja* által a szellemnek nyert dispoziciója azonban megmarad. E tekintetben nagy haladást jelöl a görög grammatikának ujabb feldolgozása. Mert azzal, hogy az analogia elvét alkalmazzuk, sok grammatikai jelenségnek magyarázatát közelebb hozzuk a tanulók felfogó képességéhez. Ahol azelőtt kivé-

teleket állapítottak meg egy önkényesen megalkotott szabály alól, amely kivételek a nyelvtörvények szerint kivihetetleneknek tünnek fel, ott most egyszerű ráutalással az analogiára egyszerű és érthető magyarázatot adnak. — Igy pl. Curtius szerint a πολίτου gen. nem volt megmagyarázható a tanuló számára, most az a rövid megjegyzés, amelyet a grammatika hoz, (o-tövűek analogiája) két szóval megmagyarázza a dolgot.

Igy azután egy grammatikai jelenséget a másik után figyeltet meg a tanár, megmagyarázza és megérteti s igy nyerik a tanulók az egyik tiszta képzetet a másik után és igy olvad egybe a nyert képzet a tudatban már meglevő képzetekkel sőt oly hasonló képzettömegekkel is, amelyek a latin és német nyelvtanításból a tanulókban már megvannak. Ami az uj képzetre nézve kapcsoló pontok tekintetében megvan a tanulóban, az erre a célra értékesítendő, ezért a görög nyelv tanára ne tekintse tantárgyát egy, a többi szakoktól elzárt szigetnek, sőt hozza tárgyát a többi nyelvekben való tanítással a legszorosabb kapcsolatba.

Ha azután ezen a úton az egyes grammatikai jelenségeknek egész sorát megfigyeltettük és megismertettük, akkor ehhez végül a megismertnek begyakorlása sorakozik. Minél kisebb az egyes jelenségeknek sora, annál intenzivebb a begyakorlás. Erre valók leginkább a görög olvasmányok az olvasókönyvből, amelyekben a tanulóknak kész képessége kifejlődik. A többi gyakorlat — variáció, retroversio (görögre való fordítás) — mind a görögből való fordítás körül csoportosul. Természetesen az irásbeli gyakorlatok sem nélkülözhetők; ezek azonban hasonlóképen csak kellő szóbeli gyakorlás után készíthetők s fokozatosan kell kifejlődniök. Azonkivül a görög szavakat következetesen fel kell irni a táblára, hogy a szó képe erősen benyomuljon az emlékezetbe.

Lassankint aztán következik a fordítás görögre, amit egy tanuló állandóan a táblára ir, miután ezt előbb szóbelileg kidolgozták; a többi tanuló pedig javít. Csak akkor kivánhatjuk a tanulóktól, hogy a fordításokat a füzetbe irják, ha már szóbelileg urai az anyagnak.

Ha a tanítás az egyes grammatikai jelenségeknek megfigyelésében, fölismerésében és begyakorlásában odáig jutott, hogy már az egyes jelenségek összefüggő csoportját lezárhatjuk, akkor az egyes képzeteknek ismétlésével azoknak az emlékezet-

ben való megtartását is biztosíthatjuk, egyszersmind az egyes részleteknek egy magasabb szempontból való összetartozását érthetővé tehetjük. Ezzel a képzetsorok az egység jellegét nyerik, az egyes részletek egy nyelvi alakulattá tömörülnek és a tananyag így az egyszerűség jellegét ölti magára. Persze mindig ügyelni kell arra, hogy az ismétlésnél a tanulók hozzák az egyes részleteket, a tanár csak a szempontokat jelölje meg, amelyekből az egyes részlet megvizsgálandó, szemléltetendő és elosztandó; a műveleteket azonban a tanulók végezzék. Csak ha egy szakaszt ily módon ismertettünk, akkor tehet a tanítás egy lépést előre. Minél tovább halad a tanítás, annál inkább előáll annak a szüksége, hogy az újat a már megismerttel megmagyarázzuk és mindig mindazt idevonjuk, amit erre a célra a megelőző tanítás már nyujtott.

A tanulók öntevékenységének fontosságát a tanításnál már hangsulyoztuk; ennek fokozására a tanár felhasználhatja a *kar*ban való beszélést is. A görög tanulók száma úgyis kisebb s így ez könnyen megvalósítható anélkül, hogy a fegyelmet zavarná. A deklináció és coniugáció erre elég példát nyujtanak. A tanár evvel az egész osztály öntevékenységének nyilvánulását éri el. Ez természetesen kellő tapintattal történjék, nehogy épen az ellenkezője, szórakozottság és tétlenség legyen a következménye.

Külön kell ügyelni a görögben az ékezet és hehezet tanítására; e jelekre legalább az első félévben nagy gondot kell fordítani. Az irásnál könnyebben szoktathatók a tanulók az ékezeteknek és hehezetnek pontos elhelyezésére, a szóbeli gyakorlásnál azonban a tanár sok kérdést takarít meg azzal, hogy a tanulókat arra szoktatja, hogy a hehezetet és ékezetet meg az aláirt ἰῶτα-t, amint a szavak kimondatnak, a jobb kéz mutatóujjával jelöljék. Ezek a légben való hadonászások, ahogy ezt gúnyosan nevezik, a szóképet pontosabban szemléltetik a tanulóval még a beszédben is, mivel a kéz megjelöli azt, amit a nyelv nem tud megjelölni és ezek szoktatják a tanulót az eddig előtte ismeretlen jelekhez, azonkívül a tanárnak is megkönnyítik az ellenőrzést. Például mindig szükséges lesz az αἰσχρὰ kiejtésénél az ékezet után kérdezősködni, ha azonban a tanulót hozzászoktatjuk, hogy a beszédben αἰσχρὰ-t az ujjnak megfelelő mozdulatával jelölje meg, akkor minden kérdés feleslegessé válik és pillanatoknak ismételt megtakarításával, amely pillanatok a kér-

dés feltevésére és a felelésre okvetlenül szükségesek volnának, ezeknek megtakarításával nem egy órát nyerünk a tanításra és ismétlésre az első félév folyamában.

Foglaljuk össze végül még egyszer azokat a pontokat, amelyek a methodikus eljárást vagyis a tanárnak egyöntetű és tudatos eljárását a tanítási cél elérése végett alkotják. Ezek a pontok a grammatikai oktatásban a következők: 1. A feladatnak felosztása kisebb szakaszokra; a naponkinti feladatnak pensumnak meghatározása a módszeres egységnek szempontjából. 2. A meglevő appercepció-tömegek kikutatása az ujonnan szerzendő ismeretek végett — előkészület az előadásokra. 3. Ugyanezen appercepció-tömegeknek a tudatban való megerősítése, illetőleg ismétlése. 4. Az uj appercepciónak megszerzése, lehetőleg genetikus úton. 5. Az uj appercepció közvetítése szemlélés útján. 6. A tanulóknak a nyelvi processusok megfigyelésébe való vezetése, a tanítás végcélja által kitűzött határokon belül. 7. Begyakorlás a gyakorlókönyv segítségével. 8. Nagyobb egészet alkotó nyelvi jelenségnek minden lehetséges szempont szerint való ismétlése és csoportosítása.

Vajer Lajos.

Iskolaorvosi jelentés.

Irta: **Dr. Tuszkai Ödön,** a VIII. ker. m. kir. áll. főgimn. iskolaorvosa, az egészségtan tanára.

A mult esztendőben megkezdett méréseket az idén is folytattuk, azonban jobbnak láttam ezen mindenképen nagyon érdekes adathalmazt több évig gyűjteni, hogy azután ismét tanulmányt adhassak ki ezek alapján, mely az iskolai egészségtannak sok érdekes, nagyszabású és részletes kérdésére fog kétségkívül világot vetni.

Egészségi szempontból ezen tanév szerencsésnek mondható, amennyiben fertőző betegségek igen kis számban fordultak elő (11), ezek is jóindulatú lefolyásúak voltak, haláleset pedig mind a mai napig egy sem volt. Több osztályban házilag végeztem desinfekciót az iskolában felfedezett kanyaró és fültőmirigylob miatt.

Az idei év előadásának tárgyául az egészségtannak eddig elő nem adott részeit tárgyaltuk behatóan. Egészségtanra jelentkezett összesen 107 tanuló, a két VII. osztályból 55. Különösen tárgyaltuk a levegő, talaj és a víz egészségtanát nem lankadó érdeklődés mellett 16 órán keresztül. Azután behatóan tárgyaltam a lakás, fűtés és világítás egészségtanát az iskolára és berendezésére vonatkozólag és tárgyaltam a *tuberkulózis*, *fertőző bajok*, *ragadós betegségek* tanát. Minden osztályban tartottam előadást az osztály értelmének megfelelően nagyobbrészt a fertőző bajokról és a sebészeti tisztaságról.

Mentőőrség.

A mentőtanfolyamra az idén 27 tanuló jelentkezett, akik 1912. február hóban mind sikerrel vizsgáztak és a vizsgálat eredményéről igazolványokat kaptak. A mentőszolgálatot az idén *Istvánffy László* látta el, mint főmentő, helyettesei pedig *Sikos Károly* és *Arató Sándor* voltak. Később felváltotta őket *Fekete Sándor* és két helyettese *Császár* és *Bodnár*.

A véglegesen megállapított szolgálati szabályzat a következő:

A mentőőrség szolgálata.

Az iskolai mentőőrség tagjai: a) *1 főmentő* és annak két helyettese, szolgálatuk állandó (legkevesebb 3 hónap); b) *két csoportvezető*, c) *6 mentő* kettős csoportban, szolgálati idejük két hét.

A mentőőrség tagjai szolgálatukat reggel $^3/_4$8-kor kezdik meg, amikor is a főmentőtől, vagy annak helyettesétől átveszik jelvényeiket (fehér karszalag vörös kereszttel), mely jelvényeket a főmentő szolgálata megkezdésekor nyugta ellenében veszi át az iskolaorvostól és hivatala átadása után azt hiány nélkül tartozik visszaszolgáltatni.

Miután a soros mentők jelvényeiket átvették, kezeiket sebészi szempontból tisztára mossák, csak azért, hogy azt lehetőleg tisztán tartsák és így minden egyes segélynyujtáskor az elmaradhatatlan kézmosást nagyobb tisztasággal végezhessék.

Hivatalos ténykedésük a tanítási idő végéig tart. Délután a mentőőrség tagjai felváltva szintén az iskolában tartózkodnak, ha annak udvarán torna vagy játék folyik.

Ugyancsak elkíséri a napos mentőőrség a főmentővel együtt, aki a mentőtáskát viszi, a tanulókat kirándulásokra, lövési gyakorlatokra, stb.

Az iskola kapusánál, az udvaron, a tornateremben és az iskolaorvosi szoba ajtaján egy-egy vöröskeresztes tábla jelzi, hogy hol tartózkodik a főmentő és a napos mentőcsapat; ugyanezt jelzi egy hasonló tábla az illető osztály ajtaján. (Egyelőre nincs gyakorlatban.)

Baj jelzése esetén, hívásra, három mentő elhagyja az osztályt, melyben szolgálatuk idején tartózkodnak — mindenkor az illető tanár úr engedelmével — lehetőleg gyorsan, de minden zaj nélkül, hogy a tanítás menetét minél kevésbbé zavarják. Közülök kettő a sérülthöz siet, a harmadik az orvosi szobából leviszi a mentőtáskát, esetleg a betegvivő ágyat és azonnal értesíti az iskolaorvost, akinek utasításait mindenkor a legszigorúbb pontossággal tartoznak követni.

Ha a szabályszerű első segélyt nyujtották, a sérültet vagy visszaküldik az osztályba, esetleg hazakísérik vagy a kórházban helyezik el, vagy szükség esetén a fővárosi mentőket értesítik.

A sérültet az iskolaorvos úr utasítására az őrség egyik tagja meglátogatja.

Mentőszolgálatot csak az tehet, aki az első segélynyújtásból vizsgát tett.

Tömeges szerencsétlenség esetén, külön jelre az összes mentők azonnal a baj helyére vonulnak, lehetőleg gyorsan és nagy nyugalommal, hogy példájukkal a többiekre is hassanak.

Riasztójeladás esetén (tűzvész) a főmentők a mentőtáskát és hordágyat a vészkivonulás helyére viszik, egy vagy két mentőőrséget küldenek ki ugyanoda. Felügyelnek a kivonulás tartama alatt a rend betartására. Az iskolaorvos úr jelenlétében mindenekelőtt az ő parancsai irányadók.

A mentőőrség tagjai szolgálatuk tartama alatt az óraközökben, valamely szabad, vagy tornaórájuk alatt jelen vannak az iskolaorvos úr sebészi rendelésein és azon lehetőleg segédkeznek. Továbbá egy-két délután, vagy valamely szünnapon az iskolaorvos úrral átveszik és begyakorolják a mentési eljárásokat, megismerik a mentőtáska tartalmát és kezelési módját.

Amennyire az iskola szorgalmi rendje engedi, jelen vannak az iskolaorvos úr által vagy az egyes kisebb osztályokban, vagy az intézet szolgáinak tartott előadásokon és az egészségtani órákon, különösen azokon, amelyek az első segélynyujtás tanával összefüggésben vannak.

Egyben szabályoztuk az iskola egészségügyi szolgálatát, melyet *Rákosi Béla* főfelügyelő és két helyettese *Ivánka József* és *Mártonffy Flórián* látott el. Megcsináltuk egyben az egészségügyi szolgálati szabályzatot is.

Egészségügyi szolgálat.

Az iskola egészségügyi csapatja áll: a) *egy főfelügyelőből* és annak két helyetteséből, b) *négy felügyelőből*, akik közül három a folyosón, egy pedig az udvaron teljesit szolgálatot és végül c) minden egyes osztályban 2 *osztályos felügyelőből.*

A főfelügyelő legalább félévig tartozik tisztét viselni, a két helyettes pedig 1—1 hónapig. A felügyelők és az osztályos felügyelők egyikének a szolgálati ideje két hétre terjed, míg a másodosztályos felügyelő csak három napig teljesít szolgálatot.

1. *A főfelügyelőnek* feladata a nyugta ellenében az iskolaorvostól átvett jelvényeket a szolgálatot tevők között kiosztani. Ő állítja össze azoknak névsorát, kik egészségügyi szolgálatot teljesítenek és azt az iskolaorvos ur elé terjeszti. Minthogy ő az egész iskola egészségi rendjéért az iskolaorvos urnak felelős, ezért

rendelkezései és utasításai, amennyiben az iskolaorvos ur tudtával történnek, mindig a legpontosabban megtartandók. Egyuttal az ő feladata az is, hogy helyetteseinek segítségével a szolgálatbalépőket s általában az intézet minden egyes tagját kioktassa a tisztaság nagy áldásairól, a szennyezések nagy veszedelmeiről és ezek jelentőségéről a fertőző betegségek terjesztésében és hogy rámutasson az iskola és a tuberkulózis közötti összefüggésre.

2. *A folyosókon tartózkodó felügyelőknek* kötelességük különösen ügyelni a folyosók, lépcsők, lépcsőházak, valamint az iskolaudvar tisztaságára, nehogy a tanulók rendetlen viselkedésükkel beszennyezzék vagy eldobált ételmaradékokkal stb.-vel pld. a lépcsőket, esetleg veszélyessé tegyék. Ők gondoskodnak arról, hogy a tanítás megkezdése után a folyosó ablakainak jó része legalább tíz percig kinyittassék és ezáltal a folyosó levegője felfrissíttessék. Ezen feladatukban segítségükre vannak az intézet szolgái is. Továbbá a főfelügyelő vezetése alatt gyakrabban megvizsgálják az illemhelyeket és intézkednek mindazok, mind pedig a levegő tisztántartásáról. Különösen nagy gondot forditanak arra, hogy az illemhelyek falai be ne szennyeztessenek obscen irások és rajzok által. Ugyanis az ilyen megnyilvánulások nem csak beteges hajlamok és elfajulások jelei, hanem a legalkalmasabbak arra, hogy a képzelet fertőzése utján más tanulókat is ily degeneratiós utakra csábitsanak.

3. Végül az *osztályos felügyelők* feladata az egyes tantermek tisztaságára felügyelni. A nyert utasitások alapján minden egyes óra végén a tanterem összes ablakait és a szemközti ajtót kinyitják, ha csak egy-két percre is, hogy az ezáltal keletkezett légáram a szoba szennyezett levegőjét felfrissítse. Természetesen ezt esak akkor tehetik meg, miután a tanár ur és az összes tanulók a tantermet elhagyták és részben a folyóson, részben az udvaron tartózkodnak. Ügyelniök kell azonban, hogy a tanár úr terembe lépése előtt, sőt mielőtt a diákság visszatér, az összes ablakok zárva legyenek. Óra alatt az ablakot csak akkor szabad nyitva tartani, ha azt a tanár úr elrendeli.

Télen elegendő, ha csak egy vagy két ablak, rövidebb ideig, esetleg kétóránként szolgál szellőzésre, nehogy a nagyon kihült tanterem a tanításban zavart okozzon Az első három (I. II. III.) osztályban a szellőztetést a folyosók felügyelőinek kell végezniök, mig a kis osztályos felügyelők épen ugy, mint a többiek is, csak arra ügyelnek, hogy a tanulók az osztályban szemetet, papirt, stb.-t

el ne szórjanak, hanem az azok felfogására szolgáló ládába vigyék. — Ők ügyelnek fel az egyes tanulók tisztaságára is és a szerzett tapasztalatokat az iskolaorvos urnak bejelentik. Az iskolaorvos úr megbizásából látogatást tesznek az idegenben lakó diákok lakásán és az egészségi szempontból ott tapasztaltakról irásbeli jelentést tesznek. Segédkeznek az intézet növendékeinek orvosi átvizsgálásainál és a méréseknél, esetleg az iskolaorvos úr utasitására maguk is végeznek egyes méréseket

Iskolaorvosi rendelések.

A sebészeti rendeléseken ez évben, a mentési esetekkel együtt 255 tanuló jelentkezett a szokott kisebb-nagyobb sérülésekkel, melyekről több izben tettem jelentést. Nagyobb sérülések voltak: 1 alszártörés, 1 bokatörés, 1 szemlencse-sérülés, 1 könyökficam és 2 heresérülés.

Ezeken kivül a következő esetek nyertek ellátást a rendeléseken:

Pertussis: 1, körömlob: 6, vérszegénység: 90, torokbajok: 43, gyomorpanaszok: 16, bőrbajok: 4, genitális bántalmak: 3, izomfájdalmak: 9, angolkór: 10, orbánc: 1, fülbajok: 12, szembántalmak: 22, tüdőbajok: 14, tuberkulózis: (manifest és suspect) 16, üdülők: 8, fagyás: 1, sérv: 8, rövidlátás: 23, messzelátás: 1, neurasthenia: 8, szivpanaszok: 40, idült orrbántalmak: 6, fogbajok: 20, bőrszemölcs: 6, alszárfekély: 1, vesebaj: 8, vagyis összesen 368-féle panasz.

Torna alól felmentést kért 203 tanuló, ezekből felmentettünk 29-et, ideiglenesen pedig 36-ot.

Idegen ellátásban 35 tanuló volt, ezek közül néhány kivételével, akiket többször sem találtam otthon, mind meglátogattam, de különös intézkedésre sehol okot nem találtam.

Az idei rendeléseken különösen megfigyeltem azon tanulókat, akik valamely betegség tettetése czimén iparkodtak az iskolai kötelezettség alól megszabadulni. E végből az orvosi látogatásokra és kezelésekre vonatkozólag egy kis szabályzatot állitottam össze, melyet az iskola tanári kara is elfogadott:

Iskolaorvosi rendelések.

1. Az iskola orvosa a tanitási idő alatt az iskolában tartózkodik.

2. Beteg tanulókat csak tizperczekben vagy tornaórájuk alatt

fogad, kivéve a hirtelen rosszullét vagy sebesülés eseteit, melyekkel természetesen minden időben foglalkozik.

3. Óraközben csak az acut esetek és azok, melyeket az előadó tanár úr küld le, jelentkezhetnek a rendelésre.

4. Hosszabb kezelést, sebészeti ellátást, stb-it igénylő eseteket az illető tanulók tornaórája alatt látja el.

5. Miután az iskolaorvosi intézmény egyik célja, a kórházba vagy klinikára szoruló járó betegek ellátása, tehát az iskolán kivül csak kivételes esetekben engedjük az ilyenek kezelését és mindenkor irásbeli engedély alapján, a melyeken megjelöljük a kórházat, vagy klinikát, a napot és órát.

6. Óraközben az orvosi rendelésre kivánkozó tanulók mindenkor csak az előadó tanár úr engedelmével jöhetnek az orvos urhoz, ahol arról, hogy igazolt volt-e a panasz és arról, hogy mennyi időt töltött az orvosnál, irásbeli igazolást kap. A simulánsokat külön jellel jelezzük.

7. Acut sérülés eseteiben a sérült minden kiséret nélkül menjen az orvos urhoz, kivéve, a hol támogatásra bármely okból szükség látszik. Ilyenkor az előadó tanár úr a karszalagos tanulók közül küld valakit.

8. Ájulások, nagyobb vérzések, csonttörések, görcsös rángások eseteiben az iskolaorvos úr felhivandó.

9. Az iskolai mentőőrség szolgálattevő tagjait csak az iskola orvos úr távollétében és mindenkor csak az előadó tanár úr engedelmével szabad vérzések, ájulások vagy nagyobb balesetek esetén tanórák alatt igénybe venni.

10. Tanórákat betegség vagy rosszullét cimén csakis az iskolaorvos irásbeli engedélye alapján lehet mulasztani.

11. Riasztójel esetén az előadó tanár úr megparancsolja, hogy a tanulók mindent ott hagyjanak és az osztályparancsnok vezetésével azonnal és rendben vonuljanak ki a legrövidebb uton a szabadba, ő maga legutóljára marad, illetve kiséri az osztályt.

Egészségügyi kirándulások.

Az idei előadási anyag kirándulásokra nem volt annyira alkalmas, mint a tavalyi. Mégis meglátogattuk a kenyérgyárat, a káposztásmegyeri vizmüveket, a központi tejcsarnokot, az elmegyógyintézetet, az uj Szentjános-kórházat, valamint a *népszállót* is, melyről megelőzőleg április hó 20-án felolvasó ülést tartott Schoditsch La-

jos müépitész és mintegy 120 vetített képen bemutatta a külföldi népszállókat, április hó 23-án pedig bemutatta a budapesti népszállót. Ugy az erre vonatkozó, mint az előadás keretén belül megbeszélt szükség- és alkalmi lakások kérdése a lakás egészségtanának beható tárgyalásához szolgált kiegészitésül. Ugyancsak az idén is több rosszul táplált és szegény tanulót láttunk el tejjel a gimnázium segitőegyesülete terhére.

Az iskolai testedző-kör.

Az idén, október közepén megalakitottuk az iskolai testedzőkört. Felkérésemre társelnökül jelentkeztek *Faragó Andor*, Dr. *Zibolen Endre és Csóka Lajos* tanár urak, akik a vivó- és turisztikai osztály vezetésében segédkeztek. A művezetést természetesen a tornatanár urak és főleg *Gaál Zoltán* tanár ur vállalta, akik *Zibolen* tanár urral egyetemben igazán lelkes buzgalmat fejtettek ki működési körökben, amiért is e helyen nekik hálás köszönetemet fejezem ki.

A testedző-kör tagjaiként 136 tanuló jelentkezett. Az uszó trainingre 29, a vivásra 20. A többiek is élénk részt vettek a testedző-kör működésében. Ezek keretén belül számos kirándulást tettünk Budapest környékére, melyeken különösen *Zibolen és Szabó* tanár urak voltak szivesek segitségemre lenni.

Március hó 23-án délután 4 órakor pedin *Gaál Zoltán* tornatanár úr vezetése mellett az intézet tornacsarnokában *dísztornát* rendeztünk, a következő műsorral:

1. Svéd szabad gyakorlatok.
2. Mintacsapat korláton.
3. Fabot gyakorlatok zenére.
4. Iskolai vivás.
5. Társas gyakorlatok.
6. Szertorna verseny.

Ezen pompásan sikerült házi versenyen különösen kitüntek: I. *Szlovák Lajos* és II. *Soós Géza* VII. b), III. *Beskó Béla* VII. a) és IV. *Tanos Béla,* VIII. a) oszt. tanulók.

Vitőr vivásban: *Bezsíla Nándor* Va. és *Rózsa András* IIIb.

A versenybirák véleménye alapján azután nagy ezüst érmet kapott: az I. Kis ezüst érmet kapott: II. Bromze érmet kaptak: III. és IV. Ez alkalommal 20 és 40 filléres jegyek árából összesen 43.40 koronát vettünk be, kiadtunk pedig a műsornyomással és az

érmek árával együtt 31.50 koronát, ugy hogy 11.90 korona bevételünk maradt a testedző-kör pénztárában.

De nemcsak a vívó- és tornász-osztály, hanem a turisztikai is iparkodott helyt állani a szerény kezdet határain belül, amennyiben az előbb emlitett kisebb kirándulásokon kivül 17 fiuval március hó 29-től április hó 7-ig *Velenczébe* rándultunk, utközben megnéztük Páduát, Fiumét és Triesztet.

Az iskolai testedzőkör uszó osztálya szorgalmas, de nem túlzott gyakorlatok után május hó 12-én uszó-versenyt rendezett a Rudas-fürdőben.

A még ifjú testedző-körnek tehát minden osztálya életjelt adott magáról és reméljük, hogy lassanként a mentőőrséggel együtt a „*Boy-Scout*“ rendszer egy szerény alakja fejlődik ki intézetünkben.

IV.

Tanári kar.

1. Dr. **Létmányi Nándor,** igazgató. Tanította a II. B. osztályban a földrajzot, heti 3 órában.

2. **Bakos János,** rendes tanár. Tanította a természetrajzot az I. A., II. A., IV. A. és B., az V. A. és B. osztályokban, heti 16 órában. A természetrajzi szertár őre.

3. Dr. **Balassa József,** rendes tanár. Tanította a VIII. A. osztályban a magyar és német nyelvet, az V. A-ban a magyar nyelvet és a görögpótló irodalmat, s a IV. B-ben a magyar nyelvet, heti 16 órában. A VIII. A. osztály főnöke, a tanári könyvtár őre. A IV. B. és V. A. osztály ifj. könyvtárosa.

4. **Balogh Dezső,** rendes tanár. Tanította a magyar és latin nyelvet a III. A., a latin nyelvet a VIII. B. s a görögpótló irodalmat a VII. A. osztályban, heti 17 órában. A III. A. osztály főnöke és ifjúsági könyvtárosa.

5. Dr. **Bán K. Aladár,** rendes tanár. Tanította az I. A., II. B. és VIII. B. osztályban a magyar nyelvet, a VI. A. osztályban a görögpótló irodalmat, a II. B. osztályban a szépírást, heti 17 órában. A II. B. osztály főnöke. Az I. A. és II. B., meg a VIII. B osztály ifjúsági könyvtárának kezelője.

6. **Bátori Ármin,** rendes tanár. Tanította a földrajzot és természetrajzot az I. C., II. D., II. C. s a földrajzot a III. C. osztályokban, heti 17 órában A Mester-utcai párhuzamos osztályok természetrajzi szertárának kezelője.

7. **Bonyhádi Ede,** rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az V. B. és VI. A. osztályban, a német nyelvet a III. B., V. B. és VII. B. osztályban, heti 16 órában. Az V. B. osztály főnöke. Az V. B. és VI. A. osztály ifjúsági könyvtárának őre.

8. **Csóka Lajos,** helyettes tanár. Tanította a történelmet a III. A. és B., a IV. B., az V. A. és VI. B. osztályokban, heti 15 órában. Segédkezett az igazgatói irodában.

9. **Elekes István,** rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. C., II. C., III. C. és IV. C. s a rajzoló mértant a II. C. osztályokban, heti 17 órában. A II. C. osztály főnöke s a mester-utcai párhuzamos osztályok fizikai szertárának őre.

10. **Erdődi Gáspár,** helyettes tanár. Tanította a magyar nyelvet a II. C. és IV. C., a latin nyelvet a IV. C. s a szépírást a II. C. osztályokban, heti 17 órában. A IV. C. osztály főnöke, a II. C. és IV. C. osztály ifj. könyvtárának kezelője.

11. **Faragó Andor,** rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. A., III. A., V. A., VII. A., s a természettant a VII. A. osztályban, heti 17 órában. Az I A. osztály főnöke.

12. **Fellegi Alajos,** rendes tanár. Tanította a mértani rajzot az I. C., I. D., II. D., III. C. és IV. C. osztályban, s a mennyiségtant az I. C. osztályban, heti 17 órában. Az I. C. osztály főnöke. A Mester-u. párhuzamos osztályok mértani szertárának őre.

13. Dr. **Fodor Gyula,** rendes tanár Tanította a latin nyelvet a II. C. és a III. C. osztályban, a szépírást az I. C. és II. D. osztályban, heti 14 órában.

14. Dr. **Friml Aladár,** rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a VII. A., a görög nyelvet az V. B. és VIII. A., a görögpótló irodalmat a VIII. B. osztályban, heti 16 órában. A VIII. A. osztály főnöke.

15. **Gaál Zoltán,** rendes tornatanár. Tanította az I., III., V. és VII. A, és B, osztályban a tornát, heti 16 órában. Ugyanezen osztályokkal vezette a délutáni játékokat négy csoportban, heti két délutánon át.

16. **Gyergyai J. Dezső,** rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az I C. és II. D., a latin nyelvet a II. D. osztályban, heti 16 órában. A II. D. osztály főnöke, az I. C. és II. D osztály ifjúsági könyvtárának kezelője.

17. **Haitsch Samu,** rendes tanár. Tanította a német nyelvet a III. A., IV. A., V. A, VI. A. és VII. A. osztályokban, heti 16 órában.

18. **Hegedüs István,** rendes tanár. Tanította a földrajzot a III. A. és B. osztályban; a történelmet a IV. A., VI. A., VII. A., VIII A. osztályban, heti 16 órában. A történelmi és földrajzi szertár őre. Tandíjkezelő és az ifjúsági segítő-alap pénztárosa.

19. Dr. **Kéki Lajos,** rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet a VII. A. és VII. B. osztályban, a latin nyelvet a VII. B. osztályban s a görögpótló irodalmat a VII. B. osztályban, s a szép-

írást az I. A. osztályban, heti 15 órában. A VII. B. osztály főnöke, az ifjúsági önképzőkör tanárelnöke, az ifjúsági és irodalomtörténeti könyvtár őre.

20. **Kiss Béla,** rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a II. A osztályban, a görög nyelvet a VII. A. és VIII. B. osztályban, a görögpótló irodalmat a VIII. A. osztályban, heti 17 órában. A II. A osztály főnöke

21. Dr. **Lévay Ede,** rendes tanár. Tanította a mennyiségtant a II. B., IV. B., VI. B. és VIII B. osztályban és a fizikát a VIII. B. osztályban, heti 17 órában. A VIII. B. osztály főnöke.

22. **Olofson Gusztáv,** rendes tanár. Tanította az I. B., II. B., III. B., IV. A. osztályban a mértani rajzot, az V. B., VI. B., VII. B. és VIII. B. osztályban a görögpótló rajzot, heti 18 órában, a rendkívüli rajzot a saját osztályaiban I.—VIII-ig, heti 4 órában. A mértani rajzszertár őre.

23. **Parcsetich Vince,** rendes tanár. Tanította a történelmet a VIII. B. osztályban, a magyar nyelvet a II. A. osztályban, a bölcsészetet a VIII. A. és B. osztályban, heti 14 órában.

24. Dr. **Pethő Sándor,** rendes tanár. Tanította a földrajzot az I. A., I. B. és II. A. osztályban, a történelmet, az V. B. és VII. B. s a szépirást az I. B. és II. A. osztályban, heti 17 órában.

25. **Péterfi Lajos,** rendes tanár. Tanította a magyar és laitn nyelvet a III. B. osztályban, a latin nyelvet az V. B-ben. Heti óráinak száma 16. A III. B. osztály főnöke és ifjúsági könyvtárának őre.

26. **Pétergál Henrik,** rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet az I. D. és III. C., a német nyelvet a III. C. és IV. *C.* osztályokban, heti 16 órában. A III. C. osztály főnöke. Az I. D. és III. C. osztály ifj. könyvtárának kezelője.

27. **Posch Jenő,** rendes tanár. Tanította a VI. B. osztályban a latin és német nyelvet, a IV. B. és VIII. B. osztályban a német nyelvet, s az V. B. osztályban a görögpótló irodalmat, heti 17 órában. A VI. B. osztály főnöke.

28. **Richter Rezső,** rendes tanár. Tanította az I. B, III. B., V. B. osztályban a mennyiségtant, a VII. B. osztályban a mennyiségtant és természettant, heti 17 órában.

29. Dr. **Székely István,** rendes tanár. Tanította a latin nyelvet a II. B. VI. A. és VIII. A. osztályban, heti 15 órában, A VI. A. osztály főnöke. A philologiai szertár őre.

30. **Széll Sándor,** rendes tanár. Tanította az I. B., II. B.,

VI. A. és VI. B. osztályban a természetrajzot, heti 10 órában. Végezte az igazgatóság irodai munkálatait.

31. Dr. **Szilasi Vilmos,** helyettes tanár. Tanitotta a latin nyelvet az I. C. és D., a földrajzot és szépírást az I. D. osztályban, heti 16 órában. Az I. D. osztály főnöke.

32. **Szinte Gábor,** rendes tanár. Tanította a mértani rajzot az I. A., II. A., III. A. és IV. B. osztályban, a görögpótló rajzot az V. A VI. A., VII. A. és VIII. A. osztályban, heti 18 órában, a rendkivüli rajzot ugyanezen osztályokban, heti 2 órában. A szabadkézi rajzszertár őre.

33 **Tomcsányi Béla,** rendes tornatanár. Tanította a II., IV., VI., VIII. A. és B. osztályokban a tornát, heti 16 órában. Vezette a délutáni játékokat ezen osztályokkal négy csoportban, heti két délutánon. A tornaszertár őre.

34. **Tóth Márton,** rendes tanár. Tanította a latin nyelvet az V. A. osztályban, a görög nyelvet az V. A. és VII. B. osztályban, heti 16 órában. Az V. A osztály főnöke

35. Dr. **Turchányi Tihamér,** rendes tanár. Az egész tanévben szabadságon volt.

36. Ifj. **Ujházy László,** rendes tanár. Tanította a földrajzot az I. C. és II. C., a történelmet a III. C. és IV. C., a mennyiségtant az I. D. osztályban, heti 16 órában.

37. **Vayer Lajos,** rendes tanár. Tanította a latin és magyar nyelvet az I. B. osztályban, a görög nyelvet a VI. B. osztályban, heti 16 órában. Az I. B. osztály főnöke, értekezleti jegyző.

38. **Winter József,** rendes tanár. Tanította a mennyiségtant a II. A., IV. A., VI. A. és VIII. A. osztályban, a természettant a VIII A. osztályban, heti 17 órában. A természettani szertár őre.

39. Dr. **Zibolen Endre,** helyettes tanár. Tanította az I. A. és IV. B. osztályban a latin nyelvet, a VI. A. osztályban a görög nyelvet, heti 17 órában. A IV. B. osztály főnöke. A segítő egyesületi könyvtár kezelője.

40. Dr. **Zlinszky Aladár,** rendes tanár. Tanította a magyar nyelvet a IV. A. és VI. B. osztályban, a latin nyelvet a IV. A. s a görögpótló irodalmat a VI. B. osztályban, heti 16 órában. A IV. A. osztály főnöke, a IV. A és VI. B. osztály ifj. könyvtárának őre.

Iskolaorvos:

Dr. **Tuszkai Ödön,** iskolaorvos, egészségtan tanár. Tanította az egészségtant a VII. és VIII. osztály tanulóinak, heti 2 órában.

A folyó tanév tartamára megbízott tornatanár:

Hock János, székesfővárosi tanító. Tanította az I. C., I. D., II. C., II. D., III. C. és IV. C. osztályban a tornát heti 8 órában és vezette ugyanezen osztályokkal a délutáni játékokat.

Vallástanárok:

1. **Algőver Andor,** ág. ev. hitoktató, okl. theol. tanár. Tanította az ág. h ev. vallást az I—IV. osztályokban.

2. **Bikár Radivoj,** gör. kel. szerb plébános, tanította a gör. kel. szerb vallást.

3. **Bokoeviciu Gy. Ghenadiu,** gör. kel. román plébános. Tanította a gör. kel. román vallást.

4 **Csopják Attila,** baptista lelkész. Tanította a baptista vallást.

5. **Józan Miklós,** unitárius lelkész. Tanította az unitárius vallást.

6. Dr. **Katz Márton,** izr. vallástanár. Tanította az izraelita vallástant az I. C., I. D., II. C. és III. C. osztályban, heti 6 órában.

7. Dr. **Horvát Dezső,** okl. rabbi. Tanította az izr. vallástant az I—VIII. osztályban, heti 16 órában.

8. **Kristóf A. József,** okl. vallástanár, róm. kath. lelkész. Tanította az I—VIII. osztályban a kath. vallást, heti 16 órában.

9. Dr. **Makay Lajos,** okl. vallástanár, róm. kath. lelkész. Tanította a róm. kath. vallástant az I. C. és D., a II. C. és D., a III. C. és IV. C. osztályban, heti 8 órában.

10. **Nagy Dénes,** ev ref. hitoktató. Tanította a ref. vallást az I—VIII. osztályban.

11. **Sass Béla,** ág. h. ev. hitoktató. Tanította az ág. h. ev. vallástant az V. és VI. osztályban.

12. **Steuer Lajos,** ág. ev. hitoktató. Tanította az ág. h. ev. vallást az VII—VIII. osztályban.

13. **Vagha Géza,** gör. kath. hitoktató. Tanította a gör. kath. vallástant.

Gyakorló tanárjelöltek:

Tanitottak a második félévben és pedig:

1. **Csehák Lajos,** szakv. tanárjelölt. Tanított latin nyelvet a II. C. és III. C. osztályban.

2. **Faluba János,** okl. középisk. tanár. Tanitotta az algebrát a IV. B. és a fizikát a VIII. B. osztályban.

3. Dr. **Holczmann István,** okl. középisk. tanár. Tanitotta a magyar és német nyelvet a IV. A. osztályban.

4. **Kicska Sándor,** szakv. tanárjelölt. Tanitotta a mennyiségtant a II. B. és VI. B osztályokban.

5. **Nagy Sándor,** okl középisk. tanár. Tanitotta a földrajzot a III. A. és III. B., a történelmet a IV. A, osztályban.

6. **Putsch Alfréd,** szakv. tanárjelölt. Tanitotta a mennyiségtant az I. B. és III B., a fizikát a VII. B. osztályban.

7. **Rehling Frigyes,** okl. középisk. tanár. Tanitotta a mennyiségtant a II. A. és IV. A. osztályban.

8. **Römer József,** okl. középisk. tanár. Tanitotta a természetrajzot az I. A., II. A. és V. A. osztályban.

9. Dr. **Szabó István,** okl. középisk. tanár. Tanitotta a földrajzot a II. B. történelmet a VII. A. osztályban.

10. **Szandovics Rudolf,** szakv. tanárjelölt. Tanitotta a természetrajzot az V. B. osztályban.

11. **Tettey Emil,** okl. rajztanár. Tanitotta a rajzoló mértant az I., II., III., A. és IV. B. osztályban.

12. Dr. **Tóth Gyula,** okl. középisk. tanár. Tanitotta a magyar nyelvet a VI. B., s a latin nyelvet a VII A. osztályban.

S z e m é l y z e t :

Balázs István, Kállai Mátyás, Mádi György, Somodi Lajos, Süveg István.

V.

A tanárok irodalmi és társadalmi működése.

Dr. *Bán Aladár* a Magyar Néprajzi Társaságnak és a Folklose-Fellows Szövetkezetnek titkára, a Szent István Társulat Irodalmi Szakosztályának, a Turáni Társaságnak (Dorpát) tagja.

Az 1912. évben megjelent önálló müvei: „Felhők és sugarak" költemények (Budapesti Hirlap könyvkiadó vállalata); „Finn költőkből" (olcsó könyvtár). Ezenkivül több eredeti cikk és műfordítás lapokban és folyóiratokban. Felolvasást tartott a Magyar Néprajzi Társaságban az észtek földjéről és népéről. 1911. nyarán ethnographia tanulmányutat tett észtországban s gyüjtést végzett a Magyar Memzeti Muzeum néprajzi osztálya számára.

Bátori Ármin: Ásványtani képes atlasz polgári és középiskolai tanulók számára 96 szines képpel. Budapest 1912.

Elekes István: Hulló csillagok magasságának kiszámitása két és három helyen végzett egyidejű megfigyelésből. Budapest 1912.

Dr. *Fodor Gyula:* A Magyar Középiskola főmunkatársa, a Phil. Társ. választmányi tagja s a Nagy görög-magyar szótár társszerkesztője, a bp. IX. ker. 3. iskolaszék tagja: megjelent könyvei: Dr. Székellyel a Liber Lexti I^3, II^2, Kurtzcal: Latin olv. k. III—IV. o. számára, 2. kiad.

Dr. *Friml Aladár:* Az Országos Közoktatási Tanács tagja, „A budapesti kath. tanári kör alelnöke, a „Magyar Középiskola" főmunkatársa. Irt paedagogiai irányú cikkeket és tankönyvbirálatokat.

Dr. *Kéki Lajos.* A Magyar Irodalomtörténeti Társaság jegyzője, az Orsz. Színművészeti Akadémián a lélektan előadó tanára. — Tompa Mihály (megjelent a Kisfaludy-Társaság Költők és Irók c. életrajz — gyüjteményében Budapest 1912.) Arany János Utolsó magyarja. (Irodalomtörténet. I. 1—2 f.) A magyar verses elbeszélő költészet története a XIX. század második felében (Irodalomtörténet 5—6 f.). Az orvos alakja a magyar szépirodalomban (Schuschny-Emlékkönyv). Ismertetések, birálatok a Budapesti Szemlében s az

Irodalomtörténetben. — Sajtó alá rendezte Berczik Árpád összegyüjtött szinműveit s résztvett a Kisfaludy-Társaság szerkesztési munkálataiban.

Dr. *Lévay Ede:* Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny szerkesztője. A Révai-féle Nagy Lexiconban irja a matematikai cikkeket.

Dr. *Makay Lajos:* Örökimádás 1907—11. évfolyamainak szerkesztése. A bpesti központi oltáregyesület története. Bpest 1911. Stefaneum.

Pétergál Henrik. Egy fejezet az ujabb német regény történetéből. Budapest, 1912.

Dr. *Székely István,* a Juventus latin ifj. ujság szerkesztője, a Phil. Társaság választmányi tagja. Liber Sexti I és II. kötete (Fodor Gyulával) uj kiadásban jelent meg. Cikkek egyes lapokban. Emlékbeszéd Johannes Vahlen felett a Phil. Társaság közgyülésén.

Dr. *Tuszkai Ödön* isk. orvos és egészségtan tanár ez évben mint az Országos Gyermekvédő Liga és a „Teleia" egyesület igazgatósági tagja szorgalmasan működött a közjó érdekében. Nagyobbrészt az orvosi szakmára vonatkozott irodalmi müködése. Az iskolaegészségügy terén két előadást tartott az iskolaorvosok és egészségtan-tanárok szakegyesületében: I. „Egy felvilágositó előadás" és II. „Iskolaorvosi tapasztalatok" cimmel. Több szakcikket közölt a Tanáregyesületi Közlönyben.

Dr. *Zibolen Endre* paedagogiai cikket irt az Értesitőbe, a Tanáregyesületi Közlönybe s azonkivül néhány könyvismertetést.

Dr. *Zlinszky Aladár:* Az ismétlés módjai. Magyar nyelvőr. Kéki, Tompa élete és költészete. Irodalomtörténet. A bajmoci fördős mondája. Heinrich Album.

VI.

Tananyag és tankönyvek.

I. A) B) C) és D) OSZTÁLY.

Osztályfőnök: A) **Faragó Andor.**
B) **Vayer Lajos.**
C) **Fellegi Alajos.**
D) **Dr. Szilasi Vilmos.**

1. Vallástan: *a)* Róm. kath. Hetenként 2—2 óra. Tanár: *Kristóf Á. József* és Dr. *Makay Lajos.* Tankönyv: Kis katekizmus. Tananyag: Részletes magyarázása 1. a hitnek, 2. a parancsolatoknak, 3. a malaszt eszközöknek.

b) Ág. hitv. ev. Hetenként 2 óra. Tanár: *Algőver Andor.* Tankönyv: Bereczky S.: Bibliaismertetés. Tananyag: Az uj testamentom könyveinek ismertetése és bibliai történetek. Krisztus Urunk élete, tanításai, szenvedései, halála, föltámadása és mennybemenetele. Az apostolok iratai. Az uj szövetség egyes szakaszainak olvasása és közelebbi tárgyalása.

c) Ev. ref. Hetenként 2 óra. Tanár: *Nagy Dénes.* Az ó-szövetségi kijelentés; az ó-szöv. könyvek ismertetése. K. k. Bocsor L.; Bibliaismertetés és Szász K.: Kis biblia.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanárok: Dr. *Horvát Dezső* és Dr. *Katz Márton.* Tankönyv: Dr. Dékány Géza, bibliai olvasmányok. Tananyag: Izráel vallásos néppé alakulása a patriarkák korától Mózes haláláig. Bibliai szemelvények, imagyakorlat.

2. Magyar nyelv: Hetenként 5 óra. Tanárok: A) Dr. *Bán K. Aladár,* B) *Vayer Lajos,* C) *Gyergyai J. Dezső,* D) *Pétergál Henrik.* Tankönyvek: Négyesy László: Magyar olvasókönyv. I. rész. Balassa József: Kis magyar nyelvtan.

a) Olvasmány: Népmesék, népmondák, közmondások. Görög hitregék. — Hún és magyar mondák. A magyar föld és nép. Költemények: János vitéz. Rege a csodaszarvasról. A három

fiú. Hadnagy uram. Három fiú. Anyám tyúkja. Künn a ménes. Nyalka huszár. Téli világ. Szózat. Himnusz.

b) Nyelvtan: A magyar nyelv alaktana mondatelemzés alapján. Az egyszerű és összetett mondat. A mondatrészek. A határozók főbb formái. A helyesírás alapelvei.

3. Latin nyelv: Hetenként 6 óra. Tanárok: A) Dr. *Zibolen Endre,* B) *Vayer Lajos,* C) és D) Dr. *Szilasi Vilmos.* Tankönyv: Fodor-Székely: Liber Sexti.

a) Olvasmányok: 1—28. Latinból magyarra és magyarból latinra fordítás.

b) Nyelvtan: A főnevek, melléknevek, névmások, számnevek alaktana. A cselekvő ige indicativusa és coniunctivusa.

4. Földrajz: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) és B) Dr. *Pethő Sándor,* C) *Ujházy László* és D) Dr. *Szilasi Vilmos.* Tankönyv: Brózik-Dr. Létmányi: A magyar királyság földrajza. Tananyag: Földrajzi alapismeretek. Magyarország és társországainak leírása.

5. Természetrajz: Hetenként 2 óra. Tanárok: A) oszt.-ban *Bakos János,* B) oszt.-ban *Széll Sándor,* C) és D) oszt.-ban *Bátori Ármin.* Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a középiskolák első osztálya számára. Tananyag: A négy évszak, kivált a növényekben mutatkozó jelenségeken feltüntetve. Ősszel a közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása; a háziállatok. Télen a közönségesebb fenyők; az ember lakása közelében a mezőn és erdőn élő emlős állatok. Tavasszal 12 virágos növény szemléltető leírása megjelenési idejük szerint; a növény tagszerveinek megismertetése. Házi szárnyasok.

6. Számtan: Hetenként 4 óra. Tanárok: A) *Faragó Andor,* B) *Richter Rezső,* C) *Fellegi Alajos,* D) *Ujházy László.* Tankönyv: Dr. Lévay: Számtan. Tananyag: A tizes számrendszer. Mérték- és pénzrendszerünk. A négy alapművelet egész számokkal és tizedes törtekkel. Időszámítás. Számelméleti alapfogalmak. A négy alapművelet közönséges törtekkel. A közönséges tört és tizedes tört kapcsolata.

7. Rajzoló mértan: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor,* a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv,* a C) és D) oszt.-ban *Fellegi Alajos.* Tankönyv: Horti-Szinte: Rajzoló geometria, I rész. Planimetria. Tananyag: Mértani alapfogalmak. Síkidomok, szimmetria, hasonlóság. Területszámítás. Színezett díszitmények, táblai előrajz után.

8. Szépírás: Hetenként 1 óra. Tanárok: A) Dr. *Kéki Lajos,* B) Dr. *Pethő Sándor,* C) Dr. *Fodor Gyula,* D) Dr. *Szilasi Vilmos.* Kis- és nagybetűk írása. Magyar szövegírás, levélírás. Taneszköz: Vajda P. Magyar szépirási minták.

9. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) oszt.-ban *Gaál Zoltán,* C) és D) oszt.-ban *Hock János.* Fegyelmi szoktatás. Állások. Járás helyben, menetközben kör-, ellen- és csigavonulás. Arc- és oldalsor; igazodás, fedezés; fordulatok, fővetések, rendekbe fejlődés, sorbontás. 2 és 4 ütemes egyszerű szabadgyakorlatok, szergyakorlatok: ugrás, mászás, lengőkötél, kör- és gyűrűhinta, nyújtón- és korláton való egyszerű gyakorlatok. Társasjátékok, kör- és labdajátékok. Szeptember, október, április, május és június hónapokban hetenként egy-egy játék-délután.

II. A), B), C) és D) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) **Kiss Béla.**
B) **Dr. Bán K. Aladár.**
C) **Elekes István.**
D) **Gyergyai J. Dezső.**

1. Vallástan: a) Róm. kath. Hetenként 2 óra Tanár: A) és B) *Kristóf A. József,* C) és D) Dr. *Makay Lajos.* Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Ó-szövetségi bibliai történetek, I. kötet. Tananyag: 1. Őstörténet. 2. Az izr. nép kiválasztása és nagysága., 3. Roboámtól Krisztusig. A katekizmus I. részének ismétlése.

b) Ág. hitv. ev., mint az I osztályban.

c) Ev. ref., mint az I. osztályban.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanárok: A) és B) oszt.-ban Dr. *Horvát Dezső,* C) és D) oszt.-ban Dr. *Katz Márton.* Tankönyv: Dr. Weisz Miksa: Bibliai olvasmányok. Tananyag: Izráel története a honfoglalástól az I. templom elpusztulásáig. Bibliai szemelvények és imák.

2. Magyar nyelv: Hetenként 5 óra. Tanárok: A) *Parcsetich Vince,* B) *Bán K. Aladár,* C) *Erdődi Gáspár,* D) *Gyergyai J. Dezső.* Tankönyvek: Dr. Négyesy László: Magyar olvasókönyv. II. rész. Tananyag: *a)* Olvasmányok: Történelmi korrajzok Nagy Lajos és a Hunyadiak korából. A mohácsi vész. Lykurgos. Solon. Költemények, könyv nélkül is. Honfidal. Rab oroszlán. Hunyadi László. Kont. Szibinyáni Jank. Mátyás anyja.

A puszta télen. A jó öreg kocsmáros. Családi kör. Az obsitos. Kéthetenkint írásbeli dolgozat.

3. Latin nyelv: Hetenként 6 óra. Tanárok: A) *Kiss Béla*, B) *Dr. Székely István*, C) *Dr. Fodor Gyula* és D) *Gyergyai J. Dezső*. Tankönyv: Fodor—Székely: Liber Sexti. 1—28. olv. Kéthetenkint írásbeli dolgozat.

b) Nyelvtan: Az ige alaktana. Szóképzés. Összetett mondatok.

4.) Földrajz: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban Dr. *Pethő Sándor*, a B) oszt.-ban Dr. *Létmányi Nándor*, a C) oszt.-ban *Ujházy László*, a D) oszt.-ban *Bátori Ármin*. Tankönyv: Brózik—Létmányi: Földrajz. Tananyag: Európa, Ázsia, Afrika világrészek helyzete, határai, kiterjedése, vízszintes és függőleges tagozottsága, éghajlata, termények, a lakosság és ennek foglalkozása, államai. Ázsia és Afrika természeti viszonyai, a bennszülöttek országai és az európai hatalmak birtokai.

5. Természetrajz: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Bakos János*, B) oszt.-ban *Széll Sándor*, C) és D) oszt.-ban *Bátori Ármin*. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a középisk. II. oszt. számára. Tananyag: Néhány őszkor virító növény leirása után az I. oszt. tananyagának folytatásául és kiegészítéseül a rendszeres állattan rövid foglalata, kiterjeszkedve a Gerincesek, Puhatestüek, Izeltlábuak és Férgek állatkörére, a következő állatcsoportok főbb képviselőinek tárgyalásában: majmok, tengeri emlősök, madarak a ház körül, mezei madarak, erdei madarak, vizi-madarak, csúszó-mászó állatok, kétéltüek, halak, csigák, kagylók, bogarak, lepkék, hártyásszárnyú, egyenes szárnyú, recés és kétszárnyú rovarok, pókok, százlábúak, rákok, férgek. Végül gyümölcsfáink; néhány erdei fa és gazdasági növény.

6. Számtan: Hetenként 4 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban *Winter József*, a B) oszt.-ban Dr. *Lévay Ede*, a C) és D) oszt.-ban *Elekes István*. Tankönyv: Dr. Lévay Ede: Számtan II. rész. Tananyag: Számolási rövidítések. Korlátolt pontosságú számolási műveletek. Egyszerű hármasszabály. Százalékszámítás. Arányok és aránypárok.

7. Rajzoló mértan: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor*, a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv*, a C) oszt.-ban *Elekes István*, a D) oszt.-ban *Fellegi Alajos*. Tankönyv: Horti-Szinte: Rajzoló geometria II. rész. Tananyag: a kocka, hasáb, gula, egyenes körhenger, a körkúp és gömb leírása és áb-

rázolása. Felszin és köbtartalom számítás. A testek síkmetszetei. A testek hasonlósága és szimmetriája.

8. Szépírás: Hetenként 1 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban Dr. *Pethő Sándor*, B) oszt.-ban Dr. *Bán K. Aladár*, a C) oszt.-ban *Erdődi Gáspár*, a D) oszt.-ban Dr. *Fodor Gyula*. Német írás. Kis- és nagybetűk írása. Folyó írás. Minta: Vajda P. Szépírási minták.

9. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) osztályban *Tomcsányi Béla*, a C) és D) osztályban *Hock János*. Rendgyakorlatok: Egyszerű szakaszgyakorlatok. Szabadgyakorlatok: 4 ütemes szabadgyakorlatok. Szergyakorlatok. Alapgyakorlatok minden szeren. Társas- és labdajátékok. Szeptember 1-től november 1-ig és április 1-től június végéig hetenként egy játékdélután.

III. A), B) és C) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) **Balogh Dezső.**
B) **Péterfi Lajos.**
C) **Pétergál Henrik.**

1. Vallástan: *a*) Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: A) és B) *Kristóf A. József*, C) Dr. *Makay Lajos*. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Új-szövetségi bibliai történetek, I. kötet. Tananyag: I. Jézus Krisztus élete, nyilvános működése, szenvedése, halála és megdicsőülése. 2. Az apostolok cselekedetei: az egyház elterjedése a zsidók és a pogányok között. A katekizmus II. részének ismétlése.

b) Ág hitv. ev. Hetenként 2 óra. Tanár: *Algöver Andor*. Tankönyv: Bereczky Sándor: Hit- és erkölcstan. Tananyag: A vallásról általában. A Hiszekegy alapján a Szentháromság tana. Erkölcsi életünk főbb követelményei.

c) Ev. ref. Hetenként 2 óra. Tanár: *Nagy Dénes*. Isteni kijelentés az ó- és új szöv.-ben. Jézus Krisztus élete, tanításai példázatai. Kézikönyv: Nagy Péter: Konfirmációi nagyobb káté. Új testamentom.

d) Izraelita Hetenként 2 óra. Tanár: A) és B) Dr. *Horvát Dezső*, C) Dr. *Katz Márton*. Tankönyv: Schön: A zsidók története. Tananyag: A zsidók története a babiloni fogságtól a Talmud befejezéséig. Zsinagógiai szervezetük és a vallásos intézmények történeti és rendszeres ismertetése. Az imakönyv ismertetése.

2. Magyar nyelv: Hetenként 4 óra Tanárok: az A)

osztályban *Balogh Dezső*, a B) osztályban *Péterfi Lajos*, a C) osztályban *Pétergál Henrik*. Tankönyvek: Négyesy László: Magyar olvasókönyv, III. rész. Dr. Balassa József: Rendszeres magyar nyelvtan. Olvasmányok: Elbeszélések: Törökvilág Magyarországon. A görög nép fénykorából. Képek a magyar föld és nép világából. Költemények, könyv nélkül is: Hymnus, Szózat, Mikes, Dobozi, Pókainé, Török Bálint. A rab gólya, Falu végén kurta korcsma, A tintás üveg, A bajusz. Szorgalmi szavalatok, olvasmányok tartalmának leírása és megbeszélése. Kéthetenként iskolai dolgozat.

3. Latin nyelv: Hetenkint 6 óra. Tanárok: az A) osztályban *Balogh Dezső*, a B) osztályban *Péterfi Lajos*, a C) osztályban Dr. *Fodor Gyula*. Tankönyv: Fodor—Székely: Liber Sexti. II. r. Tananyag: 1—14., 17—20., 22—25., 28., 34., 35., 40—45., 46., 47., 50—54., 59—64. olv. mesék Phaedrusból, könyv nélkül is. Mondattan: A mondatrészek tana. Iskolai gyakorlatok kéthetenkint: fordítás magyarból latinra.

4 Német nyelv: Hetenként 4 óra. Tanár: A) *Haitsch Samu*, B) *Bonyhádi Ede*, C) *Pétergál Henrik*. Tankönyv: Timár Pál: Német nyelv- és olvasókönyv, I. kötet. Olvasmányok: Das Schaf und die Schwalbe. Zeus und das Schaf. Der Wolf und der Kranich. Der lügenhafte Hirt. Wohltaten. Der Wolf und Schäfer. Seltsamer Spazierritt. Frau Holla und der treue Eckart. Die Kinder zu Hameln. Der Müller ohne Sorgen. Friedrich Rothbart auf dem Kiffhäuser. Der beladene Esel és Das Dornröschen. Költemények: Gott grüsse dich! Der Wettstreit. Morgenlied. Spiellust im Frühling. Die Rache. Die Kapelle. Die Sonne sank. Die wandelnde Glocke. Barbarossa. Eintracht Az olvasmányok alapján a név és igeragozás, a fő- és mellékmondat szórendje. Kéthetenként iskolai dolgozat.

5. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) és B) osztályban *Csóka Lajos*, C)-ben *Ujházy László*. Tankönyv: Dr. Létmányi Nándor: Magyarország története. I. r. Tananyag: Magyarország történelme a mohácsi vészig, különös tekintettel a művelődési és az állami viszonyok fejlődésére.

6. Földrajz: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) osztályban *Hegedűs István*, a C) osztályban *Bátori Ármin*. Tankönyvek: Dr. Létmányi—Brózik: Földrajz. II. r. és dr. Kacsóh Pongrác: A fizikai és mathematikai földrajz elemei. Tananyag: Amerika és Ausztrália. — Polinézia leíró földrajza. Továbbá: a konti-

nensek és világtengerek. A partvidék és a száraz felszin tagozata, a földkéreg, a tenger és levegő tüneményei, a szárazföld vizei és a viz körútja a természetben. Az elektromos és mágneses tünemény. A föld alakja, az égbolt meg a nap látszólagos és a föld valóságos forgása, a nappalok és éjjelek hossza, a földövek, az időmérés és időszámítás, hold és a naprendszer.

7. Számtan: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Faragó Andor*, B) *Richter Rezső*, C) *Elekes István*. Tankönyv: Dr. Lévay: Számtan. Tananyag: A százalékszámítás alkalmazásai. Az összetett hármasszabály. Kamatszámítás. Értékpapir-számítás. Arányos osztás. Keverésre vonatkozó számítások. Érmeszámítás. Láncszabály.

8. Rajzoló mértan: Hetenként 2 óra. Tanárok: Az A) osztályban *Szinte Gábor*, a B) osztályban *Olofson Gusztáv*, a C) osztályban *Fellegi Alajos*. Tankönyv: Horti Henrik: Rajzoló mértan. Tananyag: A háromszögek, négyszögek és sokszögek. A hasonlóság, összeillőség. A symmetria. Merőlegesek és egyenlőközűek szerkesztése. Körtan. Húrok, átmérők, ívek; metsző és érintő. A középponti és kerületi szög viszonyáról. A körbe és kör körül írt sokszögek. A kör osztása és mérése. Területalakítás, területosztás. A mértani középarányos. Az elmélettel kapcsolatban szerkesztési rajzgyakorlatok.

9. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) osztályban *Gaál Zoltán*, C) osztályban *Hock János*. Tananyag: Rendgyakorlat: Szakaszgyakorlatok, kanyarodás, fejlődés, rendekbe- és kettősrendekbe fejlődés. Szabadgyakorlatok: 4 és 8 ütemes összetett egyenoldalu szabadgyakorlatok. Szertornászás: Alapgyakorlatok az összes szereken. Társas-, kör- és labdajátékok. Szept. 1-től nov. 1 ig és április 1-től június végéig hetenként egy játék-délután.

IV. A), B) és C) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) Dr. **Zlinszky Aladár.**
B) Dr **Zibolen Endre.**
C) **Erdődi Gáspár.**

1. Vallástan: *a)* Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: A) és B) *Kristóf A. József*, C) Dr. *Makay Lajos*. Tankönyv: Dr. Pokorny Emánuel: Kath. szertartástan. Tananyag: A kath. szertartások részletes magyarázása. A katekizmus III. részének ismétlése. Ministráció. Egyes ájtatossági gyakorlatok praktikus ismertetése.

b) Ág. hitv. ev., mint a III. osztályban.

c) Ev. ref., mint a III. osztályban.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanár: A) és B) Dr. *Horvát Dezső*, C) Dr *Katz Márton*. Tankönyvek: Dr. Büchler Sándor: A zsidók története, II. rész. Tananyag: A zsidók története a Talmud befejezésétől napjainkig. A zsoltárok tárgyalása eredeti szövegben.

2. Magyar nyelv: Hetenként 4 óra. Tanárok: A) osztályban Dr. *Zlinszky Aladár*, B) Dr. *Balassa József*, C) *Erdődi Gáspár*. Tankönyvek: Lehr A.: Arany Toldija és Bartha-Prónai: Stilisztika. Olvasmány: Arany Toldija. Kisfaludy: Mátyás diák. Prózai és költői olvasmányok a stilisztikából. Könyv nélkül: Toldi I—V. éneke s kisebb költemények. Tananyag: A stílus sajátságai. Verstan. A költői szerkesztés és jellemzés elemei. Polgári ügyiratok. Havonként irásbeli dolgozat.

3. Latin nyelv: Hetenként 6 óra. Tanárok: A) Dr. *Zlinszky Aladár*, B) Dr *Zibolen Endre*, C) *Erdődi Gáspár*. Tankönyvek: Cserép: Szemelvények C. Julius Caesar Commentarii de bello Gallico című művéből. Cserép: Szemelvények P. Ovidius Naso műveiből. Cserép: Latin nyelvtan. II. Mondattan. Tananyag: Olvasmány: Julius Caesar Comm. I. 1—36. IV. 16—19. VI. 13—24; Ovidius: A világ teremtése A négy korszak. Daedalus és Icarus. Philemon és Baucis. Caesar élete és műveinek jellemzése, galliai hadjárata; a római hadügy rövid ismertetése. Ovidius élete és verselése. Könyv nélkül egyes részletek. Nyelvtan: Az összetett mondat syntaxisa; verstan. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat: fordítás magyarból latinra.

4. Német nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Haitsch Samu*, B) oszt.-ban *Posch Jenő*, C) oszt-ban *Pétergál Henrik*. Tankönyv: Timár Pál: Német nyelv és olvasókönyv. 1. Olvasmányok: Der hungrige Araber. Kindesdank. Der Pilger. Der kluge Richter. Herakles' Jungend und seine zwölf Arbeiten. Orestes und Pylades. Friedrich Rotbart auf dem Kyffhäuser. Die Sonne. Der Mond. Aus Tirol. 2. Költemények: Eintracht. Barbarossa. Spiellust im Frühling. Lied des Hirten. Siegfrieds Schwert. Das Riesenspielzeug (Chamisso). Des Knaben Berglied. Die Einkehr. 3. Nyelvtan: Az alak- és mondattani ismeretek ismétlése és kiegészítése. Kéthetenként írásbeli dolgozat.

5. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Hegedűs István*, B) *Csóka Lajos*, C) *Ujházy László*. Tankönyv:

Ujházy László: A magyar nemzet története. II. rész: Tananyag: Magyarország történelme a mohácsi vésztől 1867-ig. Magyarország és Ausztria politikai földrajza.

6. Természetrajz: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) és B) oszt.-ban *Bakos János,* a C) oszt.-ban *Bátori Ármin.* Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Növénytan. Tananyag: Néhány virágos növény leírása után a növények külső tagoltsága és alaktana; a növénytest szöveti szervezete; a növény életműködései; a rendszer lényege; Linné rendszere; a virágtalan és virágos növények köreinek, illetőleg osztályainak leírása a természetes rendszer keretében. Növényhatározás.

7. Mennyiségtan: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Winter József,* B) Dr. *Lévay Ede,* C) *Elekes István.* Tankönyv: Dr. Lévay: Algebra. Tananyag: Bevezetés az algebrába. Összeadás és kivonás egész számokkal. Negativ szám. A positiv és negativ számok összeadása, kivonása és szorzása. A hatvány. A mennyiségek négyzete és köbe. Osztás és a törtszámokkal való műveletek. Első fokú egyenletek az aránylatokkal.

8. Rajzoló mértan: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) osztályban *Olofson Gusztáv,* a B) oszt.-ban *Szinte Gábor,* a C) oszt.-ban *Fellegi Alajos.* Tankönyv: Horti-Szinte: Rajzoló mértan. Tananyag: A körre vonatkozó feladatok. A kúpszeletek értelmezése és szerkesztése. Az ellipszis, hiperbola és parabola érintőinek szerkesztése és rajzolása kihuzótollal, tussal.

9. Testgyakorlás. Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) oszt.-ban *Tomcsányi Béla,* a C) oszt.-ban *Hock János.* Tananyag: Rendgyakorlatok: Arcmenet, kanyarodás és fejlődés, kettősrendek. Szabadgyakorlatok: 4–8 ütemes tagszabadgyakorlatok, ellenoldalulag és kéziszerekkel is. Szertornázás. Gyakorlatok az összes szereken. Társas-, kör- és labdajáték. Szeptember 1-től október végéig és április 1-től június végéig hetenként egy játékdélután.

V. A) és B) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) **Tóth Márton.**
B) **Bonyhádi Ede.**

1. Vallástan: *a)* Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: az A) és B) oszt.-ban *Kristóf A. József.* Tankönyv: Dr. *Uhlyárik István*: Katholikus Hittan. Tananyag: 1. Istenről, különösen az első személyről és a teremtés művéről. — A második isteni

személy és a megváltás műve. 2. A harmadik isteni személy és a megszentelés műve. 3. Az utolsó dolgokról.

b) Ág. hitv. ev Hetenként 2 óra. Tanár: *Sass Béla.* Tankönyv: Batizfalvy-Bereczky: Bibliai ismertetés. Az ó- és új-szövetségi könyvek ismertetése a Szentírás olvasása alapján.

c) Ev. ref. Hetenként 2 óra. Tanár: *Nagy Dénes.* Az Egyes keresztyén egyházak symbolikus könyveinek ismertetése. Kézikönyv: Kiss Kálmán: Symbolika. Bibliai olvasás az új testamentomból, a Márk evangéliuma s az Ap. csel. könyve.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. *Horvát Dezső.* Tankönyv: Dr. Neumann Ede: Az assir korszak prófétai könyvei és a zsidók prófétai könyvei és a zsidók története az állami élet megszüntétől az ujkorig. A zsidó vallás fejlődése és alakulása. Szemelvények a próféták könyvéből és erkölcsi tartalmuk kiemelése.

2. Magyar nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban Dr. *Balassa József,* a B) oszt.-ban *Bonyhádi Ede* Tankönyv: Dr. Zlinszky Aladár: Rhetorika és Szemelvények a magyar nemzeti lira köréből. Tananyag: A prózai műfajok elmélete. Olvasmányok: történeti, szónoki és értekező művek. Lírai költemények. Házi olvasmány: Arany: Toldi Estéje, Toldi Szerelme, Jókai: Az új földesúr. Havonként egy írásbeli dolgozat.

3. Latin nyelv: Hetenként 6 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Tóth Márton,* a B) oszt.-ban *Péterfi Lajos.* Tankönyvek: Cserép József: P. Ovidius Naso, Zsámboki Gy.: Cic. De imp. Cn. Pomp. Tananyag: Ovidiusból: Fast. I. 539—593; II. 193—243; 385—425; 475—513; III. 181—229; 263—397; IV. 859—899; 423—493. Ciceróból: a De imp. Cn. Pomp. egészen. Ovidius és Cicero élete, művei. Az alak- és mondattan ismétlése. Régiségtan: Mythosok, állami régiségek. Irásbeli dolgozatok magyarból latinra, félévenként egy latinból magyarra.

4. Görög nyelv: Hetenként 5 óra. Tanárok: A) *Tóth Márton,* B) Dr. *Friml Aladár.* Tankönyvek: Cserép József Olvasó- és gyakorlókönyve és nyelvtana. Tananyag: Hom Od. I. énekéből 345 sor; könyv nélkül mintegy 95 sor. Homeros nevének jelentősége. Nyelvtan: a declinatio és coniugatio a homerosi szöveg alapján. Dolgozatok magyarból görögre a gyakorlókönyv szövege szerint.

5. Görögpótló irodalom: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) Dr. *Balassa József,* B) *Posch Jenő.* Tankönyvek: Homeros Iliasa és Odysseiája, fordította Kempf József. Geréb:

Szemelvények Herodotosból. Dr. Badics Ferenc: Magyar irodalmi olvasmányok I. r. Tananyag: Homeros Iliasa és Odysseiája. Tartalmuk, szerkezetük. Görög vallási régiségek. — Herodotosból: Kroisos és Solon, a skythák szokásai, Dareios hadmenete a skythák ellen; Cheops pyramisa, Athen érdeme, Themistokles.

6. Görögpótló rajz: Hetenként 2 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor,* a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv.* Tananyag: Testek rajzolása term. után. A látás elmélete, vonaltávlat gyakorlati úton. A fény és árnyék feltüntetése egyszerű tárgyakon. Segédeszközök: Nagyméretű testminták. Az ó-kori művészet ismertetése szemlélet utján.

7. Német nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Haitsch Samu,* B) *Bonyhádi Ede.* Tankönyv: Timár Pál: Német olvasókönyv, II. rész. Tananyag: Die olympischen Spiele. Lohengrin. Die Schildbürger. Die Bremer Stadtmusikanten. Das wohlfeile Mittagessen. Der kluge Sultan. Die Phoenizier. Siegfrieds Ankunft bei den Burgunden. Die Fahrt nach Isenland. Siegfrieds Tod. Kriemhildens Rache. Költemények: Der alte Landmann an seinen Sohn. Die drei Zigeuner. Das Schloss Boncourt. Das Erkennen. Der Sänger. Der Fischer. Erlkönig. Mein Vaterland. Die Loreley. Mignon. Die Schatzgräber. Rendszeres nyelvtan. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat az olvasmányok alapján.

8. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Csóka Lajos* és B) Dr. *Pethő Sándor.* Tankönyv: Dr Létmányi Nándor—Dr. Szende Gyula: Az ó-kor története. Tananyag: Az ó-kor történelme, a nyugatrómai birodalom történelme, különös tekintettel a keleti népek, a görögök és rómaiak művelődési viszonyaira. A kereszténység.

9. Természetrajz: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) és B) osztályban *Bakos János.* Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Az állattan kézikönyve. Tananyag: Az állatok életnyilvánulásai; az állati test szerkezete; az életműszerek és működésük; a 7 állatkör rendszeres tárgyalása.

10. Mennyiségtan: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Faragó Andor,* B) *Richter Rezső.* Tankönyvek: Dr. Lévay: Algebra. Ábel-Lévay-Polikeit: Geometria I. Tananyag: *a)* Algebra: Elsőfokú egyenletrendszerek két és több ismeretlennel Négyzetgyök és a másodfokú egyenlet. Köbgyök. Számolás gyökmennyiségekkel; *b)* Geometria: Planimetriai alapismeretek. Háromszögek egybevágósága és hasonlósága. Területszámítások. A körtan elemei.

11. Testgyakorlás. Hetenként 2 óra. Tanár: *Gaál Zoltán.* Tananyag: Rendgyakorlatok. Szakaszgyakorlatok: Rendek- és kettősrendekbe fejlődés, kanyarodás menetközben is. Szabadgyakorlatok: 4—8 ütemes ellenoldalú összetett tagszabadgyakorlatok kézi szerekkel is (vasbot, sulyzó): füzér. Csapattornázás az összes szereken. Labda- és társasjátékok, szeptember 1-től október végéig és április 1-től június végéig hetenként egy játékdélután.

VI. A) és B) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) Dr. **Székely István.**
B) **Posch Jenő.**

1. Vallástan: *a)* Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: *Kristóf A. József.* Tankönyv: Matuszka Mihály: Kath. ker. erkölcstan. Tananyag: A főparancsolat, Isten 10 parancsolata és az anyaszentegyház 5 parancsolata alapján.

b) Ág. hitv. ev., mint az V. osztályban.

c) Ev. ref., mint az V. osztályban.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. *Horvát Dezső.* Tankönyvek: Frisch: Szemelvények a prófétai könyvekből és az ünnepi imák.

2. Magyar nyelv. Hetenként 3 óra. Tanár: az A) osztályban *Bonyhádi Ede,* a B) osztályban Dr. *Zlinszky Aladár.* Tankönyv: Bartha-Prónai: Poétika. A költői műfajok ismertetése. Olvasmányok: Zrinyi Szigeti veszedelme. Vörösmarty: Két szomszédvár. Arany: Buda halála. Jókai, Jósika, B. Eötvös, Kemény egy-egy regénye. Arany balladái. Shakspere: Coriolanus. Katona: Bánk-bán. Sophokles: Oedipus és Antigone. Kisfaludy: A kérők. Kisebb olvasmányok.

3 Latin nyelv: Hetenként 5 óra. Tanár: az A) osztályban Dr. *Székely István,* a B) osztályban *Posch Jenő.* Tankönyvek: Bartal-Malmosi-Paulovics: Livius XXI., XXII. könyv. Cserép József: Szemelvények az Aeneisből: Tananyag: Liviusból: XXI. bő szemelvényekben s néhány fejezet a XXII. könyvből. Aeneisből: I., II. és VI. ének szemelvényekben, egyes részek cursorius olvasással A szebb részletek könyv nélkül. Livius és Vergilius élete és művei. Az alaktan és mondattan főbb pontjainak ismétlése. Régiségtan: Állami, hadi és vallási régiségek. Dolgozatok magyarból latinra és latinból magyarra.

4. Görög nyelv: Hetenként 5 óra. Tanárok: az A) osztályban Dr. *Zibolen Endre,* a B) osztályban *Vayer Lajos.* Tankönyvek: Cserép: Görög olvasókönyv az Odysseiából. Geréb: Szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon irataiból. Tananyag: Odysseiából: II. cursorius olvasásra. VI. 1—197. VII—XII. tartalmilag ismertetve. XIII. 187—249. 250—440 curs. XIX. 508—604. XX—XXI. tartalmilag; XXII. 1—88, 310—377; XXIII. tartalmilag, XXIV. 412—471. Egyes szebb részletek könyv nélkül. Herodotosból: Kroisos és Solon. Polykrates gyűrűje. A marathoni csata. A salamisi csata. A nyelvtan befejezése. Homerosi realiák. Herodotos élete. Kéthetenként írásbeli dolgozat.

5. Görögpótló irodalom: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban Dr. *Bán Aladár,* a B) oszt.-ban Dr. *Zlinszky Aladár.* Tankönyvek: Aischylos: Agamemnon, ford. Csengeri J. Sophokles: Elektra, Csiky G. ford. Euripides: Iphigenia Taurisban, ford. Kempf József. Wagner-Horváth: Görög régiségek. Dr. Badics F.: Magyar irodalmi olvasmányok, II. r. Tananyag: A görög dráma, lira és az említett tragédiák, tárgyi, tartalmi és szerkezeti magyarázattal. A görög lírai költészetből szemelvények: elégia, gnóma, epigramm, aeol-dalköltészet, a dór-karének. A magyar lírai költészetből; az úttörők, az ó-klasszikai irány: Csokonai, Virág, Berzsenyi, Kisfaludy K. és Vörösmarty stb.

6. Görögpótló rajz: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor,* a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv.* Tananyag: Egyszerűbb használati tárgyak és domború ékítmények rajzolása és árnyékolása természet után. A középkori stílusok ismertetése és megkülönböztetése szemléltető képek után.

7. Német nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban *Haitsch Samu,* a B) oszt.-ban *Posch Jenő.* Tankönyv: Timár, Német olvasókönyv, II. Tananyag: Die Lorelei. Mignon, Der Cid, Belsazer, Das Lied vom braven Manne. Der Sängers Fluch. Der Schatzgräber, Zauberlehrling. Das Hufeisen. Erlkönig. Der Fischer. Der Sänger. Die Bürgschaft Der Ring des Polykrates. Der Taucher. Die Teilung der Erde. Die Kraniche des Ibykus. Die Grenadiere. Das Grab im Busento. Das Glück von Edenhall Das Schlaraffenland, Aus dem Volksbuche von Dr. Faust. Die ungarische Krone. Die Nibelungensage. Das Rittertum im Mittelalter. Lohengrin, der Schwanenritter című olvasmányok s ezek alapján fordítás magyarból németre megfelelő számú iskolai írásbeli dolgozatokkal.

8. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) osztályban *Hegedűs István*, a B) osztályban *Csóka Lajos*. Tankönyv: Létmányi-Szende: Egyetemes történelem. II rész. Tananyag: A középkor történelme és az újkor története a westphali békekötésig (1648): különös figyelemmel a magyar nemzet történetére.

9. Természetrajz: Hetenként 3 óra. Tanár: az A) és és B) osztályban *Széll Sándor*. Tankönyv: Dr. Szterényi Hugó: Ásványtan és Chemia. Tananyag: Vegytani előismeretek, ásvány és kőzettan.

10. Mennyiségtan: Hetenként 5 óra. Tanárok: A) *Winter József*, B) Dr. *Lévay Ede*. Tankönyvek: Dr. Mocnik-Lévay: Algebra és Ábel-Lévay-Polikeit: Geometria és Lutter logarithmustáblái. Tananyag: *a)* Algebra. A hatványozás általánosítása. Negativ és tört hatványkitevők. Számrendszerek A logarithmusról általában. A Briggs-féle logarithmusok. Számműveletek logarithmusokkal. A logarithmusok kiszámítása. Exponentiális egyenletek. Számtani és véges geometriai haladvány. *b)* Geometria: Körmérés. Síkháromszögmértan: a hegyes szög függvényei; a derékszögü és egyenlőszáru háromszögek megfejtése. Szabályos sokszögek Goniometria. A szögfüggvények értelmezése tetszés szerinti szögekre. Szögek összegének és különbségének függvényei. A kétszeres és a felényi szögek függvényei. Függvények összegének szorzattá alakítása. A szögfüggvények kiszámítása. Szögmértani logarithmustáblák. Goniometriai egyenletek. A ferdeszögü háromszögek megfejtése. A trigonometria néhány gyakorlati alkalmazása.

11. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: *Tomcsányi Béla*. Rendgyakorlatok, szabadgyakorlatok, 4—8 ütemes ellenoldalu tagszabadgyakorlatok kézi szerekkel is. Füzér. Csapattornázás az összes szereken. Szept., okt., ápril., május és június hóban hetenként egy játékdélután.

VII. A) és B) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) Dr. **Friml Aladár.**
B) Dr. **Kéki Lajos.**

1. Vallástan: *a)* Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: *Kristóf A. József*. Tankönyv: Aubermann Miklós: A kath. Egyház története. Tananyag: A kath. Egyház története Krisztustól napjainkig.

b) Görög kath. hittan. Tanár: *Vargha Géza.* Heti óraszám: 2. Tananyag: Kath. általános és részletes erkölcstan. Tankönyv: Kath. keresztény erkölcstan. Irta: Matuszka Mihály.

c) Ág. hitv. ev. Hetenként 2 óra Tanár: *Steuer Lajos.* Tankönyv: Bereczky S.: A magyarhoni prot egyház története.

d) Ev. ref. Hetenként 2 óra. Tanár: *Nagy Dénes.* Az egyes vallásalakok ismertetése, természeti, szellemi vallások. Kézikönyv: Laky D.: Vallástörténet.

e) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. *Horvát Dezső.* Tankönyvek: A Szentirás és Dr. Weiszburg A. Bibliakönyvei.

2. Magyar nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) és B) osztályban Dr. *Kéki Lajos.* Tankönyv: Dr. Bartha József: A magyar irodalom története. I. Tananyag: A magyar irodalom története 1820-ig. Iskolai olvasmányokul az olvasókönyv szemelvényei. Házi olvasmányok: Margit-legenda, Zrinyi: Szigeti veszedelem. Gyöngyösi: Murányi Vénus, Mikes Törökországi levelei. Bessenyei: Philosophus. Gvadányi: Falusi nótárius. Fazekas: Ludas Matyi. Kármán: Fanni hagyományai. Csokonai: Dorottya. Kisfaludy Regéiből. Kölcsey Emlékbeszédeiből és kritikáiból. Katona: Bánk-bán. Irásbeli dolgozat havonként.

3. Latin nyelv: Hetenként 5 óra. Tanárok: A) Dr. *Friml Aladár,* B) Dr. *Kéki Lajos.* Tankönyvek: Cserép. Sallustius Bell. Jugurthinum. Cserép: Szemelvények P. Verg. Aeneiséből. Köpesdy: Ciceronis in Catilinam Or. I–IV. Cserép József: Régiségtan. Tananyag: Vergilius Aeneiséből a VI. ének egészen, a VII. és IX. szemelvényekben. Cicero in Catilinam Or. I. IV. Sallustius De bello Catilinae 1—17; 20—27; 29; 21—32; 36—37; 40—61. Könyv nélkül; minden olvasmányból részletek. Régiségtanból: hadi, vallási és jogi régiségek. Irásbeli dolgozatok kéthetenként. Fordítás magyarból és latinból.

4. Görög nyelv: Hetenként 5 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Kiss Béla,* a B) oszt.-ban *Tóth Márton.* Tankönyvek: Homeros Iliasa, ed. Kempf Görög prózai szemelvények, ed. Geréb. Olvasmányok: Homeros Iliasából. I. 1—535; VI. 110—429: IX. 1—433; XVI. szemelvényekben. XVIII. 460—617, XXII. és XXIV. énekekből szemelvények. Xenophon Memorabilia, I. 1, 1—9. II. 1, 1—10 — Az Ilias tartalma, szerkezete: homerosi kérdés; Sokrates élete; bölcseleti elve, a praesokratikus philosophia. Irásbeli dolgozatok havonként.

5. Görögpótló irodalom: Hetenként 3 óra. Tanár:

az A)-ban *Balogh Dezső*, a B)-ben Dr. *Kéki Lajos* Tankönyvek: Dr. Szilasi Mór: Szemelvények Thukydidesből. Incze József. Demosthenes vál. beszédei. Dr. Badics F.: Magyar olvasókönyv. Tananyag: Szemelvények Thukydidesből, Demosthenesből. A magyar tört.-irás köréből, különösen Salamon F. A magyar szónoklat köréből: Deák, Kossuth beszédei. A görög irodalom rendszeres áttekintése. Müvészettörténeti szemelvények.

6. Görögpótló rajz: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor*, a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv*. Tananyag: Aquarellfestési gyakorlatok természet után, érdekesebb használati és csendéleti tárgyak rajzolása és árnyékolása különféle rajzmodorban. A renaissance, barokk, rokokó és copfstilusok ismertetése és megkülönböztetése szemléltető képek után.

7. Német nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A)-ban *Haitsch Samu*, a B)-ben *Bonyhádi Ede*. Tankönyv: Dr. Szemák István: Német olvasókönyv, IV. r. Tananyag: Aus dem „Nibelungenliede". Lessing: Minna v. Barnhelm, Goethe: Hermann und Dorothea. Aus „Nathan der Weise". Bürger: Lenore. A német irodalomból: A XIII. sz. udvari epikája. Artus és Grál monda. A nemzeti eposz. A Nibelungenének Kudrun. Der Streit der Leipziger und der Schweizer. Klopstok-Wieland. Lessing élete és művei. Irásbeli dolgozatok havonként.

8. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Hegedüs István*, B) Dr. *Pethő Sándor*. Tankönyv: Dr. Létmányi Szende: Egyetemes történelem, III. rész. Tananyag: Az újkor története 1648—1871-ig, továbbá Európa, Ázsia és Amerika államainak politikai földrajza.

9. Természettan: Hetenként 4 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban *Faragó Andor*, a B) oszt.-ban *Richter Rezső*. Tankönyv: Dr. Kovács Zoltán: Fizika. Tananyag: Bevezetés a természettanba Mechanika. Hangtan. Fénytan.

10. Mennyiségtan: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban *Faragó Andor*, B) oszt.-ban *Richter Rezső*. Tankönyvek: Lévay: Algebra és Ábel-Lévay-Polikeit: Geometria. Segédkönyv: Lutter, Logarithmustáblák. Tananyag: *a*) Algebra: Kamatoskamat és járadékszámítás. A végtelen geometriai haladvány, kapcsolatban a szakaszos tizedes törtekkel. A másodfokú egyenlet elmélete. A másodfokú függvény szélső értékei. *b*) Geometria: A pont coordinátái. Két pont távolsága. A háromszög területe. Algebrai kifejezések geometriai ábrázolása. A stereometria

főbb tételei A hasáb, gula, henger, kúp és gömb felszíne és térfogata.

11. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: *Gaál Zoltán.* Tananyag: Rendgyakorlatok, Szakaszgyakorlatok, 4—8 ütemes ellenoldalú szabadgyakorlatok kéziszerekkel. Füzér. Szertornázás erő és ügyesség szerint beosztott csapatokban. Társas-, kör és labdajátékok. Szept., okt, április, május és június hóban hetenként egy játékdélután. Február havában és a tavaszi játékdélutánok keretében céllövészeti előgyakorlatok.

VIII. A) és B) OSZTÁLY.

Osztályfőnökök: A) Dr. **Balassa József.**
B) Dr. **Lévay Ede.**

1. Vallástan: *a*) Róm. kath. Hetenként 2 óra. Tanár: *Kristóf A. József.* Tankönyv: Uhlyarik István: Apologetika. Tananyag: A természetes és kinyilatkoztatott vallás igazságainak természettudományos és történelem-kritikai alapon való bizonyítása.

b) Ág. hitv. ev. Mint a VII. osztályban.

c) Ev. ref. Mint a VII. osztályban.

d) Izraelita. Hetenként 2 óra. Tanár: Dr. *Horvát Dezső.* Tankönyv: Krausz: Zsidó vallás- és erkölcstan. Tananyag: A vallás lényege és a vallások áttekintése. Zsidó vallásos eszmék és intézmények. Erkölcstan. Atyák mondásai.

2. Magyar nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) osztályban Dr. *Balassa József,* a B) osztályban Dr. *Bán K. Aladár.* Tankönyv: Dr. Bartha József: A magyar nemzet irodalom története. II. Tananyag: A magyar irodalom története Kisfaludy Károlytól a jelen korig, különös tekintettel a művelődés főbb irányaira és az írói egyéniségekre megfelelő iskolai és házi olvasmányokkal. Havonként írásbeli dolgozat.

3. Latin nyelv: Hetenként 4 óra. Tanárok: A) Dr. *Székely István,* B) *Balogh Dezső.* Tankönyvek: Dr. Schmidt A.: Szemelvények Tacitus Annaleseiből. Cserép: Szemelvények Horatius költeményeiből. Tananyag: Tacitusból: Ann. I. 1—15. — A pannóniai légiók lázadása, I. 16—30. — Tiberius halála, VI. 50—51. Horatiusból: Carm. I. 1. 3. 4. 10. 14. 22. 24. 34., II. 3. 10. 13. 14. 17., III. 1. 2. 3. 8. 30., IV. 3. 7. 9. Epod. 2. Satira. I. 1. 9. II. 8. Epist. I. 20. II. 3. — A régiségtan és róm. irodalomtörténet

főbb fejezetei, fordítás magyarból latinra és latinból ex abrupto, megfelelő számu iskolai írásbeli gyakorlatokkal.

4. Görög nyelv: Hetenként 4 óra. Tanár: A) Dr. *Friml Aladár,* B) osztályban *Kiss Béla.* Tankönyvek: Dr. Geréb J.: Szemelvények Herodotos, Xenophon és Platon munkáiból és dr. Csengeri I.: Sophokles Antigone-ja: Tananyag: Sophokles, Antigone részben cursorie. Platon: Apologia (kézikönyv-fölvett rész) és Kriton egészen. Sophokles élete, drámái, az olvasott tragoedia szerkezete, tárgya; a főszereplők jellemzése. Platon: élete és művei. Havonként írásbeli dolgozat.

5. Görögpótló irodalom: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Kiss Béla,* a B) oszt.-ban Dr. *Friml Aladár.* Tankönyvek: Schill Salamon: Görög irodalom története. Alexander Bernát: Platon és Aristoteles. Zsámboky Gyula: A görög művészet remekeinek ismertetése. Tananyag: Platon: Sokrates Apologiája, Kritonja. Részletek Platon Gorgiasából és Politeiájából s Aristoteles Ethikájából. A görög művészet ismertetése.

6. Görögpótló rajz: Hetenként 2 óra. Tanár: az A) oszt.-ban *Szinte Gábor,* a B) oszt.-ban *Olofson Gusztáv.* Tananyag: Műtárgyak, kagylók, lepkék, madarak term. után festve és rajzolva különféle modorban. A magyar művészet szemléltető képekben.

7. Német nyelv: Hetenként 3 óra. Tanárok: az A) oszt.-ban Dr. *Balassa József,* a B) oszt.-ban *Posch Jenő.* Tankönyvek: Heinrich: Német tan- és olvasókönyv. Tananyag: Schiller „Wilhelm Tell" és Goethe „Iphigenia" cimű drámája. Fordítás ezek alapján németre megfelelő iskolai gyakorlatokban.

8. Történelem: Hetenként 3 óra. Tanárok: A) *Hegedűs István,* B) *Parcsetich Vince.* Tankönyv: Ujházy László: Magyarország okny. története. Tananyag: Magyarország története legfőbb tekintettel az állami intézmények, a szellemi műveltség, az ipar és kereskedelem fejlődésére.

9. Természettan: Hetenként 4 óra. Tanárok: A) *Winter József,* B) Dr. *Lévay Ede.* Tankönyv: Kovács: Fizika. Tananyag: Hőtan. Mágnesség. Elektromosság. Kozmográfia.

10. Mennyiségtan: Hetenként 2 óra. Tanárok: A) *Winter József,* B) Dr. *Lévay Ede.* Tankönyvek: Mocnik-Lévay: Algebra. Abel-Lévay-Polikeit: Geometria és Lutter: Logarithmustáblák. Tananyag: Permutátiók, combinátiók, variátiók ismétléssel és ismétlés nélkül. Kéttagúak szorzata. Newton binominális

tétele: A binom koefficiensek tulajdonságai: A valószínűségi számítás elemei. A szferikus trigonometria sinus- és cosinus tétele. Geografiai helyek távolságának meghatározása. Az algebra és geometria főbb tételeinek ismétlése.

11. Bölcsészet: Hetenként 3 óra. Tanár: A) és B) *Parcsetich Vincze.* Tankönyv: Szitnyai Elek: Lélektan és logika. Tananyag: A lelki élet főbb jelenségei; az idegrendszer, a vérmérséklet, átöröklés; az érzet keletkezése és osztályozása; a képzetek, összekapcsolásuk, szerepük a gyakorlati életben, a phantasia; az érzelmek osztályozása és fajai; a mozgás jelenségei, az akarat, a determinizmus és indeterminizmus; az erkölcsi élet alapja, a jellem. A logika főbb tételei: fogalomalkotás, abstractio, determinatio, az itéletek fajai, a következtetések leggyakoribb formái, a rendszerezés, bizonyítás, a kétféle módszer, Mill Stuart kutatási módszerei, hipothezis, theoria.

12. Testgyakorlás: Hetenként 2 óra. Tanár: *Tomcsányi Béla.* Tananyag úgy mint a VII. osztályban.

VII.

Irásbeli dolgozatok.

A) A magyar nyelvből:

V. A. és B. osztály.

1. A szűnidő egy napja. (Levél.)
2. Toldi estéjéből az I. ének tartalma
3. Miért utazunk?
4. Szondi hősi halála.
5. Honnan meríti a történetiró művének anyagát?
6. Spárta és Athén alkotmánya és műveltsége.
7. Kossuth Lajos 1848. jul. 11. beszédének vázlata.
8. Egy tavaszi kirándulás.

VI. A. és B. osztály.

1. A művészetek társulása.
2. Török és keresztény világ a Zrinyiászban.
3. Buda Halála és a Niebelungének.
4. Ágnes asszony és Kund Abigél őrültsége.
5. Arany balladája.
6. Petőfi leíró költészete.
7. A Hymnus, Szózat és a Nemzeti dal mint a közhangulat kifejezői.
8. Coriolanus exposítiója.
9. A Kérők jellemei.

VII. A. és B. osztály.

1. Irodalmi élet a középkorban.
2. Ilosvai és Arany Toldijának jellemrajza. (isk.)
3. Gyöngyösi epikájának előadásbeli sajátságai.
4. A bujdosók élete Mikes levelei alapján.

5. Bessenyei Filozofusának méltatása.
6. Csokonai és Petőfi lirájának egybevetése
7. Az 1790-i országgyűlés hatása irodalmunkra.
8. Bánk tragikuma.

VIII. A. és B. osztály.

1. Kisfaludy Károly mint vígjátékíró
2. Vörösmarty érdeme epikánk fejlesztésében. (isk.)
3. Kemény Zsigmond történelmi regényei.
4. Petőfi elbeszélő költészete. (isk.)
5. Arany balladái.
6. Görögország és Róma képe Madách Ember tragédiájában.

B) A német nyelvből:

V. A. és A. osztály.

Összefüggő mondatok fordítása a tárgyalt olvasmányok alapján.

VI. A. és B. osztály.

Tartalmi részletek fordítása az olvasott költemények alapján.

VII. A. és B. osztály.

Tartalmi részletek fordítása és szabad dolgozatok Lessing „Minna von Barnhelm"-jéből és dolgozatok Lessing életéről

VIII. A. és B. osztály.

Tartalmi részletek fordítása és szabad dolgozatok, t. i. kisebb magyar elbeszéléseknek egyszeri hallás után németül való megírása. „Iphigenia" és „Tell" c. drámákból.

VIII.

Rendkívüli tantárgyak.

I. Gyorsírás.

(Tanította *Vayer Lajos* r. tanár két tanfolyamban, heti 4 órában.)

I. *Kezdők.*

III. a) osztály.

Kovács József — — — 1
Onciu Tivadar — — — 1

III. b) osztály.

Braun Géza — — — — 2
Österreicher Olivér — — 3

III. c) osztály.

Weisz Dezső — — — 2

IV. a) osztály.

Bihari László — — — 1
Bley Lajos — — — — 1
Erdélyi József — — — 2
Flamm József — — — 3
Kohn Alfréd — — — — 2
Österreicher László — — 3

IV. b) osztály.

Kaulich László — — 3
Kis András — — — — 1
Paupert Oszkár — — — 1
Reisz Imre — — — — 2
Roth Tibor — — — — 1
Rusz József — — — — 2
Schossberger Oszkár — 3
Schultz József — — — 2
Schwarz Dezső — — — 1
Sághy Tibor — — — 2
Tóth Dezső — — — — 2

IV. c) osztály.

Binder Nándor — — — 3
Kopinics Jenő — — — 2
Szántó Endre — — — 3

V. b) osztály.

Bielek Tibor — — — 1

VI. a) osztály.

Szabó Miklós — — — 3
Zoufaly László — — — 3

VI. b) osztály.

Bányai Zoltán — — — 2
Bercsi József — — — 1
Németh Imre — — — 1
Puhr Lajos — — — — 1

VII. b) osztály.

Svetics István — — — 3

Haladók.

IV. a) osztály.

Mingovits István — — 3
Schindelek Ferenc — — 2

V. a) osztály.

Fodor László — — — 2

VI. a) osztály.

Korányi Imre — — — 2
Péterffy Endre — — — 2
Radó Antal — — — — 2
Szendefi József — — — 2
Fehér Alfréd — — — 2

VI. b) osztály

Fürst István — — — — 1
Koplik Gyula — — — 2
Páris Ferencz — — — 2
Porjesz Miklós — — — 1
Pór Géza — — — — 1
Schwarz Sándor — — 1
Somogyi József — — — 1
Szebehelyi Jenő — — — 1

VII. a) osztály.

Bakos Döme — — — 2

VII. b) osztály.

Bajkai Tibor — — — 2
Császár Géza — — — 2
Bakonyi Zoltán — — 1

VIII. b) osztály.

Révhegyi Iván — — — 1

II. **Szabadkézi rajz.**

A) csoport.

(Heti 2 órában vezette *Szinte Gábor.*)

Kezdők.

Almássy Endre — — 3
Bácskay László — — 3
Dietzl László — — — 2
Farkas György — — — 3
Gencsy Pál — — — — 3
Gyomlay Béla — — — 2
Halász Tibor — — — 3
Hoffmann Árpád — — 3
Jancsó Kálmán — — — 1
Kalina Mihály — — — 2
Imhof Árpád — — — 3
Kiss Elek — — — — 3
Klingenfeld Lajos — — 3
Koren Károly — — — 3
Köröndi Ödön — — — 2
László Gyula — — — 2
Leidenfroszt István — — 3
Mózes Gyula — — — 1
Pálffy Béla — — — — 2
Rákosi Ottó — — — 3
Sándor László — — — 3

Haladók.

Bodnár István — — — 2
Fellner Károly — — — 1
Fényes József — — — 1
Fodor László — — — 3
Galambos Jenő — — — 2
Haitsch Géza — — — 2
Holly Lajos — — — — 1
Irás Béla — — — — 1
Kmety Elemér — — — 3
Kohn Lajos — — — — 1
Koszta Gyula — — — 2
Nyári Miklós — — — 2
Ralbowszky Wladimir — 2
Tóth Dezső — — — — 1
Paupert Oszkár — — — 2

B) csoport.

(Heti 2 órában vezette *Olofson Gusztáv.*)

Kezdők.

I. b) osztály.

Loch Lajos — — — — 1
Ozoray József — — — 2
Rosenwald József — — 1

III. b) osztály.

Friml Géza — — — — 1
Horthy Károly — — — 3
Pózner Vilmos — — — 1

Haladók.

IV. a) osztály.

Follmann Jenő — — — 1

V. b) osztály.

Pózder Gyula — — — 1
Szold Endre — — — 1
Tomcsányi Béla — — 1

VII. b) osztály.

Hiesz Ede — — — — 1

VIII. b) osztály.

Holéczy Sándor — — 1
König József — — — 2
Pajor Ernő — — — — 1
Wahl Imre — — — — 1

C) csoport.

(Heti 2 órában vezette *Fellegi Alajos.*)

I. c) osztály.

Bartalos Béla — — — 1
Bärnkopf Pongrác — — 3
Dávid István — — — — 3
Halász István — — — — 1
Miesz Béla — — — — 2
Richter Lajos — — — — 3
Springer István — — — 1

I. d) osztály.

Harmat Pál — — — — 2
Abelsberg Zoltán — — 2
Ferstl Mihály — — — — 3
Keczer Béla — — — — 1
Lendvai András — — — 2
Pénzes Vince — — — 2
Tóth Ferenc — — — — 2

II. c) osztály.

Balás Ernő — — — — 3
Braun Károly — — — — 3
Kemenes Endre — — — 2
Fodor Géza — — — — 1
Fodor István — — — — 2
Mezey József — — — — 1
Nagy Károly — — — — 1

II. d) osztály.

Huszlicska László — — 2
Schiller Rezső — — — 1

IV. c) osztály.

Binder Nándor — — — 2
Jobst László — — — — 1
Kovács László — — — 2
Svarba Pál — — — — 1

III. Ének- és zenetanítás.

Bár az ifjuság ezidén nem alakította meg a zenekart, az ének és zeneművészet iránti érdeklődés, nemkülönben a művészi izlés fejlesztése céljából énekkart és zenekart szerveztünk. Mindkettőnek tagjai kizárólag az önként jelentkezők soraiból kerültek ki s ellenére a leglelkiismeretesebb válogatásnak, mégis körülbelül 65 főnyi énekkart és 35 főnyi zenekart állíthattunk össze. Az énekkar két részből állott: gyermekkarból (sopran, alt) s férfikarból (tenor, bassus.)

Zenekarunk 13 első, 12 második hegedűsből, 2 mélyhegedűsből, 2 cellistából, 1 nagybőgősből, 2 fuvola, 1 timpán, 1 tambura és 1 triangulum-játékosból állott.

Szeghő Sándor karnagy úr vezetésével az ének- és zenekar a következő darabokat tanulta be: „Himnus“, „Szózat“; Szeghő: „Szemrehányás“, „Bacchushoz“; Herzfeld: „Katonásdi“, „Scherzo“; Kuruc dalok; Haydn: B dur-symphonia, amelyekkel a Csokonai, Vörösmarty és márc. 15.-i ünnepélyeken működött közre.

Kitüntek tanulóink közül: Fényes József „Magyar zongoratrió“ című szerzeményével; Babáry József, Harazdy Károly, Valentin Ottó, Fodor Gyula és Rausch Zoltán művészi játékukkal.

IX.

Tanári könyvtár.

I *Vétel utján*. Gyulai Pál: Vörösmarty életrajza. Csengery Antal: Történeti tanulmányok. 5 k. Deák Ferenc: Beszédei 6 k. Széchy Károly: Gróf Zrinyi Miklós 5 k. Dézsi Lajos: Szenci M. Albert. Szinnyei Ferenc: Bacsányi János. Vértesy Jenő: Kölcsey Ferenc. Ferenczi Zoltán: br. Eötvös József. Dézsi Lajos: Misztótfalusi Kis Miklós. Erdélyi Pál: Balassa Bálint. Földi János költeményei. Sz. Szabó László költeményei. Kazinczy F. Levelezése XVII—XX K. Gyulai Pál: Kritikai dolgozatok. Gyulai Pál: Birálatok. Szigetvári Iván: A komikumelmélete. Euripides drámái, ford. Csengeri János. Dieterich: Die osteuropäischen Literaturen. Magyary: Az országban való romlásoknak okairól. Földi: Magyar Grammatikája. Révai: Magyar nyelvi kézikönyve. Bessenyei: Az embernek próbája. Apollonius historiája. Kazinczy F. Levelezése 21 k. Kéki Lajos: Tompa Mihály. Pauly-Wissowa: Real-Encyclopädie V. 1 k. Georg Wissowa: Real-Encyclopädie Supplement I. 1 k. Wilamowitz-Moellendorff u. Niese: Staat u. Gesellschaft der Griechen u. Römer 1 k. Cicero: De natura deorum 1 k. Phaedrus: Fabulae 1 k. Cato: Bölcs mondásai 1 k. Catullus versei, ford. Csengeri János: Cicero: A legfőbb jóról és rosszról, ford. Némethy Géza. Cicero: Brutus ford. Posch Árpád. Sallustius összes munkái ford. Cserép József. Seneca: Erkölcsi levelek I. és II. kötet. Suetonius Tranquillus: Császárok életrajzai ford. Székely István. Vergilius: Eclogái, ford. Vietorisz József. Terentius: Adelphoi. Vergilius: Aeneis. Gomperz: Griechische Denker 3 k. Demosthenes beszédei ford. Gyomlay. Euripides: Herakles és Hyppolitos ford Csengeri. Homeros: Ilias I—VI ford. Thewrewk E. Lycurgos beszéde Sokrates ellen ford. Finászy. Platon: Theaitetos ford. Simon. Thukydides ford. Zsoldos. Gardner: A régi Athen. Bacchylides költeményei ford. Hegedüs István. Anakreon ford. P. Thewrewk Emil. Gercke: Griechische Literaturgeschichte. Stending:

Griechische u. römische Mythologie. Büchner: Goethes Faust. Herder: Kulturphilosophie. Paul Kühn: Die Frauen um Goethe 2. Goethe: Wilhelm Meisters theatralische Sendung. Jensen u. Lamszus: Unser Schulaufsatz. Walzel: Deutsche Romantik. W. Lexis: Allgemeine Volkswirtschaftslehre. W. Lexis Die allg. Grundlagen der Kultur. Dilthey: Systematische Philosophie. Wundt: Allg. Geschichte der Philosophie. Wellhausen: Geschichte der christlichen Religionen. Lehmann: Die orientalischen Religionen. Herbart: Sämmtliche Werke IX—XIII. 5 k. Ziegler: Geschichte der Pädagogik. Wundt: Völkerpsychologie 2 k. Browning: Memories. Rousseau: Emil ford. Schöpflin. Kármán: Közoktatásügyi tanulmányok 2 k. Kornis Gyula: Okság és törvényszerűség a psychologiában. Nádai Pál: Könyv a gyermekről. Ostwald: Grosse Männer 2 k. Imre Sándor: A nevelés sorsa és a szocializmus. Wilhelm Jerusalem: Die Aufgaben des Lehrers Kerschensteiner: Charakterbegriff u. Charaktererziehung. Kerschensteiner: Der Begriff der staatsbürgerlichen Erziehung. Klemm: Geschichte der Psychologie. Fraknói: Werbőczi. Fraknói: Széchényi. Zichy Antal 2 k. Széchenyi István. Kretschmayr Henrik: Gritti Lajos. Morvay: Gr. Fekete János. Pór Antal: Keszei Miklós. B. Szabó László: Ghymesi Forgács Ferenc. Tóth Szabó Pál: Szatmári György. Márki Sándor: II. Rákóczy Ferenc 3 k. Berzeviczy: Beatrix királyné. Gaal Jenő: Magyarország közgazdasági és társadalmi politikája 2 k. Veress Endre: Izabella királyné. Gr. Andrássy Gyula: A magyar állam fönmaradásának okai 3 k. Wertheimer: Gr. Andrássy Gyula élete és kora. Veress Endre; Berzeviczy Márton. Ferenczi Zoltán: Rimay János. Borovszky Samu: Torontál vármegye. Walther Johannes: A föld és az élet története ford. Gorka. Richard: Oceanografia. Valentiner: Handwörterbuch der Astronomie Fröhlich: Elméleti physika 2 k. Berget: Léghajózás és repülés. Mme P. Curie: Die Radioaktivität. 2 k. Newcomb-Engelmann: Populäre Astronomie. Mie: Elektrizität u. Magnetismus. Hofmann: Werkstatt-Mechanik. Kolbe: Elektrizitätslehre 2 k. Straub: Elektrotechnika 4 k. Encyclopädie der math. Wissenschaften 5 k. Bolyai F.: Tentamen 3 k. König Gyula: Az algebrai mennyiségek. König Gy. Parcialis differenciálegyenletek. König Gy. Bevezetés a felsőbb algebrába. Fröhlich I.: Mathemat. repertorium. Beke Manó: Differential és integrálszámítás. Furtwängler u. Ulrich: Denkmäler griech. u. römischer Skulptur. Struck: Griechenland I. Cornelius: Elementargesetze der bildenden Kunst. Meller: Ferenczy István élete és

művei. Meier-Graefe: Impressionisten. Leisching: Die Wege der Kunst. Zacher: Rom als Kunststätte. Ubell: Praxiteles. Ubell: Phidias. Muther: Courbef. Meier-Graefe: Manet. Rilke: Rodin. Klossowski: Montmartre. Bie: Was ist moderne Kunst? Muther: Ein Jahrhundert französicher Malerei. L. Gonse: L'art Japonais. Révai: Nagy Lexikon III. Műveltség könyvtára IX. X. Putnoky: Carmen Sylva élete és művei. Bezzenberger Die osteuropäischen Literaturen und die Hawischen Sprachen. Schmidt: Die orientalischen Litteraturen. Zimmer: Die romanischen Litteraturen und Sprachen. Grieb-Schröer: Englisch deutsches Wörterbuch. Benedek M.: Viktor Hugo.

II. *Ajándék utján.* Déri Gyula: A magyar University Extension Évkönyve 1908/9. Ossián költ., ford. Kálmán Károly.

III. *Folyóiratok. a)* Akademai folyóiratok: Akademiai Almanach. Akademiai Értesítő. Archeologiai Értesítő. Emlékbeszédek. Értekezések a nyelvtudomány köréből. Értekezések a történettudomány köréből. Értekezések a társadalomtudomány köréből. Mathematikai és természettudományi Közlemények. Nyelvtudományi közlemények. Magyarországi történeti emlékek. Irodalomtörténeti közlemények.

b) Belföldi folyóiratok: Athenaeum. Budapesti Szemle. Huszadik Század. Magyar Nyelvőr. Középiskolai Mathematikai Lapok. Hivatalos Közlöny. Philologiai Közlöny. Irodalomtörténet Magyar figyelő. Nyugat. Uriánia. Uj élet. Ethnographia. Földrajzi Közlemények. Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Magyar Paedogogia. Századok. Történelmi Tár. Magyar Történelmi Életrajzok. Természettudományi Közlöny. Növénytani Közlemények. Állattani Közlemények. Chemiai folyóirat. Magyar Nyelv. Művészet. Mathematikai és fizikai Lapok. Herkules. Időjárás. Keleti Szemle. Magyar Középiskola. Philosophiai Közlemények. Jó Egészség. Tanszermuzeum Hivatalos Értesítője.

c) Külföldi folyóiratok. Die neueren Sprachen. Indogermanische Forschungen. Nouwelles Annales. Zeitschrift für phys. und chem. Unterricht. Litterar. Zentralblatt. Neue Jahrbücher. Zeitschrift f. d. math. Unterricht. School-Science. Lehrproben und Lehrgänge.

Összegezés.

	A mult isk. év végén volt kötet	értéke	Az 1911/12. év végén volt kötet	értéke
A) Magyar nyelv és irodalom	381	2018.05	422	2339.35
B) Latin nyelv és irodalom	403	1938.58	422	2058.42
C) Görög nyelv és irodalom	120	409.. 4	137	504.62
D) Német nyelv és irodalom	123	429 44	130	456.14
E) Bölcsészet, neveléstudomány	138	655.42	166	959.66
F) Történelem.	284	2135.42	307	2326.42
G) Földrajz	59	395.90	61	425.90
H) Természetrajz	74	375.82	74	375.82
I) Természettan	57	731.78	76	1035.10
K) Mennyiségtan L. Geometria	58	473.90	72	922.50
M) Szabadkézi rajz. Műtörténet.	50	464.32	66	567.92
N) Folyóiratok	505	3929.24	610	4808.88
O) Torna	17	29.26	17	29.26
P) Vegyesek	227	720 80	231	788.20
Q) Idegen nyelvek és irodalmak	23	102.70	30	177.50
R) Ének. S. Zene	1	10.—	1	10.—
Összesen:	2616	15,354.57	2822	17,785.69

A Mester-u. párhuzamos osztályoknál.

Vétel utján: Földes: Nemzetgazdaságtan és Pénzügytan. Kiemann-Goelzer: Grammaire Labine. Cybulszky táblákhoz szöveg 12 részben. Supan: A fizikai földrajz alapvonalai 2 kor. C. G. Calwers: Käferbuch 19 Lif. Marczali: Magyarország története. Andreés: Handatlas. Fünfstück: Botanisches Atlas. Baumeister: Denkmäler des klassischen Alterthums. Pape: Handvörterbuch der Griechischen Sprache 3 kor. Menge: Griechisches Wörterbuch. Ameis-Hentze: Homers Ilias u. Odyssee, mit Anhang. Összesen 12 mű, 38 kötet, 452 kor. 08 fill. értékben.

II. *Ajándék utján:* Platz Bonifác: Tudományos kalandozások 1 k. Hegi-Danziger: Alpenflora 1 k. 2 kötet 2 korona értékben.

III. *Folyóiratok. a*) Belföldiek: Hivatalos Közlöny. Természettudományi Közlöny. Középiskolai Mathematikai Lapok. Mathematikai és Phisikai Közlöny. *b*) Külföldiek: Literarisches Zentralblatt (Beileg: Die schöne Litteratur). Leipzig: Neue Jahrbücher für das klassische Altertum.

X.

Ifjúsági könyvtár.

Ifjúsági könyvtárunk állománya a múlt év végén 10,341 kötet volt 21,298 kor. 70 fill. értékben. Az idei szaporulatot a következő kimutatás tünteti föl:

I. *A) osztály.* Bodrogi: Tulipán. Gaal: Csontos Szigfrid. Hevesi: Jelky András. Jókai: Regék (3 pld.); A magyar nemzet története I. Karádi: Regék. Verne: Strogoff Mihály. Benedek: Vidám mesék. Móka: Mesék I. Gaál: A vitézség háza.

I. *B) osztály.* Sebők: Tányértalpú I—II., Dörmögő Dömötör. Jó pajtás I—IV. félév. Herczeg: Meséskönyv. Benedek: Csudalámpa.

II. *A) osztály.* Balogh: Három székely diák. Mackó ujabb utazása. Verne: Várkastély, Sándor Mátyás. Gaál: Anyai sziv, Burkus. Malot: Elhagyottan. Sas E.: Diadal. Tábori: Csodás Atlantisz, Bujdosó Gergely. Benedek: Mese és mondavilág I—V. Kerékgyártó: A munka öröme.

II. *B) osztály.* May: Csendes Oceanon. Bán: Ezer tó országa. Jókai: Nemz. története I. Gaál: Burkus. Hazafias könyvtár I—VIII. Benedek: Mesekönyvek (5 kötet).

II. *D) osztály.* Arany L.: Magy. népmese-gyűjtemény. Jókai: Magyarhon szépségei (3 pld.). Gaál: Diákfigurák, Kujak András, Virág Palkó. Hevesi: Jelky András. Verne: Bundák hazája, Egy kinai viszontagságai, Három orosz, három angol, Hatteras kapitány, Két évi vakáció, Robinsonok iskolája, Strogoff Mihály, Tizenötéves kapitány, Utazás a föld körül, Utazás a holdba, Utazás a hold körül, Utazás a tenger alatt, Várkastély a Kárpátokban. Bisi-Albini: Grazia fia. Baróti: Ezer év. Becher-Stowe: Tamás bátya kunyhója. Cervantes: Don Quijote. Cooper: Utolsó mohikán, Bőrharisnya, Vadölő, Utmutató, Vadfogó De Amicis: A sziv. Defoe: Robinson. Dickens: Copperfield. Tompa: Népregéi (10 pld.), Regéi (10 pld.) Arany: Első lopás (10 pld.) Fáy: Vál. meséi (10

pld.) Heltai G.: Vál. meséi (10 pld.) Niebuhr: Görög hősök. Petőfi: Családi versei (10 pld). Táj- és életképei (10 pld.) Kis könyvtár 12 köt. Bánfi-Benedek: Legszebb. magy. gyermekmesék, Aranykalászok. May K.: A Balkánon, A Csendes Oceánon, Bagdadtól Stambulig. Münchhausen kalandjai. Stanley utazásai. Twain: Koldus és királyfi. Sebők: Tányértalpú koma.

III. *A) osztály.* Gaál: Ágyúdörgés közt. Verne: Bundák hazája, Keraban, Város a levegőben. Rákosi: Korhadt fakeresztek. Gárdonyi: Egri csillagok I—II. Hankó: Universum I—V. Juventus, II. évf.

III. *B) osztály.* Gaál: Ágyúdörgés közt. Verne: Bundák hazája, Keraban, Város a levegőben Rákosi: Korhadt fakeresztek. Gárdonyi: Egri csillagok I—II. Hankó: Universum I—V. Juventus, II. évf.

IV. *A) osztály.* Hankó: Universum I—V. May: Medvevadász. Verne: Két Kip-testvér, Lángban álló szigettenger. Francia zászló. Jókai: Szegény gazdagok, Janicsárok végnapjai. Juventus, II. évf.

IV. *B) osztály.* Prónai: Szavaló könyv (2 pld.) Radó: Költők albuma Költők lugasa. Abrányi: Költeményei. Endrődi: Költeményei. Kiss József: Költeményei. Gaál: Két diák levelezése, Burkus, Marczi. Kipling: Dsungel könyve. Molnár: Pál-utcai fiúk. Rákosi: Bécsi diákok. Juventus, II. évf.

IV. *C) osztály.* Baksay: Gyalogösvény I—III. Dickens: Twist Olivér. Jókai: Törökvilág I—III., Kárpáti Zoltán I—III., Az új földesúr I—II., Mire megvénülünk I—II., Népvilág, Erdély aranykora, A janicsárok végnapjai, Egy magyar nábob, A debreczeni lunatikus, A magyar nép élce, A régi jó táblabirák, Csataképek. Mikszáth: A jó palócok, A tót atyafiak, Szt. Péter esernyője. Verne: Antifer mester, A Begum 500 milliója, Cascabel Caesar, Észak a dél ellen, Grant kapitány, Három orosz, három angol, A hódító Robúr, A Jangada, Névtelen család, Servadac Hector, Világ-felfordulás. Berzsenyi D.: Ódái (10 pld.) Faludi: Három elbeszélés (10 pld.) Kisfaludy: Mátyás diák (10 pld.) Mikes: Vál. levelei (10 pld.) Kölcsey: Vál. versei (10 pld.) Virág Benedek: Vál. versei (10 pld.) Szabolcska: Versek. Rákóczi: Versek. Balogh: A legnagyobb magyarról. Farkas Emőd: Gr. Batthányi Lajos. Flammarion: Csillagos esték. Gracza: 1848. márcz. 15. Hedin Swen: Három év Tibetben. Hankó: Régi magy. tudósok. Universum I—IV. König: Math. mulatságok. I—II. Magyar: Kossuth Lajos. Peisner: Képek a régi Pest-Budáról. Tóth: Északafrikai kikötők, Olasz faluk és

városok. Verne: Két évi vakáció. Donászy: Életünket és vérünket. Radó: Benyovszky Móricz.

V. *A) osztály.* Petiscus: Olympos (2 pld.) Jókai: Dekameron. Jósika: Sziv rejtelmei. Kisfaludy Károly víg elbeszélései. Hankó: Universum I—V. Sziklay: A testvérek. Juventus, II. évf.

V. *B) osztály.* Arany: Toldi estéje. Jókai: Új földesúr. Jósika: Abafi, Két mostoha. Kisfaludy K. víg elbeszélései. Kisfaludy S.: Regék a magy. előidőkből. Miklós: Mikszáth műveiből. Vas G.: A régi jó idők. Sebők: Öt világrészen keresztül. Pázmány: Beszédei (5 pld.) Zrinyi: Török afium (5 pld.) Széchenyi: Hitel (10 pld.) Kölcsey: Szónoklatai. Toncs: Történetírók. Gyulai: Egy régi udvarház. Kincs: Magyar ég alatt. Tarczai: Német világ Budán. Juventus, II. évf.

VI. *A) osztály.* Petőfi lyrai költeményei (10 pld.) Petőfi elbeszélő költeményei (6 pld.) Vörösmarty: Cserhalom (6 pld.) Katona: Bánk-bán (5 pld.) Tassó: Megszabadított Jeruzsálem (5 pld.) Jókai: Erdély aranykora I—II., Török világ Magyarországon I—II. (2—2 pld.) Kéki: Világirodalom klasszikusai (10 pld.) Miklós, montenegrói király: Balkán cárné. Juventus, II. évf.

VI. *B) osztály.* Jókai: Lőcsei fehér asszony. Mikszáth: Jó palócok. Déryné: Naplója I—III. Tóth: Budapesti séták. Kéki: Világirodalom klasszikusai (10 pld.) Leiningen K. Naplója. Sienkiewicz: Quo vadis I—II., Keresztes lovagok I—II. Manzoni: Jegyesek I—II. Miklós, montenegrói király: Balkán cárné. Juventus, II. évf.

VII. *A) osztály.* Jókai: És mégis mozog a föld I—II., Rákóczy fia, Lőcsei fehér asszony I—II., Névtelen vár I—III. Herczeg: Pogányok. Gárdonyi: Láthatatlan ember, Egri csillagok I—II. Császár: Deákos iskola, Kisfaludy Sándor. Váczy: Kazinczy F. Serényi: A levegő meghódítása. Mayer: A Szent. Carlyle: Hősökről.

VII. *B) osztály.* Jókai: És mégis mozog a föld I—II., Rákóczy fia, Lőcsei fehér asszony I—II., Szeretve mind a vérpadig I—II. Névtelen vár I—III. Herczeg: Pogányok. Gárdonyi: Egri csillagok I—II., Láthatatlan ember. Császár: Deákos iskola, Kisfaludy Sándor. Váczy: Kazinczy F. Serényi: A levegő meghódítása. Mayer: A Szent. Carlyle: Hősökről. Tarczai: Szt. Margit legenda. Krúdy: Ifjúság. Putnoky: Carmen Sylva. Sienkiewicz: Kisebb elbeszélések I—II.

VIII. *A) osztály.* Oláh: Irói arcképek. Szabó: Jókai élete. Gyulai: Kritikai dolgozatok. Várdai: Mikszáth K. Paulovics: Reviczky. Kisfaludy S. összes munkái (6 kötet). Kossuth L. vál.

munkái. Széchenyi: Vál. munkái. Bajza: Vál. munkái. Deák: 1861.-i feliratai (5 pld.)

VIII. *B) osztály.* Szigligeti: Trónkereső (10 pld.) Arany: Nagyidai cigányok (5 pld.) Vámbéry: Magyarság. Heinrich: Bánk-bán a német költészetben. Oláh: Irói arcképek. Szabó: Jókai élete. Gyulai: Kritikai dolgozatok. Várdai: Mikszáth. Paulovics: Reviczky.

Irodalomtörténeti kézi könyvtár. Horányi: Memoria Hungarorum I—III. Viennae, 1775—7; Nova memoria I. Pestini, 1795. Wallaszky: Conspectus rei publicae litt. in Hungaria, Budae, 1808. Pápay Sámuel: A' magyar literatúra esmérete, Veszprém, 1808. Pray György: Vita S. Elisabethae nec non B. Margaritae, Tyrnaviae, 1770. Bessenyei: Ágis tragédiája, Bécs, 1772. Váradi: Képek a magyar iró- és színészvilágból I—III. k. Árpád és az Árpádok. szerk. Csánki Dezső. Mikes Törökországi Levelei, nagy emlékkiadás. Zrinyi költői művei, Széchy-Badics kiad. Gyöngyösi Murányi Vénusa, Badics kiad. Magyarország Vármegyéi és Városaiból: Torontál-vm. Abonyi Lajos összes művei, I—XX. kötet. Ambrus Zoltán munkái I—XII. kötet. Eötvös József br. összes művei I—XX. kötet. Eötvös Károly munkái I—XXIV. kötet. Gárdonyi Géza munkái, 15 kötet. Herczeg Ferencz munkái, 20 kötet. Kemény Zsigmond br. összes művei I—XII. kötet. Rákosi Viktor összes munkái I—XX. kötet. Mikszáth K. munkáinak jubiláris kiadása I—XXXII. k. (20 k.-ben, A nm. Vall. és Közokt. Min. aj.) Jósika: A zöld vadász I—III. k., Pest, 1854. (Szlávik Gábor, IV. B) oszt. tan. aj.)

Könyvek köttetésére 158 kor. 85 fillért fordítottunk. A könyvtár ez évi gyarapodása 1029 kötet 2096 kor. 60 fill. értékben. A könyvtár évvégi állománya 11,370 kötet 23,395 kor. 30 fill. értékben.

XI.

Kimutatás a szertárak gyarapodásáról az 1911—12. évben.

Természetrajzi szertár.

A szertár állománya a vkm. ajándéka folytán nagy mértékben gyarapodott, ami az állatvilágot illeti. A székesfőváros jószívüsége következtében a szertár hatalmas szekrényhez jutott s így az összes tárgyak szekrényekben nyerhettek elhelyezést, melyek rendszertanilag rendezve valóságos kis muzeum jelleget kölcsönöznek természetrajzi szertárunknak. Az ajándékozott tárgyak értéke különösen abban van, hogy teljesen kiegészítették a tanításhoz szükséges állományt; sőt még felesleg is maradt, melyet a Mester-utcai párhuzamos osztályaink számára utaltunk át.

A gyarapodás a következő volt.

Vétel utján: Homo sapiens teljes csontváza. Lacerta viridis (fele váz.) Thynnus vulgaris (tömve.) Mygale avicularia. Takaró a Homo sapiens csontvázára.

A vkm. ajándéka: Hazai madarak. Éneklők: Corvus corax. Corvus frugilegus Corvus cornix. Nucifraga caryoctactes. Pica pica. Garrulus glandarius. Oriolus galbula. Sturnus vulgaris. Loxia curvirostra. Pyrrhula pyrrhula. Linaria linaria. Linaria cannabina. Passer montanus. Passer domesticus. Carduelis carduelis. Lyguri-nus chloris. Fringilla coelebs. Fringilla montifringilla Coccothraustes coccothraustes. Emberiza citrinella. Emberiza schoeniculus. Miliaria miliaria. Galerita cristata. Alauda arvensis. Anthus campestris. Motacilla alba. Budytis flavus. Calobates melanope. Sylvia sylvia. Sylvia atricapilla. Phylloscopus sibilator. Accentor modularis. Aedon luscinia. Erithacus rubecula. Turdus musicus. Turdus merula. Turdus saxatilis. Cinclus cinclus. Acredula caudata. Parus maior. Parus caeruleus. Parus palustris. Sitta caesia. Lanuis excubitor. Lanuis collurio. Muscicapa atricapilla. Muscicapa collaris.

Muscicapa grisola. Rikácsolók: Merops apiaster. Coracias garrulus. Kakukok: Cuculus canorus. Harkályok: Picus martius. Gecinus viridis. Gecinus canus. Dendrocopus maior. Dendrocopus minor. Dendrocopus leuconotus. Baglyok: Athene noctua Syrnium aluco. Asio otus. Bubo bubo. Syrnium pratense. Ragadozók: Erythropus vespertinus. Cerchneis cerchneis. Falco subbuteo. Falco merillus. Aquila chrysaetus. Aquila pomerana. Archibuteo lagopus. Milvus korschun. Buteo buteo. Astur palumbarius. Accipiter nisus. Circus aeruginosus. Circus cyanus. Evezőlábuak: Phalacrocorax pygmaeus. Ludalakúak: Clangula clangula. Aythia ferina. Mareca penelope. Anas boscas. Anser albifrons. Gémalakúak: Ardea purpurea. Ardea cinerea. Botaurus stellaris. Ardea minuta. Ciconia alba. Lilealakúak: Tringoides hypoleucus. Gallinago gallinago. Sirályalakúak: Hydrochelidon nigra. Larus ridibundus. Larus canus. Vöcsökalakúak: Podiceps cristatus. Guvatalakúak: Fulica atra. Galambalakúak: Columba oenas. Turtur turtur. Tyúkalakúak: Perdix perdix. Coturnix coturnix. Varjúfélék: Pica caudata.

Hazai emlősök: Denevérek: Myotis murinus. Pterygistes noctula. Ragadozók: Putoruis nivalis. Rovarevők: Erinaceus europaeus. Sorex araneus. Rágcsálók: Sciurus vulgaris. Cricetus frumentarius. Spalax typhlus. Madárbiologiák: Fészkek: Bibic fiatalokkal. Fütyülő sárfutó 5 fiatallal. Tőkés réce 9 fiatallal. Sárga rigó fészekkel. Függő cinke fészek. Zöldike 4 tojással.

Külföldi emlősök: Pávián koponya. Ornythorynchus paradoxus. Krokodil tojás.

Külföldi madarak: Terpsiphone paradisi. Kolibri. Struc tojás.

Vegyesek: Krokodil szeszben. Fürészhal fürésze. Csigagyűjtemény. Gipsz tárgyak: Elefánt és barna medve. Összesen 144 darab. (Vkm. rendelet száma 29653.)

Tanulók ajándéka: Fodor Imre IV. o. Tapló gomba. Follmann Jenő IV. o. Ásványok. Ipoly Lajos II. o. Tengeri csillag. Szénássy Ferenc IV. o. Kövület. Dévény Andor II. b) o. t. Barlangi medvefogak.

	Darab	Érték
Álladék az 1910/11. iskolai év végén	3080	7569.45 K.
Gyarapodás az 1911/12. isk. év végén	72	840.50 „
A szertár áll összesen:	3152	8709.95 K.

A Mester-utcai párhuzamos osztályainak természetrajzi szertárának gyarapodása az 1911—12. tanévben:

Elsősorban a vkm. ajándékából átutalt állattani tárgyak. Azonkívül vétel utján 1 darab Ilosvay-féle vegybontó készülék, 1 darab Hoffmann vizbontó készülék, 1 darab Mohr-féle destilláló készülék, 1 darab retorta állvány fából, 1 vas háromláb, 1 üvegkád cinkhiddal, 1 darab porcellán csésze törővel, 1 darab fuvólámpa, 1 darab üvegkorong, 1 darab kis kalapács, 1 darab ülő, 2 darab meisseni lepárló csésze, 1 darab dugófúró 3-as, 1 darab bontási telep 4 elemből, 1 darab Bunsen állvány felszerelve, 1 borszesz lámpa, 12 darab folyadéküveg csiszolt dugóval, 12 darab porüveg, 1 darab fecskendő palack, 1 darab chlorfejlesztő készülék, 1 darab jégmadár.

	Darab	Érték
Állomány az 1910/11. iskolai év végén	125	581.90 K.
Gyarapodás az 1911/12. isk. év végén	123	843.07 „
A szertár áll összesen:	248	1424.97 K.

Megjegyzendő, hogy a gyarapodásban benne vkm. ajándékából 79 darab tárgy 619 korona értékben.

Természettani szertár.

Az 1911. év végén lezárt alapleltár szerint e szertárban a villamos berendezéssel együtt 676 darab eszköz volt 22272 kor. 84 fillér értékben.

Az 1911—12. iskolai évben a gyarapodás: 1 hőelem, 1 üres üvegkocka, paraffinlemez, villamos védőháló, kettős villamos inga, Wiedemann-féle villamos tű, aluminiumlap, csipesz, borostyánkő, üveg- és ebonitrud, zsirkő, átszivárgási készülék, 1 gyűjtemény csillagászati diapositiv, Röntgenlámpa, kohérer, Fresnel prizma állványon, 2 darab vetítési skála az elektrometerhez, 2 pár sodrony feltét, 6 darab fémgömb, 1 röntgenlámpa, 1 kúpkonduktor, 2 darab papirelektroszkop, 1 kis próba- és 1 segédelektroszkop, 1 aluminiumelektroszkop, 1 légkonduktor szánkós állvánnyal, csillámlemez, 2 darab indukciós tekercs, 1 darab kapacitás mérő, 1 kis vizvoltaméter.

Történelmi szertár.

Vétel utján. Kogutowicz: Európa a magyarok honfoglalása és a frankbirodalom felbomlása idején. 24 K.

A szertárban összesen 601 drb. fali-térkép, atlasz és egyéb szemléltető eszköz van 3017 kor. 02 fillér értékben.

Földrajzi szertár.

Vétel utján. Kogutowicz: Magyarország politikai térképe. 2 drb. 34 K. — Kogutowicz: Magyarország várm. isk. fali-térképe. 2 drb. 34 K. — Kogutowicz: Magyarország hegy- és vizrajzi isk. fali-térképe, 17 K. — Kogutowicz: Európa hegy- és vizrajzi isk. fali-térképe, 18 K. — Kogutovicz: Európa politikai isk. fali-térképe 18 K. — Kogutovicz: Észak-Amerika isk. fali-térképe 19 K. — Kogutowicz: Dél-Amerika isk. fali-térképe 19 K. — Vak globusz Tellurium.

A szertárban összesen 348 darab fali-térkép, atlasz, könyv és egyéb szemléltető eszköz és gyűjtemény van 3886 kor. 48 fillér értékben.

Philologiai szertár.

Az 1910—11. iskolaévben 123 leltári szám alatt 309 darab (vétel) és 12 drb. (ajándék) összesen 1321 drb. volt, 1938 K 32 fillér értékben. Az 1911—12. tanévi beszerzés 16 drb. antikérem, Hölzel: Roma, 17 drb. diapositiv, Augler: Roma, 35 drb. 97 K 60 fillér és 2 drb. ajándék: Rajnai hid, Turris ambulatoria. 5 K értékben. A szertárban van e szerint 129 leltári szám alatt 344 drb. (vétel) és 14 drb. (ajándék) összesen 358 drb. 2040 K 92 fillér értékben.

A Mester u. párh. osztályoknál — Cybulszky: Tabulae quibus Antique etc. I—XX. 23 drb. 110 K 40 fillér értékben.

Szabadkézi rajz szertár.

Gyarapodás az 1911-ik évben:

1. Használati targyak, mint modellek	15	drb.	73	kor.	70	fill.
2. Madár (kitömött)	2	„	26	„	—	„
3. Tengeri rák (praep)	1	„	36	„	—	„
4. Lepke	2	„	24	„	25	„
5. Kagyló	3	„	18	„	15	„
6. Gyümölcs	7	„	17	„	10	„
7. Élővirág	6	„	10	„	—	„
8. Kukoricza csendélet	1	„	8	„	—	„
9. Kézirajz	8	„	30	„	—	„
10. Keretek zselatin lemezzel . .	10	„	56	„	—	„
Összesen:	55	drb.	290	kor.	20	fill.
Mult évi állomány	1198	„	3959	„	93	„
A szertár áll összesen: . . .	1253	„	5259	„	13	„

Mértani szertár.

Gyarapodás az 1911. évben:

1. Várdai Sz.: Magyar diszítmények	1	drb.	20	kor.	— fill.
2. Román keresztboltozat . . .	1	„	12	„	50 „
3. Csúcsives „ „ . . .	1	„	15	„	50 „
4. Kupola bolt, pendantiffal . .	1	„	18	„	— „
5. Ives sík vetett árnyéka . . .	1	„	26	„	50 „
6. Kúp „ „ . . .	1	„	25	„	— „
7. Henger „ „ . . .	1	„	32	„	50 „
Összesen:	7	drb.	150	kor.	— fill.

Mult évi állomány:

Vétel útján	140	drb.	1035	kor.	85 fill.
Gyarapodás	7	„	150	„	— „
A szertár állománya összesen:	147	drb.	1185	kor.	85 fill.

A Mester u. párh. osztályoknál az idei gyarapodás: Üres kocka. Négyoldalú hasáb. Hatoldalú hasáb. Henger, gúla, kúp és gömb. Körlap. Létra, sarló, lisztlapát, lóca és dézsa. Kerek doboz, csésze, madárfészek odú. Tulipános tál, kétfülű vára, székely kancsó. 8 drb. agyagedény. Várdai: Rajzminták. Gróh: Magyar stilusú rajzminták. 10 drb. pillangó. 42 drb. Összes érték: 213 K 40 fillér.

Tornaszertár.

Gyarapodás nem volt. A szertárban összesen 871 drb tárgy van 7184 K 90 fillér értékben.

Orvosi szertár.

Gyarapodás ez évben nem volt. A szertár berendezése áll 111 leltári szám alatt 241 drbból, 1077 K 87 fillér értékben.

XII.

Ifjusági körök.

I. Önképzökör.

Önképzőkörünk tisztikara ebben a tanévben következőképen alakult meg: elnök lett: Istvánffy László VIII. A) o. t.; alelnök: Wahl Imre VIII. B) o. t.; titkár: Sikos Károly VIII. A) o. t.; főjegyző: Spitzer Oszkár VIII. A) o. t.; főpénztáros: Fejér Aladár VIII. B) o. t.; háznagy: Békési Rezső VIII. B) o. t.; aljegyző: Rákosi Tibor VII. B) o. t.; könyvtáros: Rausch Zoltán VII. A) o. t. Ezenkívül választott minden osztály egy osztálypénztárost. A kör ügyeit 20 tagú választmány intézte, amelybe a VII. és VIII. osztályok a tisztviselőkön kívül 12 tagot küldöttek. A kör tagjainak száma 211 volt.

A kör működése kielégítő buzgóságról és érdeklődésről tett bizonyságot. 18 ülés keretében, melyek közül 15 rendes és 3 ünnepi ülés volt, a tagoknak 31 munkálata került a kör elé. A dolgozatok között örvendetes jelenségül csak 4 volt vers, közülök I. fokra érdemesítettek 1-et, II. fokkal jutalmaztak 1-et, III. fokkal 2-t. Annál nagyobb volt a buzgóság a szabadelőadás terén. Ilyen 13 hangzott el. Közülök I. fokot érdemelt 9, II-ikat 2; 2 ünnepi ülésen került előadásra. A prózában irt szépirodalmi dolgozatok és tudományos értekezések közül I. fokot érdemelt 3, II. fokot nyert 4, III. fokot 3. Ünnepi ülésen olvastatott föl 2. E szabadelőadások és értekezések egyaránt felölelték a természettudományi és természetbölcseleti (4), társadalmi (7), irodalmi (9), történelmi (1) és művészeti (2) kérdéseket. Novella 2 volt.

A kör ez irányú munkásságában főként Istvánffy László és Sikos Károly VIII. A) o. tanulók vettek részt a legteljesebb dicséretre méltó buzgósággal. Kivülök elismerés illeti Kégl Elemér és Kohn Lajos VIII. B) o. tanulókat lelkiismeretes, szép birálataikért s Rákosi Tibor és Witriol Emil VII. B) o. tanulókat sikerült érte-

kezéseikért. Zeneszámokkal különösen Fényes József VII. B) o. t. buzgólkodott.

Kielégítő volt a tagok munkássága a szavalás terén is. A szavaló-versenyt ide nem számítva, hallottunk összesen 17 szavalatot, amelyek közül 6 ünnepi ülésen hangzott el. I. fokkal jutalmaztak 4-et, II. fokkal 5-öt, III. fokot kapott 2. A szavalók között kitüntek: Arató Sándor VIII. A) és Békési Rezső VIII. B) osztályú tanulók.

A kör ez idei szavaló versenyén két csoportban vettek részt az V—VI. és VII—VIII. o. tanulók. Az előbbi csoportban második díjat Bányai Zoltán VI. B) o. t nyert. A második csoportban külön díjat tűzött ki a kör a komoly és víg szavalatok jutalmazására. Mind a két csoportban Arató Sándor VIII. A) o t. nyerte az első díjat; Bergl Jenő VII. B) és Kolos János VII. A) o. t. komoly szavalata pedig dicséretben részesült.

A buzgalom fokozása céljából minden évben szokásos pályakérdések eredménye a következő volt:

A magyar irodalomból kitűzött tétel volt: Gárdonyi Géza történeti regényei. Az I. díjat Sikos Károly VIII. A) o. t. dolgozata nyerte.

A latin nyelvi pályakérdés VII—VIII. o. tanulók számára: Lefordítandó Vergilius Aeneisének VIII. könyvéből a 369—406. sor verses formában vagy Plinius Epistolarum VII. 27. fordítása. Az első díjat Totis Béla VIII. A) o t, a másodikat Sikos Károly VIII. A) o. t. nyerte.

A latin nyelvi pályatétel az V–VI. o. tanulók számára a következő volt: Vergilius Aeneisének XII. 791—828 sora versben, vagy Plinius Epist. III. 27. Bányai Zoltán VI. B) o. t. fordítása nyerte a II. díjat.

A görög nyelvi pályatétel: Lefordítandó hatos jambusokban Sophokles Antigonejának 161—210. sora. Az I. díjat Bányai Zoltán VI. B), a II-dikat Rákosi Tibor VII. B) o. t. nyerte.

Német nyelvi pályatétel volt: Lefordítandó szép prózában Goethe Faustjából az első nagy monológ. Első díjat nyert Császár Géza VII. B) o. t., másodikat Sikos Károly VIII. A) o. t., Nagy Béla VIII. A) o. t. fordítása dicséretben részesült.

A történelmi tétel a következő volt: A jobbágyság helyzete 1526-ig. Dános Tivadar és Spitzer Oszkár VIII. A) o. tanulók közös dolgozata a II. díjat nyerte.

A természettani tétel volt: Az elektromos áram vegyi hatásá-

nak gyakorlati alkalmazása. Az I. díjat Nagy Béla VIII. A) o. t. a II-dikat Bakos Döme VII. A) o. t. nyerte.

A pályázat minden tételénél az első díj 10 kor., a második 5 kor. volt. A dijakat az önképzőkörnek junius 8-án tartott ünnepi évzáró ülésén a tanárelnök osztotta ki, rövid buzdító beszéd kíséretében.

E helyütt kell hálás köszönettel megemlítenünk, hogy Zipernovszky Károlyné őméltósága több békepropagáló füzetet ajándékozott körünk könyvtárának, köztük Richetnek „A háború mult a és jövője" c. nagy művét.

Ünnepi ülést három ízben ült körünk diszes közönség jelenlétében. Dec. 16-án Vörösmarty, márc. 24-én Csokonai emlékére szentelte ülését, márc. 15-én a márciusi ifjak emlékét ünnepelte. Ez ülések műsora a következő volt:

a) Vörösmarty-ünnepély:

1. Szózat. Előadja az intézeti zenekar Szeghő Sándor úrnak, a 23-ik gyalogezred karmesterének vezetésével.

2. Ünnepi beszéd. Mondja Istvánffy László VIII. a) o. t. ifj. elnök.

3. Lehullott a rezgő nyárfa . . . Hegedün előadja: Harazdy Károly VII. a) o. t., zongorán kiséri: Fekete Sándor VII. b) o. t.

4. Vörösmarty mint epikus. Szabad előadás. Tartja: Rákosi Tibor VII. b) o. t.

5. Szép Ilonka. Melodráma. Szavalja: Arató Sándor VIII. a) o. t., zongorán kiséri: Matolcsy Kálmán VIII. a) o. t.

6. Az élő szobor. Szavalja: Békési Rezső VIII. b) o. t.

7. Kuruc dalok. Előadja: Berner Ferenc tárogatóművész, kiséri az intézeti zenekar.

b) A márc. 15-iki ünnepély:

1. Himnusz. Zenekari kisérettel énekli az intézeti énekkar.

2. Ünnepi beszéd. Mondja: Istvánffy László VIII. a) o. t. ifj. elnök.

3. Hadik Obes er Nótája (vonós négyes.) Előadják: Harazdy Károly, Kozma Béla, Fodor Gyula VII. a) o. t. és Fejes István VI. a) o. tanuló.

4. Kiss József: A naphoz. Szavalja Arató Sándor VIII. a) o. t.

5. a) Haendel: Larghetto, b) Wieniavsky: Polonaise. Hegedün előadja Babáry József akadémiai növ. Zongorán kiséri Balogh Ernő akadémiai növ.

6. Kozma Andor: A karthagoi harangok (melodráma.) Szavalja Friml Jenő VIII. a) o. t. Zongorán kiséri Matolcsy Kálmán VIII. a) o. t.

7. Virág-énekek. Énekli: Molnár Imre tanár úr.

8. Rákóczi-induló. Szeghő Sándor karnagy úr vezetésével előadja az intézeti zenekar.

c) Csokonai-ünnepély:

1. a) Scherzo, b) Katonainduló. Előadja az intézeti ének- és zenekar.

2. Csokonai élete és munkái. Felolvassa Kohn Lajos VIII. b) o. tanuló.

3. Szemrehányás (ismeretlen szerzőtől, átdolgozta: Szeghő Sándor karnagy úr) előadja az intézeti zenekar.

4. Csokonai: Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz. Előadja Arató Sándor VIII. a) o. t.

5. Zongora-trio. Szerzette Fényes József VII. b) o. t. Előadják: Fényes József VII. b) o. t., Harazdy Károly VII. a) o. t. és Valentin Ottó VIII. o. t.

6. Csokonai a lélek halhatatlanságáról. Előadás, tartja Sikos Károly VIII. a) o. t. titkár.

7. Hubay: Csárda-jelenet; hegedün előadja Babáry József akad. növ., zongorán kiséri Balogh Ernő akad. növ.

8. Csokonai: Szépek szépe. Miért ne innánk? Szavalja: Békési Rezső VIII. b) o. t.

9. Bacchushoz (Csokonai cantatéja), zenéjét szerzette Szeghő Sándor karnagy úr; zenekari kisérettel a kart énekli az intézeti énekkar, a szólót Molnár Imre tanár úr.

Ez ünnepélyekkel kapcsolatban, melyeknek 84 kor. 30 fillér tiszta jövedelmét az intézeti segítőegyesületnek juttattuk, a kör nevében őszinte köszönetet mondok Molnár Imre székesfőv. könyvtártiszt úrnak, ki lekötelező szivességgel látta el énekszámainkat.

A kör ez évi bevétele junius 20-ig a mult évről maradt 604 kor. 40 fillérrel együtt 904 kor. 40 fillér, mely összegből 229 kor. 30 fillért költött el s így tényleges vagyona 675 kor. 10 fill., mely összeg a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban van elhelyezve.

Dr. Kéki Lajos,
tanár-elnök.

2. A „Segítő-egyesület“ az 1911—12. isk. évben.

a) Bevétel

Egyenleg értékpapirosokban — — — — —	5000.—
Egyenleg takarékpénztári könyben — — —	1409.92
A tanulók önkéntes adományaiból pótlólag befolyt 1910—11-ben — — — — — — — —	119.80
A „Pesti magyar keresk. bank“ adománya —	100.—
Az „Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár“ adománya — — — — — — — — —	100.—
Glattfelder Gyula csanádi püspök úr adománya	100.—
Gróf Zichy Béla úr adománya — — — —	100.—
Gróf Zichy grófnő — — — — — — — — —	100.—
Az önképzőköri ünnepélyek tiszta jövedelme	84.30
A „Captivi“ c. szindarab előadásából — —	458.34
A tanulók önkéntes adományaiból *) — —	1293 56
A tanulók Gyűjtő-ívein **) — — — — —	1147 50
Az értékpapirosok szelvényeiért — — — —	200.—
Kamatbevétel — — — — — — — — —	25.64
Összeg — —	10239.06

*) A tanulók intézeti gyűjtésének részletezése:

1. a)	osztályban gyűjtött	Faragó Andor tanár úr — — —	100.20
1. b)	„	„ Vayer Lajos tanár úr — — —	80.20
1. c)	„	„ Fellegi Alajos tanár úr — — —	51.86
1. d)	„	„ Szilasi Vilmos dr. tanár úr —	47.40
2. a)	„	„ Kapuszta Károly tanuló — — —	21.10
2. b)	„	„ Onciu György tanuló — — —	43.—
2. c)	„	„ Elekes István tanár úr — — —	51.40
2. d)	„	„ Gyergyai J. Dezső tanár úr —	59.22
3. a)	„	„ Romhányi István tanuló — —	18.50
3. b)	„	„ Péterfi Lajos tanár úr — — —	57.94
3. c)	„	„ Pétergál Henrik dr. tanár úr —	46.38
4. a)	„	„ Fényes György tanuló — — —	27.72
4. b)	„	„ Rusz József tanuló — — — —	146.31
4. c)	„	„ Erdődi Gáspár tanár úr — —	50.—
5. a)	„	„ Tóth Márton tanár úr — — —	170.40
5. b)	„	„ Ternyei László tanuló — — —	47.10
6. a)	„	„ Totis Géza tanuló — — — —	39.10
6. b)	„	„ Puhr Lajos tanuló — — — —	16.80
7. a)	„	„ Gyurkovics Henrik tanuló — —	46.50

7. b) osztályban gyűjtött Császár Géza tanuló — — — 72.17
8. a) „ „ Halmi József tanuló — — — 52.96
8. b) „ „ Steinschneider Frigyes tanuló — 47 —
Összeg — — 1293.56

**) A tanulók gyüjtése az intézeten kívül:

I a) osztály: Divald Árpád 2.—, Fekete László 2.—, Gencsy Pál 2.50, Grósz Mór 0.40, Fritz Tibor 13.—, Koren Károly 1.60, Kulcsár István 7.80, Mérő József 0.30, Morva Rezső 1.86, Reitzer György 2.64, Réthy Béla 3.60, Stein Marcel 2.—, Stern Árpád 2.70, Szél Pál 13.40, Szlávik Antal 2.20, Vigh Viktor 3.10, Wieselmann Tivadar 1.—, Zyka Károly 0.50; I. b) osztály: Bátor László 5.20, Benecsek Béla 26.—, Bodó Endre 10.—, Castelli Lehel 1.10, Fábián László 21.10, Feuer Gusztáv 3.—, Fritsch Árpád 0.60, Grünfeld Andor 4.20, Herceg László — —, Kapocsy Dániel ——, Kirschner Endre ——, Kiss Lajos 3.70, Kleinmann Jenő 3.20, König Jenő 4.90, Loch Lajos 4.—, Löwy Sándor 4.—, Ozoray József 6.20, Pick István 4.20, Puhr László 2.—, Requinyi Péter 5.50, Rosenwald József 1.50, Róth Pál 0.15, Rusznyák István 1.30, Schönfeld Árpád —, Steiner Jenő 6.—, Szelőczey Dénes 10.30, Szovik János 1.22, Timkó László 4.70, Ungár Zoltán —, Vigady Vilmos 1.70; II. a) osztály: Garfunkel Henrik 11.60, Heinzmann Ágost 20.— Kabelik Béla 3.40, Kauser Tibor 5.20, Molnár Dezső 4.—, Paulicsek Kálmán 8.—, Pfeifer Zoltán —, Polgár Gyula 9.—, Székány István 5.10, Vértes Dezső 6.—; II. b) osztály: Darányi Rezső 8.10, Deutsch Győző 5.90, Dévény Endre 3.90, Egerváry László 2 80, Halász István 1.10, Kohl Ernő 8.—, Lichtenstein Izidor 4.—, Sándor György —, Schwartz Sándor 3.—, Semler Ernő 15.20, Versitz Gyula 6.40, Vértes Gyula 0.60, Wágner Vladimir 10.—, Weisz Zoltán 6.50, Wendauer Tibor 26.40; III, a) osztály: Adler Simon 4.30, Dietzl László 18.—, Hoffmann Árpád 1.—, Romhányi István 1.10, Strammer Tibor 2.60, Weisz Jenő 4.30; III. b) osztály: Fejes István 3.50, Heinzmann István —, Horthy Károly 19 40, Grosz Jenő —, Komossy Tivadar 2.10, Molnár Kálmán 1.90 Schul Jenő 1.20, Székely Jenő 2 —, Vigady László —; IV. a) osztály: Beretvás Endre 14.—, Braun Kálmán 14.80, Erdélyi József 3.—, Kohn Alfréd 7.10, Kotoff Olivér 2.20, Kozma László 2.81, Kölber Jenő 0.20, Micskó József 2.70, Mingovics István 1.—, Paschkesz Andor 2.30, Potóczky Kálmán 5.10, Zilzer László 5.—; IV. b) osztály: Almássy Endre, 1.92, Babura Gábor 6.—, Balassa István 12.20, Bán Tivadar 3.10, Berkovics Elemér 0.11, Fischl

László 6.20, Groser Oszkár 11.70, Halász Tibor 20.—, Jeszenszky Géza —, Kiszely Alajos —, Klingenfeld Károly 1.32, Kulka Zoltán 2.60, Leidenfrost István 1.38, Leipold Elemér 1.10, Marczekits János 0.94, Neumann Aladár 1.80, Roth Tibor 0.81, Rothweil Rezső 6.—, Rusz József 3.10, Sághy Tibor, 5.70, Schossberger Oszkár 1.—, Schöber Tibor —, Schwarzkopf Pongrác 2.—, Szlávik Gábor 1.90, Weisz József 6.—; V. a) osztály: Bezsilla Nándor. —, Fellner Károly 1.—, Fodor László 5.—, Groff Gyula —, Kmety Elemér 1.60 Pirovics Lajos —, Reichel Dezső 9.—, Sugár László —, Szántó András 1.20, Szkicsák Ferenc —, Török Tibor —, Vajna István 27.—, Woyciechovszky Vilmos 6.—; VI. a) oszt.: Fehér (Weisz) Alfréd 10.—, Schambach Károly 20.—; VII. a) osztály: Bagi János 8.—, Biró Andor 7.80, Brandrisz Kálmán 3.—, Gyurkovics Henrik 14.80, Kozma Béla 4.—, Mudroncsik Gyula 5.—, Rausch Oszkár 1.30, Rausch Zoltán —, Tauszig Lipót 6.40; VII. b) osztály: Bajkay Tibor 10.—, Bakonyi Zoltán —, Bernfeld László 3.40, Borisz Győző 3.50, Bucsinszky Viktor 3.—, Császár Géza 0.20, Cziffer Sándor —, Fekete Sándor 1.—, Fényes József —, Hauszner Emil —, Illy Bertalan 1.60, Lassányi Kálmán —, Morgenstern Lajos 3.20, Rákosi Tibor 25.—, Sasváry Zoltán —, Sebestyén Ernő 1.42, Sebők László —, Soós Géza —, Witriol Emil —; VIII. a) osztály: Halász Tibor 10.08.

I. c) osztály: Demeter László 4.—, Gál Béla 4.10, Halász István 2.10, Hornstein István 1.—, Hornyák István 2.80, Kácser Jenő 4.10, Kepes Tibor 1.32, Kwartin Bernát 3.—, Müller Ferenc 5.—, Pécsi Dénes 9.80, Sulyok Elemér 12.—, Weisz Béla 8.70, I. d) osztály: Ádám György 1.—, Ábelsberg Zoltán 3.—, Balázs Gyula 1.—, Dedinszky János —.60, Harmat Pál 3.60, Keszler Sándor 1.—, Kulka János 1.—, Léderer József —.50, Nolipa Károly 1.50, Pénzes Vince —.40, Ryhliczky Ferenc 3.70, Straube Sándor 3.—, Weisz Béla 1.70. II. c) osztály: Braun Károly 60.—, Balás Ernő 1.40, Buxbaum Jenő —.40, Deutsch Sándor 8.70, Eisler László 1.—, Grosz Kálmán 1.78, Gyémánt Árpád —.30, Hribál Antal 1.—, Kovács János 1.—, Krausz Béla 3.50, Liebermann Lajos 11.—, Mezey József 1.—, Balkó Illés —.60, Renner Károly 4.—, Rosenzweig Manó 5.10. II. d) osztály: Bergl Béla 2.30, Kollár Károly 2.—, Koller Kálmán 4.—, Szegő László 5.40, Urbán Károly 1.90, Zenger Jenő —.10. III. c) osztály: Braun Arthur 2.90, Braun Sándor 3.92, Bräuner János 2.—, Fleischner Rezső 1.—, Fränkel Imre 7.—, Fürst Ede 2.50, Halász Sándor 1.70, Ivánka

Béla 7.—, Ilkovics Árpád 4.10 Lámer Gyula 2.—, Molnár Sándor 2.70, Polka Béla 32.70, Richter Antal 18.—, Schmack Károly 1.—, Spitzer Jenő 5.—, Steiner Imre 2.52, Sváb Dezső 4.20, Szánthó Elemér 3.—, Udvarnoki Béla —.10, Veletzki Ferenc 1.50, Weisz Árpád 2.—, Weisz Dezső 2.—. IV. c) osztály: Binder Nándor 1.—, Bök Géza 1.40, Elbert Jenő 8.—, Flesch László —.60, Goldberger Alfréd 2.—, Grósz Zoltán 8.40, Klauschek Dezső 11.20, Komjáthy Zoltán 1.20, Kovács László 8.70, Krausz Adolf 4.—, Langhammer László 2.70, Schenk Oszkár 2.—, Szánthó Endre 5,60. Összesen 361 kor. 94 fillér.

b) Kiadás:

7 tanulónak tejsegítség — — —	131.55
Tandíjsegítség — — — — — —	342.—
Kézikönyvek s azok bekötése — —	382.45
Összeg:	856.00

E szerint a „Segítő-egyesület" vagyona 9746 K. 43 f., és pedig 8000 kor. értékpapirosban, 1746 kor. 43 fillér pedig takarékpénztári könyvben.

A „Segítő-egyesület" ebben az iskolai évben 137 tanulót segített 962 darab bekötött kézikönyvvel.

Nagy hálára kötelezte intézetünket a budapesti Ferenczvárosi Általános Jótékony-egyesület, mely a IX., Mester-utcai párhuzamos osztályok szegénysorsú tanulóit a téli hónapokban bőséges ruhasegélyben részesítette. Összesen 41 tanuló kapott részben méret szerint új, részben elhasznált jókarban levő ruhát, fehérneműt és cipőt több mint 400 K. értékben. A jótékony cselekedet buzgó intézői Dr. *Springer Ferenc* ügyvéd, városi bizottsági tag és *neje* voltak, ezen kerületben minden jótékony és kulturális intézmény lelkes támogatói. Fogadják az intézet vezetőségének s a segélyre szorult ifjúságnak leghálásabb köszönetét nemeslelkű cselekedetükért.

Egyúttal sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a budapesti „Józsefvárosi Jótékony-egyesület" ebben az évben a Tavaszmező-utcai főgimnázium szegénysorsú tanulóit, arra való hivatkozással, hogy az egyesületnek nem hivatása a gimnáziumi tanulók segítése, semmiféle segítségben nem részesítette.

Fogadják a szegénysorsú tanuló-ifjúság nemeslelkű támogatói ezen az úton is hálás köszönetünket.

Budapesten, 1912. évi június hóban.

Hegedűs István,
kezelő-tanár.

Segítés tandíjmentességgel.

Az 1911 – 12. isk. év első felében egész tandíjmentességet 162, féltandíjmentességet 46 tanuló élvezett. A második félévben egész tandíjmentes volt 177, féltandíjmentes 58 tanuló. A tanférfiak gyermekei közül az első félévben 23, a második félévben pedig 26-án részesültek egész tandíjmentességben. Az elengedett tandíjak összege az első félévben 6660 K., a második félévben 7416 K., az egész iskolai évben összesen 14.076 K.

Hegedűs István,
tandíjkezelő-tanár.

XIII.

Ösztöndíjak és segélyek.

A folyó 1911—1912-ik iskolai évben ösztöndíjban részesültek a következő tanulók:

1. Ambrózy Kálmán V. A. oszt. tan. Váci Mária Terézia-féle 240 K-ás ösztöndíj, adományozta a vallás-és közokt. miniszter 1909. évi április hó 23 án 8885. sz. alatt.

2. Fodor Gyula VII. A. oszt. tan. Budai Mária Terézia-féle 240 K-ás ösztöndíj. Adományozta a vallás és közoktatásügyi miniszter 1910 évi május 31-én kelt 58663. sz. rendeletével.

3. Folkmann János I. A. oszt. tanuló az Államerdészeti gyermeknevelési alapból 300 K. évi segélyt élvez. Adományozta a földmüvelésügyi miniszter 90860/1911. sz. a. rendeletével.

4. Friml Jenő VIII. A. oszt. tanuló az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztárnak 200 K-ás intézeti ösztöndíját kapta a folyó tanévben. Adományozta a nevezett takarékpénztár igazgatósága 1912. márc. 14-én kelt 346. sz. a. határozatával.

5. Huszti Ferenc VIII. B. o. tanuló 300 K-ás ösztöndíjat élvezett a Nemes Jettim József-féle ösztöndíjalapból. Adományozta az alapítványi igazgatóság 1912. márc. 5-én kelt 560. sz. a. határozatával.

6. Karlovszky Sándor VI. A. oszt. tan. Bésán József-féle évi 200 K-ás ösztöndíj. Adományozta a vallás- és közokt. miniszter 1907. évi 35.846. sz. rendeletével.

7. Kirchner István VIII. B. oszt. tanuló, Bésán József-féle 500 K-ás ösztöndíj. Adományozta a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1912. ápr. 19-én kelt 44694. sz. rendeletével.

8. Matolcsy Atilla VIII. A. oszt. tanuló a Jövedéki birságalapból évi 300 K-ás ösztöndíjat élvez az 1905. évi 60 059 sz. p. ü. min. és 1908. évi 52.972 sz. p. ü. igazg. rendeletek alapján.

9. Sikos Károly VIII. A osztályú tanuló. Váci Mária Terézia-féle ösztöndíj évi 200 korona Adományozta a vallás- és közokt.

miniszter 1906. évi április hó 1-én kelt 13.322. számú rendeletével.

10. Tekula György IV. A. oszt. tanuló 200 K-ás ösztöndíjat élvez a Czagány-féle alapítványból. Adományozta az alapítványi igazgatóság 180/2679/1909 sz. határozatával.

11. Tóth Dezső IV. B. oszt. tanuló, Budai Mária Terézia-féle ösztöndíj. Adományozta a vall.- és közokt. m. kir. miniszter, 1911. évi julius hó 14-én kelt 87792. sz. rendeletével.

12. Veress László VII. A. oszt. tan. Váci Mária Terézia-féle ösztöndíj, évi 240 K. Adományozta a vallás- és közokt. miniszter 1911. évi 29.949. sz. rendeletével.

13. Zyka Lajos VII. B. oszt. tanuló. Jettim József-féle családi ösztöndíj, évi 120 K. 192/1907. szám.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium továbbá tanulmányi segélydijban részesítette a következő tanulókat:

1. Balogh István II. A. o. tanuló. 100 K. az Ottilinger Bedekovics-féle alapból. (39413/1912 sz. miniszteri r.)

2. Friml Jenő VIII. A. oszt. tanuló. 150 K. (14260/1912. sz. miniszteri r.)

3. Prohászka Adorján IV. B. o. tanuló. 100 K. (13964/1912. sz. miniszteri r.)

4. Veress István I. B. o. tanuló. 120 K. a győri árvaalapból. (39413/1912. sz miniszteri r.)

XIV.

Az 1911—12. iskolai év rövid története.

A tanév kezdete. A szokásos különféle javító-, pótló- és magánvizsgálatok után csak szeptember 7-én kezdhettük meg a rendes iskolai évet. Intézetünk 22 osztályába az egész év folyamán felvettünk 903 rendes tanulót, amely létszám az év végével 873-ra apadt. Az elmult évben is fennálló I. C., I. D., II. C. és III. C. párhuzamos osztályok mellett a tanév elején még két osztályt kellett felállítanunk. Ezen 6 párhuzamos osztály a IX. ker. Mester-utca 67. sz. a. bérháznak a vallás- és közokt. miniszterium 1910. július 22-én kelt 78904. számú rendeletével kibérelt első emeleti helyiségeiben nyert elhelyezést, amely bérház előbb is — a székesfőváros bérletében — iskolai célokat szolgált, s így most is a céljának tökéletesen megfelelő.

Személyváltozások a tanártestületben. A folyó tanévben 2 új párhuzamos osztály felállítása több új tanerő alkalmazását tette szükségessé. Igy helyezte át a közoktatásügyi kormány dr. Pétergál Henrik pozsonyi, ifj. Ujházy László verseci áll. főreáliskolai és Fellegi Alajos szolnoki áll. főgimn. tanárokat a mester-utcai párhuzamos osztályokhoz. Ugyancsak ezen osztályoknál nyert alkalmazást dr. Szilasi Vilmos helyettes tanár is. A lefolyt tanévben szabadságot élvező dr. Turchányi Tihamér helyettesítése végett Csóka Lajost helyettes tanárul alkalmazta a nagyméltóságú miniszterium; a tornatanítás méltányos megosztása céljából pedig Gaál Zoltán aradi kir. kath. főgimnáziumi rendes tornatanítót ide helyezte át. A mester-utcai párhuzamos osztályoknál a róm. kath. vallástan tanításával dr. Tóth Kálmán, majd az év második felében dr. Makay Lajos hitoktatót bízta meg az egyházmegyei főhatóság.

Szabadságolás, helyettesítés. Olofson Gusztáv r. tanár 1911. okt. 18-tól 1912. évi január hó végéig betegsége miatt szabadságot nyert, s erre az időre Faluba János okl. gy. tanár helyettes tanárul alkalmaztatott.

Valláserkölcsi nevelés. Az ifjuság valláserkölcsi nevelésére

kiváló gondot fordítottunk és ebben az egyes felekezetek hittanárainak mindenkor segítségére voltunk. A róm. kath. vallású tanulók az elmult tanévben is vasár- és ünnepnapokon szentmisét, vasárnapokon ezenkivül szentbeszédet is hallgattak, a húsvéti lelki gyakorlatokon résztvettek s a gyónás és áldozás szentségéhez négyszer járultak. A vallásos érzület ápolását jelentékenyen előmozdította az a körülmény, hogy kath. növendékeink nagy számmal tagjai voltak a „*Mária kongregáció*"-nak. Az alsó négy osztály tanulói csoportokba osztva, heti egy-egy órában egyházi éneket tanultak *Dötsch Károly* józsefvárosi karnagy vezetése mellett. A többi vallásfelekezethez tartozó tanulók vallási kötelezettségüknek szintén eleget tettek.

Tanulmányi és fegyelmi állapot. A tanulmányi előmenetel a jelen tanévben kielégítő, sőt egyes alsóbb osztályoktól eltekintve határozottan kedvező volt. A tanulmányokban tett haladásról és az erkölcsi magaviseletről egyébiránt a tanulóknak osztályok szerint összeállított érdemsorozata teljes tájékozást nyújt. Örömünkre szolgál, hogy súlyosabb fegyelmi eset, mely az illető tanulónak az intézetből való kizárását vonta volna maga után, egyáltalán elő nem fordult.

Egészségi állapot. Növendékeink egészségi állapota az egész tanév folyamán eléggé kedvező volt; mindamellett előfordultak, habár csak szórványosan, súlyosabb természetű betegségek is. Ragályos betegség miatt több növendékünket tiltották ki, de a kitiltás legtöbb esetben a tanuló valamely hozzátartozójának megbetegedése miatt történt. Az egészségi állapotról különben részletes felvilágosítással az iskolaorvosi jelentés szolgál.

Ünnepek és nevezetesebb napok. Mint más években, úgy az idén is a vallásos és hazafias érzelmek ápolására ifjainkkal ünnepélyeket tartottunk, illetőleg megfelelő isteni tiszteleteken részt vettünk. Igy október 4-én Ő Felsége nevenapján, november 19-én megdicsőült Erzsébet királynénk emlékünnepén, április 11-én és június 8-án ifjuságunkat hálaadó istentiszteletre vezettük; március 15-ét ifjuságunk hangversennyel ünnepelte meg.

Latin szinielőadás.

Az 1910—11-iki tanév végén nagy és kedves dologra kezdtek készülni intézetünk VII. A. osztályú tanulói. Titokban, bizalmasan beszélték meg lelkes latintanárukkal, Székely István dr-ral, hogy a jövő, azaz most már az ezidei tanév folyamán latin szindarabot

adnak elő, még pedig Plautusnak „*Captivi*" című darabját. A darab emelkedettsége, az intézeti humor hiánya, s az a körülmény, hogy a női szerep betöltése sem okozott semmi nehézséget, mert ilyen szerep nincs is, kiválóan alkalmassá tette a darabot arra, hogy a fiúk a maguk erejéből előadhassák.

Még a nagy szünidő előtt kiosztották közöttük a szerepeket, hogy addig, míg mások pihennek, ők kettőzött munkával készüljenek a várva-várt előadásra. A vakációt nem azért használták föl a nemes célra, mintha ebben a tanévben nem tudtak volna elkészülni, hanem hogy az utolsó évben komolyan hozzálássanak az érettségire való készüléshez s ne kelljen az amúgy is drága időt mással megosztani. Az őszi hónapokban előbb csak az intézetben tartották meg a próbákat; egymást kölcsönösen javítgatták, figyelmeztették, s bizony elég dolga akadt Székely István dr-nak, amíg meg tudta értetni a fiúkkal, hogy Plautus nem irt szegedi dialektusban. Egyik-másik próbán alkalmunk volt résztvenni. Most utólag valljuk be, hogy már jóval az előadás előtt is meg voltunk győződve annak fényes sikeréről. A készség és a föltétlen engedelmesség, mellyel a fiúk latintanárjuk tudása iránt viseltettek, tárgyuk szeretete, a mérhetetlen ambició s a magyar intelligencia kulturfinomságában való — mondhatni — naiv hit: mindezek a tények már előre biztosították a vállalkozás sikerét.

Mikor már a szöveg betanulásával készen voltak s a hangsúlyozáshoz kellőleg hozzászoktak, következett a dolognak rájuk nézve nehezebb része, t. i. a színrehozatal. A pesti fiú 8-ik gimnázista korában elég jól ismeri a szinházat, sokszor gyönyörködött mások játékában, de hogy maga is föllépjen, még pedig komoly és nagy publikum előtt, arra nem volt nagyon alkalma. A fiúk, az egész intézet, sőt a darabot élvező közönség szerencséjére akadt egy nem csak művészlelkű, hanem finoman pedagógus hajlamu uriember, Somló Sándor, a szinművészeti akadémia igazgatójának személyében, aki a betanítás nehéz feladatát magára vállalta. Annyi tapintattal, annyi szeretettel bánt a fiúkkal, hogy azokat velünk együtt örök hálára kötelezte. Az ő önzetlen fáradozásának köszönhető, hogy a darab az Uránia szinpadján 1911. évi november hó 18-án szinrekerülhetett a következő szereposztással:

Prologus	Istvánffy László
Ergasilus, élősdi	Arató Sándor
Hegio, öreg ember	Totis Béla
Lorarius, rabszolgafelügyelő	Sommer Alfréd
Philocrates, fogoly	Matolcsy Attila

Tyndarus, fogoly	Friml Jenő
Aristophantes, fogoly	Sikos Károly
Puer, kukta	Spitzer Oszkár
Philopolemus, ifjú	Hersich Sándor
Stalagmus, rabszolga	Marsovszky Gyula
Caterva (a színészek szószólója) . .	Szilágyi Imre

Az előadást nagyszámú és válogatott közönség hallgatta végig. Budapest tanárságának szine-java, sokan a klasszikus műveltségű szülők közül, számtalan fiú- és leány-gimnázista, s talán az első helyen kellett volna említenünk Molnár Viktort, akkor még vallás- és közoktatásügyi államtitkárt, akinek meleg érdeklődése az egész deákságnak jól esett.

Az előadást Friml Aladár dr. vezette be néhány magvas szóval. Elmondotta többek között a darab tartalmát is felvonásról-felvonásra, hogyan kapta vissza az öreg Hegio mind a két fiát, kik közül az egyiket még mint gyermeket rabolták el tőle egyik szolgájának hűtlensége miatt, a másikat pedig később veszítette el. Magáról az előadásról csak dícsérőleg szólhatunk. Harmonikus játék, biztos föllépés, a darab megértése és átérzése jellemzik az egész előadást. Olyan otthoniasan mozogtak működvelő színészeink a szinpadon, mintha fiatal életüknek legalább is felét ott töltötték volna. Néhányan, mint Totis Béla, Matolcsy Attila, Friml Jenő, de különösen Arató Sándor messze kiemelkedtek a dilettánsok köréből. Olyan alakítás, amilyet Arató Sándor Ergasilus személyesítésénél végzett, bármely művésznek is dícséretére válnék.

Nekünk az előadást már foglalkozásunknál fogva is nem csak aesthetikailag, hanem ethikailag is értékelnünk kell. A kérdés lényege az, volt-e a fiúknak egészben véve erkölcsi hasznuk az előadásból s mit eredményezett különösen a latin tanítás szempontjából. Nem számítva a darabban előforduló erkölcsi tendenciát: a hűséget és barátságot, annak a tapasztalati beigazolása, hogy azzal, amit eddig 8 éven keresztül tanultak, nem csak maguknak, hanem másoknak is örömet, sőt élvezetet tudnak szerezni, hogy ők olyan értékekkel gyarapodtak, olyan ismeretek birtokába jutottak, amilyenekkel mások nem rendelkeznek. Ismételjük, ennek a beigazolása megszerettette a fiúkkal a komoly munkát és növelte a jogos önbizalmat. Uj megvilágításba helyezte a latin studiumot, amelynek benső értékéről most már tapasztalatilag is meggyőződtek. Didaktikai haszna pedig a szókincsgyarapodás volt, ami különösen az érettségi előtt a szereplőknek nagy hasznára vált. Azonkivül meghitt, bizalmas viszonyt hozott létre a tanár és tanítványai között, akiket a

közös siker, a közös dicsőség emléke egy egész emberi életre kölcsönösen jóbarátokká tett.

Kötelességünknek tartjuk, hogy ezen a helyen hálás köszönetet mondjunk mindazon tanulók nevében is, kik a Segítő-egyesület révén úgy a november 18-iki, mint a november 28-iki előadás anyagi hasznában részesülnek. *(Z. E.)*

Szemléltető és tanulmányi kirándulások. Az Uránia-szinház tanulságos előadásait a tanári-kar vezetésével ifjaink négyszer nézték meg. Egész- és félnapos tanulmányi kirándulásra több izben vezettük növendékeinket. Bakos János szeptember havában két növénytani kirándulást tett a IV. oszt. tanulóival a Lágymányosra; az érettségi vizsgálatok idején a két V. osztályt vezette Römer és Szandovits gy. tanárokkal együtt az állatkert megtekintésére. Dr. Kéki Lajos a két VII. osztályt két izben vezette hosszabb, egésznapos kirándulásra. Október 4-én Drégely-vár romjait keresték fel s kegyeletes érzéssel áldoztak a hős Szondi emlékének; május 1-én Szentendrén, Pilisszentlászlón s a Lepenc-patak völgyén keresztül Visegrádra rándultak ki. Az előbbin részt vett dr. Zibolen Endre tanár, az utóbbin dr. Szabó István gy. tanár is. Dr. Zibolen Endre az I. A. osztály növendékeit a Zugligetbe, az I. A., II. B., IV. B. osztály tanulóit dr. Szabó István gy. tanárral együtt Hűvösvölgy, Erzsébet-kilátótorony, Zugliget útirányba vezette. *Szinte Gábor* vezette a zsámbéki (Pest m.) kirándulást, melyben 29 tanuló, 2 tanár és 2 gyakorló-tanár vett részt. Beható tanulmány alá vették e középkori templom-rom alaprajzát és felépítését. Megtekintették a Műcsarnok téli és tavaszi kiállításait az V., VI., VII. és VIII. A. osztály tanulóinak részvételével.

A mester-utcai párhuzamos osztályok 187 tanulója 1912. évi május hó 15-én *dr. Fodor Gyula, Gyergyai J. Dezső, Bátori Ármin, Fellegi Alajos, Erdődi Gáspár, dr. Szilasi Vilmos* és *Csehák Lajos* tanárok vezetése mellett kirándulást tettek a káposztásmegyeri vízművekhez. Hajón az ujpesti hídhoz, onnan gyalog a telephez. A főmérnök és főgépészek előzékeny s világosan tájékoztató magyarázata mellett alaposan megismerték a rengeteg mű szerkezetét, a gépek funkcióját, a kazánokat, a vízmedencéket, a 73 kút s a vezetés egyéb eszközeinek alakját, szerepét. A bámulatos rend és tisztaság, a kolosszális szervezet egyöntetű s kifogástalan működése mély hatással volt a tanulókra, akik a tapasztalati ismeretek mellett nagy morális és esztétikai tanulsággal hagyták el a főváros e hatalmas intézményét. Délire a rákospalotai erdőbe ment át a kiránduló tár-

saság, ahol esti félhatig a játékok különböző nemeivel szórakoztak. Bátori Ármin természetrajz-tanár növénytani szemléltető kirándulásokra vezette osztályonként a tanulókat a következő délutánokon: 1911. szept. 28-án a IV. C. osztályt a Zuglóba; 1911. okt. 9-én a II. C. és II. D. osztályt a kis Svábhegyre; 1912. május 2-án az I. C. és I. D. osztályt a Hűvösvölgy-Lipótmezői állomásától a Zugliget végállomásáig; 1912. május 9-én a II. C. és II. D. osztályt a Zugligetbe. Ezen tanulmányi kirándulások mindegyikén részt vett Hock János intézeti tornatanár s a harmadikon dr. Fodor Gyula is. Fellegi Alajos tanár 1912. május és június hónapokban a szabadkézi rajzot a ferencvárosi pályaudvar mellett elterülő kis erdőben tartotta.

Ezeken a rövidebb kirándulásokon kívül hosszabb tanulmányi útat is rendeztünk az erre vállalkozó tanulók számára. Erről az itt következő vázlatos beszámoló nyújt tájékoztatást.

A velencei tanulmányi kirándulás. Intézetünk néhány növendéke *Tuszkai Ödön dr.* iskola-orvos és *Zibolen Endre dr.* tanár vezetésével a husvéti szünidő alatt (márc. 29-től ápr. 7-ig) tanulmányi kiránduláson vett részt. Az útirány volt Budapest-Fiume-Venezia-Triest és vissza. Az út résztvételi díja személyenként 102 korona.

Tanulmányi útunk célja főleg Venezia volt. Fiatalabb korunkban sokszor izgatta fantáziánkat ez a tündérmesékbe illő csodaváros, melynek vizből kiszökellő házairól hihetetlen dolgokat hallottunk s olvastunk is egy-egy útleirásban. Majd mint kis gimnázisták, a történelemben hallottunk az Adria királynéjáról, melynek dózséja a tengerrel jegyezte el magát, hogy ezzel is kifejezésre juttassa azt a mérhetetlen hatalmat, mellyel akkor Velence rendelkezett. Képzelhető, mennyi kérdéssel, mily nagy kiváncsisággal szálltunk mi föl Fiumében a „Hegedűs Sándor"-ra. Igaz, a hajón kissé megfeledkeztünk Velencéről. Annyi volt az új, eddig soha nem tapasztalt benyomás, hogy más érdeklődésünk egyelőre háttérbe szorult. Az ország különböző helyeiről összeverődött társaság, legnagyobbrészt deákok, kik ugyanazzal a szándékkal szálltak tengerre, mint mi; a hold ezüstös fényében tündöklő viztömeg s a hajó egyenletes, síma mozgása; mind új és erős motivumok, melyek figyelmünket lekötötték.

Velence! Az emberi kultura, az emberi szorgalom dícső emlékműve; az ember hatalma a vízen, melynek habjai szolgai hódolattal ölelik az emberi ész hatalmas megnyilatkozásait. A világ legcsöndesebb városa, melynek csöndje a temetőéhez hasonlítható, vagy

talán a Herczeg Ferenc rajzolta Nona városához. Az élet itt valami csodálatos hangzavar; a szaladgáló emberek zavaros lármája összevegyül a víz ritmikus tompa hangjával, a fényes mult emléke a jelen nyomasztó kicsiségével, az élet a pusztulással. A hangulatok egész skáláját éli át az ember. A bomladozó, sokszor gazdátlan palotákba odaképzeljük az eleven, pezsgő életet, amikor a vagyon és gazdagság százával alkotta azokat a művészi emlékeket, melyeknek ápolására a szegény utódoknak nincs meg az anyagi képességük. Egy gondolázás a „Canal Grande"-n, hozzá történelmi emlékekből táplálkozó fantázia, s előttünk áll a középkor hatalmas, gazdag Velencéje. Utána egy-egy tekintet a pusztulásukban is fenséges templomokra és palotákra, az ütött-kopott falakra és az összetörött zsalukra: ez talán a világ legszomorúbb érzelmi csatája. Képzeljünk el egy óriási rozoga hajót, melyben tömérdek a művészi, semmiféle pénzértékkel nem pótolható kincs s hozzá a távoljövőben a rémes elsülyedést. Néhány század művészeti kulturáját látjuk kőben vagy vászonra festve, amint idők folyamán kifejlődött. Legjellegzetesebb Velence legnagyobb nevezetessége, a Szt.-Márk-templom. Valóságos kőből alkotott művészet-történet, csak érteni kell az olvasásához. Ahány dózsé csak uralkodott Velencében, mind meg akarta örökíteni nevét egy-egy alkotással s mindegyik épített vagy javított valamit a Szt.-Márk-templomon. Egyik évtizedben relieffel gyarapodott, a másik mozaikkal gazdagította, a harmadikban ismét valamelyik dózsé síremlékével; volt idő, mikor egyes részeit újra kellett építeni, s ez mind az illető század uralkodó stilusában történt. Ugyanígy vagyunk más templomokkal és palotákkal.

Velence minden temploma, minden palotája tele van műkincsekkel. Kívül a templomról hull a vakolat, bent a falakon pedig Tirián vagy Tintoretto-képek. Az oltár egyszerű fafaragvány, oltárképe már Paolo Veronesetől vagy Bassanótól való. A Santa Maria gloriosa dei Frari vagy röviden Frari-templom eldugott helyen van, belül sötét, de síremlékei és képei kincseket érnek. Aki látta valaha Canova síremlékét, soha sem felejti el Velencét, s már ezért az egy síremlékért is érdemes volt Velencébe mennie. Az Accademia di Belle Arti szűk, rossz világítású szobáiban tömérdek művészibbnél művészibb kép van. Itt található Tizian számos alkotása, köztük a híres Assunta; Paolo Veronese, Jacopo Palma, Tiepolo, a három Bellini s mások műtörténetileg sokszor méltatott képei.

Az idegenek rendszerint megszeretik Velencét. Mi legalább úgy voltunk vele, hogy mikor utoljára mentünk el a dózsék árkádos

palotája mellett, olyan érzés fogott el bennünket, mintha régi, meghitt barátunktól búcsúznánk.

Velencei tartózkodásunk ideje alatt megnéztük Páduában Szt.-Antal templomát, a régi középkori egyetemet; kirándultunk a muranoi üveggyárba és Lidóra. Velencéből Triesztbe mentünk, melynek különösen a fekvése nagyszerű és a körülbelül $1^1/_2$ órányira fekvő cseppkőbarlang, a *Riesengrotte*. Triestből Fiumén át vettük útunkat s szerencsésen hazaérkeztünk.

Kedves kötelességünknek tartjuk, hogy az igazgató úrnak köszönetet mondjunk azért, hogy ezt a kedves és tanulságos kirándulást lehetővé tette. *(Z. E.)*

Testi nevelés. A nagymélt. m. kir. honvédelmi minisztérium által a középiskolai tanuló ifjuságnak katonai nevelése céljából létesített tanfolyamra a lefolyt iskolai évben 77 VII. és VIII. osztályú tanulónk jelentkezett. Ezek nagyobbrészt szorgalmasan jártak az órákra. Közülök az a 8 tanuló, akik a gyutacslövésben, majd az éles tölténnyel való gyakorlatokban is a legjobb eredményt mutatták föl, részt vett a pest-szentlőrinci lövőtéren május hó 11-én megtartott versenyen, mely alkalommal 2 növendékünk: Nagy Lajos VII. A. és Kubinyi Imre VIII. A. osztályú tanuló a 10 lövésből egyetlen egyet sem hibázván el, egy-egy ezüst-érmet és emléktárgyat, Halász Tibor VIII. A., Földi Gyula, Stern Károly és Szigethy Ferenc VIII. B. osztályú tanulók egy-egy bronz-érmet és emléktárgyat, Klein Ferenc és Révhegyi Iván VIII. B. osztályú tanulók pedig egy-egy bronz-érmet és mind a nyolcan elismerő-oklevelet is nyertek díjul.

A tanfolyamot a m. kir. honvéd katonai parancsnokságtól kiküldött Pogány Géza m. kir. honvédszázados felügyelete alatt De Scardelli Caesar m. kir. honvédfőhadnagy és Homonnay Sándor hadnagy vezették, kiknek ügybuzgó és eredményes fáradozásáért ezúton is hálás köszönetünket fejezzük ki.

A folyó évi május hó 19-én Komáromban megtartott kerületi tornaversenyen az egyéni futásban Bucsinszky Viktor VII. B. oszt. tanuló első díjul ezüst-, Pajor Henrik VI. B. osztályú tanuló második díjul nagy bronz- és Lamer István V. B. osztályú tanuló harmadik díjul kis bronz-érmet, Szlovák Lajos VII. B. osztályú tanuló a függeszkedésben második díjul nagy bronz- és Duschek Ferenc a mászásban második és a távolugrásban harmadik díjul egy-egy bronz-érmet nyertek.

Hivatalos látogatások. *Fest Aladár* kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató a tanév folyamán 16 napon át időzött intézeünkben;

meghallgatott minden osztályt minden tárgyból, fölkeresett tanítás közben minden egyes tanárt több izben is. Beható figyelemmel tekintette meg a szertárakat is és végül a tanár-testülettel febr. 28-án tartott értekezleten a tapasztaltak fölött a legnagyobb megelégedésének adott kifejezést. *Krizsán Mihály dr.* pápai kamarás érseki biztos minőségben a róm. kath. tanulók vallási óráit meglátogatta és hittani vizsgálataikon elnökölt. Az izraelita vallású tanulók hittani oktatását a hitközség kiküldöttei megfigyelték és a tanulók vizsgálatain elnököltek.

Vizsgálatok. Az írásbeli érettségi vizsgálatokat május hó 13., 14. és 15-ik napjain, a szóbelieket pedig június hó 11-től 15-ig két csoportban *Fest Aladár* kir. tanácsos, tankerületi kir. főigazgató és *Kassuba Domokos* egri cistercita főgimn. igazgató elnöklete alatt tartottuk. Az évvégi osztályvizsgálatok június hó 17—22-ig, a magánvizsgálatok pedig június 24—25-én voltak.

Adományok és jutalmak. Az ifjúsági segítőegyesület részére juttatott adományok részletes felsorolása az ifjúsági segélyegylet rovatában található. A nemeslelkű adakozóknak úgy a gondjainkra bízott ifjúság, mint a magunk nevében e helyütt is hálás köszönetet mondunk.

Egy „névtelen" Arató Sándor és Sikos Károly VIII. A. oszt. tanulók részére 20—20 korona jutalmat juttatott hozzánk.

Dr. Zibolen Endre tanár úr 10 korona jutalmat tűzött ki azon szegénysorsú IV. B. oszt. tanuló részére, aki a magyar történelemből a legjobb előmenetelt tanusította. A tanári-testület a jutalmat két egyenlő részben Lukács Lajos és Prohászka Adorján tanulók közt osztotta meg.

A józsefvárosi „Névtelen Asztal" 50 koronát küldött hozzánk, hogy azzal egy vagy két jó magaviseletű és előmenetelű s szegénysorsú I. A. osztályú tanulónkat jutalmazzuk. A tanár-testület a díjat egyenlő részben Lakos Ferenc és Tanka László tanulóknak ítélte oda.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 11 jutalomkönyvet (12 kötet) küldött a magyar nyelv- és irodalomban kiváló előmenetelt tanusító növendékeink kitüntetésére. A könyveket Friml Géza III. B., Berta Vilmos III. C., Tóth Dezső IV. B., László Jenő V. A., Ember Nándor VI. A., Puhr Lajos VI. B., Baráth Jenő VII. A., Kozma Béla VII. A., Fekete Sándor VII. B., Rákosi Tibor VII. B. és Istvánffy László VIII. A. oszt. tanulók között osztottuk ki.

Mindezen adományokért és jutalmakért az igazgatóság és a tanártestület az adakozóknak őszinte köszönetét fejezi ki.

XV.

Érettségi vizsgálat az 1911—12-ik tanévben.

A tanévvégi érettségi vizsgálatra jelentkezett összesen 85 tanuló, és pedig 77 rendes, 2 magántanuló, és 6 kiegészítő vizsgálatra.

Az irásbeli vizsgálatot május hó 13., 14. és 15-ik napjain 8 csoportban tartottuk.

A szaktanárok által javaslatba hozott tételek közül a tanker. kir. főigazgató következőket jelölte ki kidolgozásra:

1. *A magyar irodalomból:* A hazafias eszme fejlődése a magyar lirában.

2. *A latin nyelvből:* Taciti Agricola 29—30. c.

3. *A mennyiségtanból: a)* Valaki 15000 koronát helyez el egy bankban $4^1/_2\%$ és félévi kamatosítás mellett 15 évre, hogy azután a következő 15 évben, minden év végén egy összegben felveendő évjáradékot biztosítson magának. Mekkorák lesznek ezen évjáradékok?

b) Számítsuk ki a ferde henger térfogatát, ha 54 dm. hosszú tengelye az alappal 63° 24' 16" nagyságú szöget zár be és merőleges tengelymetszetének területe 1158:72 dm.^{2}?

A tanulók nagy száma miatt a szóbeli vizsgálatot két csoportban végeztük, és pedig június hó 11—15-ik napjain. Az egyik csoport vizsgálatát *Fest Aladár* kir. tanácsos, tanker. kir. főigazgató, a másikét *Kassuba Domokos* egri cistercita főgimn. igazgató, c. főigazgató vezette elnöki minőségben a vallás- és közokt. minisztériumnak 1912. évi 46260. számú rendelete értelmében.

Habár több tanulónak egy-egy irásbeli dolgozata nem sikerült, az új utasítás szerint valamennyit szóbeli vizsgálathoz bocsátottuk, melynek eredménye a következő: jelesen érett 9, jól érett 21, érett 34, javítóvizsgálatot tehet 12. A kiegészítő-érettségi vizsgálatot egy tanuló jeles, három jó, kettő elégséges eredménnyel tette le.

Statisztikai kimutatás az 1911—12. tanévben érettségi vizsgálatra jelentkezett tanulókról.

Teljes érettségi vizsgálatra jelentkezett					Összesen	Az irásbeli vizsgálaton megakadt	Visszalépett	Szóbeli vizsgálatra bocsáttatott	Összesen	A szóbeliről betegség miatt lemaradt	A szóbeli vizsgálaton megjelent									Érettnek nyilvánittatott	Elégtelen szóbeli feleletek alapján		Az 1883. évi XXX. t. c. 27. §-ának értelmében véglegesen visszavettetett
											a teljes vizsgálatot tevők közül			a javitók közül			a kiegészitők közül						
először	ismétlő	Javító ifjú	Kiegészitő ifjú	Kiegészitő leány							jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges	jeles	jó	elégséges		javító	ismétlő	
																					vizsgálatra utasittatott		
79	—	—	1	5	85	—	—	85	85	—	9	21	37	—	—	—	1	3	2	73	12	—	—

Az érettségi vizsgálatot sikerrel végzett tanulók pályaválasztása.

Theologiai	Jogi	Orvosi	Tanári	Mérnöki	Állatorvosi	Erdészi	Bányászi	Gazdasági	Diplomaciai	Tengerészeti	Katonai	Művészi	Hirlapirói	Iparos	Kereskedelmi	Postahivatali	Vasuti	Hivatalnoki	összesen
—	29	15	1	11	—	—	—	3	—	—	4	—	—	—	2	—	1	1	67

XVI.

Érdemsorozat.

A számok magyarázata.

Tanulmányi előmenetel.

1 = jeles ;
2 = jó ;
3 = elégséges ;
4 = elégtelen.
fm = felmentve.

Erkölcsi magaviselet.

1 = jó ;
2 = szabályszerű ;
3 = kevésbbé szabályszerű ;
4 = rossz.

I. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bácskai László	1	3	3	3	3	4	3	3	3	2
	Bielek Gábor	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Bokor Emil		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Borbás Gyula	3	3	4	4	3	4	3	3	2	1
5	Bulica Ferenc	3	3	3	4	3	4	3	3	2	2
	Diwald Árpád	4	4	4	4	3	4	4	4	fm	3
	Engel Kálmán		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Fábián Imre	1	3	3	3	2	3	2	3	1	1
	Fekete László	1	2	1	1	1	2	3	2	2	1
10	Folkmann János	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1
	Fritz Tibor	1	2	3	3	2	3	2	3	2	1
	Fürcht Jenő	3	2	3	3	3	3	3	3	1	2
	Gencsi Pál	2	2	2	2	1	1	2	3	1	1
	Gertler Győző	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
15	Geber Miksa	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1
	Grósz Mór	v	i	zs	g	á	la	tl	a	n	
	Handelsmann Frigyes		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Hofbauer Sándor	1	2	2	1	2	2	2	3	1	1
	Hoffer Alfréd	1	2	2	1	1	3	3	2	1	1
20	Horner Imre	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2
	Kárpáti Zoltán	1	2	2	1	2	3	3	3	2	1
	Kégl László	1	3	2	1	2	2	2	3	1	1
	Koren Károly	3	3	4	3	3	3	3	4	1	1
	Köröndi Ödön	2	3	2	3	3	2	2	3	1	1
25	Kulcsár István	3	2	2	2	1	3	3	3	3	1
	Lakos Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	László Gyula	1	2	3	2	1	3	2	3	1	1
	Mérő József	3	2	3	3	1	2	3	3	1	1
	Morva Rezső		k	i	m	a	r	a	d	t	
30	Nagy Balázs	3	3	4	3	3	4	3	4	2	1
	Német Lajos	1	3	3	1	2	3	2	2	1	1
	Nösner Vilmos		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Porges István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pressburger Gyula	3	3	3	4	3	3	3	4	2	1
35	Prokle Lajos	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2
	Rákosi Ottó	3	3	2	2	2	3	3	2	2	2
	Reismann László	3	2	2	1	1	2	2	2	1	1
	Reitzer György	2	2	1	2	1	3	3	3	fm	1
	Réti Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
40	Schäffner Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Stein Marcel	3	3	2	2	2	1	2	2	2	2
	Stern Árpád	3	3	3	3	2	3	3	4	fm	2
	Sugár Sándor	3	4	4	3	3	4	4	3	2	2
	Sulyák István	1	2	3	1	2	3	2	3	2	1
45	Szabadi Elemér	1	1	2	1	2	2	1	1	1	1
	Szél Pál	3	2	2	3	2	3	3	3	2	1
	Szlávik Antal	3	4	4	4	3	4	4	3	2	2
	Tanka László	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Tóth Elemér	3	3	3	3	2	3	3	3	1	3
50	Vigh Viktor	1	2	3	3	1	3	2	2	1	1
	Wieselmann Tivadar	3	3	4	3	3	4	4	4	2	2
	Zyka Károly		k	i	m	a	r	a	d	t	

I. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Term.-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Balogh István	2	3	4	3	2	4	4	1	1	2
	Bátor László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Benecsek Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Bodó Endre	3	1	1	2	2	1	2	2	3	1
5	Brestyánszky Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Castelli Lehel	2	3	4	2	3	3	2	1	2	2
	Fábián László	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1
	Feuer Gusztáv	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1
	Follmann Eénes	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
10	Fritsch Árpád	2	3	3	1	2	2	2	2	2	2
	Grünfeld Andor	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2
	Gyulai Gyula	4	3	4	4	3	4	4	3	2	2
	Herczeg László	1	1	1	1	2	2	2	2	fm	1
	Jezga István	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
15	Kaán Géza		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Kampis Lajos	1	2	2	1	2	2	1	2	1	1
	Kopocsy Dániel	2	3	4	3	3	4	4	3	3	1
	Kartschoke Antal	3	2	3	2	3	2	3	1	3	1
	Kaufmann Tibor	3	4	4	4	3	4	4	3	3	2
20	Kirschner Endre	1	3	3	3	3	3	3	1	2	2
	Kiss Lajos	3	2	2	2	2	2	3	1	2	2
	Kleinmann Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	König Jenő	3	3	3	2	3	3	3	2	1	2
	Loch Lajos	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
25	Lőwy Nándor	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1
	Máday Gyula		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Meilinger Sándor	3	3	4	3	3	3	3	2	1	2
	Mingovits Dezső	2	3	3	2	2	2	2	1	1	1
	Molnár Béla	2	3	4	3	3	4	3	2	1	2
30	Molnár Kálmán	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1
	Mundy Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Náday Ferenc		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Ochs Oszkár	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1
	Ozoray József	3	3	4	3	3	3	3	2	1	2
35	Pick István	3	3	4	4	3	4	4	3	2	2
	Puhr László	2	1	1	2	2	2	2	1	1	2
	Reichel József	2	2	3	3	3	4	3	3	1	2
	Requinyi Péter	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2
	Rosenberg Béla	1	2	2	3	2	3	2	3	3	1
40	Rosenwald József	3	3	3	3	3	3	2	1	3	1
	Róth Pál		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Rusznyák István	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
	Schönfeld Árpád	1	3	3	2	2	2	2	2	fm	1
	Schönfeld József	1	3	3	3	3	4	3	2	2	2
45	Steiner Jenő	1	3	3	2	3	2	3	1	2	1
	Stern István	3	3	4	3	3	4	4	3	3	2
	Szakmáry Miklós	3	3	4	4	3	4	4	3	3	2
	Szelőczey Dénes	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1
	Szovik János	3	3	3	3	2	2	3	1	1	1
50	Timkó László	1	2	2	1	1	2	1	1	1	2
	Ungár Zoltán	3	2	2	1	2	2	3	2	1	1
	Ursits Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Varga Gyula	1	2	2	2	2	2	3	1	1	2
	Veress István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
55	Vigadi Vilmos	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1

I. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Ambrus Antal		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Bartalos Béla	1	2	3	2	2	2	2	1	2	1
	Bärnkopf Pongrác	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Berta Károly	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
5	Czinner Lajos	3	2	3	2	2	3	3	2	2	1
	Dávid István	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1
	Deák József	1	4	4	3	3	4	4	3	3	1
	Demeter László	3	3	2	3	2	3	3	2	2	2
	Fekete Győző	2	2	2	3	3	3	3	2	2	1
10	Fodor László	2	1	1	1	1	2	2	2	2	1
	Frank Miklós	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Gaál Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Gaál Elemér	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Halász István	3	2	2	2	2	1	1	1	2	1
15	Hirsch Imre Lajos	2	2	3	3	2	2	2	3	3	1
	Hoffmann Albert	1	4	4	4	3	3	3	2	3	2
	Hornstein István	2	2	2	2	2	3	3	3	1	2
	Hornyák István	3	4	3	3	3	3	3	3	fm	1
	Jankó Antal	1	2	2	3	2	2	2	3	2	1
20	Kácser Jenő	3	2	2	3	3	3	3	3	2	1
	Keil Lajos		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Kepes Tibor	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1
	Komáromi Gyula	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1
	Kosztka Árpád	1	2	3	3	2	2	2	3	2	1
25	Kovács Lajos	1	3	3	3	2	3	3	3	3	1
	Kvartin Bernát		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Maszlai Géza		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Maurer János	3	3	4	3	3	3	3	2	3	1
	Mészáros Dezső	v	i	zs	g	á	la	tl	a	n	
30	Miesz Béla	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Moschack Károly	2	3	3	4	3	3	3	—	—	—
	Müller Ferenc	1	2	3	2	3	3	3	2	2	1
	Pelle János	3	2	3	3	2	2	3	2	2	1
	Pécsi Dénes	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1
35	Richter Lajos	1	3	4	4	2	3	3	2	2	1
	Solétormos István	2	2	3	3	2	2	2	2	2	1
	Springer István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Stepán Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Sulyok Elemér	2	3	3	3	2	2	2	3	3	2
40	Székely László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szojka Albert	4	3	3	4	3	3	4	3	2	2
	Fény Ferenc	2	3	3	2	3	3	3	1	2	1
	Vida János	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1
	Vizer Jakab	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
45	Weisz Béla	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Weisz Miklós	2	2	2	2	2	2	2	1	3	1
	Weisz Sándor	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Wrabely Béla	1	3	3	3	2	4	3	2	2	1

I. D. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Abelsberg Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ádám György	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Balázs Gyula		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Czeglédi József	1	2	1	1	2	3	3	2	2	1
5	Dedinszky János	3	3	4	3	3	3	3	2	3	1
	Duka Elemér	3	4	4	4	4	4	4	3	2	1
	Farkas Dezső	3	3	3	2	3	3	3	4	2	2
	Ferstl Mihály	1	2	3	2	2	3	2	3	3	1
	Fray Béla	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2
10	Garbau Ernő		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Geleszka István	1	2	2	3	2	3	2	2	2	1
	Hajós György	2	3	3	3	2	3	4	3	3	1
	Harmat Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Héberger Károly	2	3	4	3	3	3	2	3	1	1
15	Keczer Béla	1	2	3	3	2	3	1	2	2	1
	Keszler Sándor	3	3	2	2	2	2	2	3	2	1
	Kintzler László	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1
	Koos István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kulka János	3	3	4	3	3	3	3	3	3	1
20	Lederer József	2	3	3	2	2	3	3	3	2	1
	Lendvai András	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1
	Longhi Sándor	2	3	3	3	3	2	2	3	3	1
	Meisels Arpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Mészáros Géza	1	2	3	2	2	3	3	3	3	1
25	Nagy László	2	2	2	2	1	2	3	2	2	1
	Nolepa Károly	1	2	1	2	2	3	2	3	1	1
	Pénacs Vince	2	3	4	3	2	2	3	3	2	1
	Pichler Ede	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Roszinszky Emil	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
30	Rhyliczky Ferenc	1	2	2	3	1	3	2	3	2	1
	Skrasek Antal	1	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Straube Sándor	3	3	2	2	2	2	2	2	2	1
	Szabó Kálmán	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1
	Tavarnay Árpád	3	4	4	4	3	4	4	4	1	2
35	Tóth Ferenc	1	3	3	2	2	3	2	3	2	1
	Weisz Béla	3	3	4	3	3	3	3	3	2	1
	Weisz László	3	2	2	2	3	3	4	3	3	1
	Winter Jenő	2	1	2	1	1	3	3	2	2	1

II. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Adorján Ernő ism.	1	2	3	2	2	3	2	2	1	1
	Balla Miksa ism.	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2
	Balogh Lajos	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1
	Bercsi Antal	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1
5	Birnfeld László	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Buschor István	1	2	3	3	2	3	2	1	fm	1
	Farkas György	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Farnady László	3	4	4	4	3	4	4	3	3	2
	Feiermann Pál	1	2	2	1	1	1	2	2	3	1
10	Garfunkel Henrik	1	2	2	3	2	2	3	2	1	1
	Glaser Ferenc ism.	2	3	3	2	2	3	2	1	2	2
	Görög Ármin	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1
	György Árpád	2	3	4	3	3	4	4	2	3	1
	Heinzmann Ágost	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
15	Jeszenszky Jenő	1	3	3	4	3	3	4	3	1	1
	Kabelik Béla	1	2	3	2	2	3	2	1	1	1
	Kalina Mihály	2	4	4	4	3	4	3	2	2	1
	Kandel Zoltán	2	2	2	2	2	3	2	2	3	1
	Kapuszta Károly	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
20	Kauser Tibor ism.	1	3	3	3	2	3	2	2	2	1
	Klingenfeld Lajos	3	3	3	2	3	3	3	2	3	1
	Kohn Elemér ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Lengyel László	1	2	2	2	2	1	2	1	fm	1
	Máris János ism.	1	2	4	2	2	3	3	2	3	1
25	Molnár Dezső ism.	2	2	3	1	2	3	3	3	fm	1
	Mózes Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Paulitsek Kálmán	2	3	3	3	2	3	2	2	1	1
	Pálffy Béla	2	2	3	2	1	3	2	1	3	1
	Pfeifer Zoltán	2	2	3	2	2	2	3	1	3	1
30	Polgár Gyula	3	2	3	3	1	3	3	3	2	1
	Róth Pál	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Sándor László	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Sohr Imre	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2
	Spitzer Géza	2	3	4	3	2	3	3	2	2	1
35	Stoll Jenő	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
	Szalai Tibor	2	3	3	3	2	3	3	2	1	1
	Székány István ism.	1	2	3	1	1	3	2	1	2	1
	Tapai László	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2
	Tauszig Nándor	2	3	4	3	3	3	4	3	3	2
40	Uhr Győző	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
	Vállai József	2	3	3	2	3	3	3	2	2	1
	Vértes Dezső	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1

II. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Békési Miklós	2	3	3	3	2	3	3	2	1	2
	Breuer Béla	2	3	2	2	3	3	3	2	1	1
	Darányi Rezső	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Deutsch Győző	3	2	3	3	3	3	3	1	3	1
5	Dévény Andor	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Egerváry László	3	3	4	3	3	3	3	3	2	2
	Eisler Ferenc	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Fischmann László	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Goldblatt Béla	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1
10	Gulácsy Andor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Halász István	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	Házy Ferenc	1	2	3	2	2	3	3	2	2	1
	Edvi Illés Géza	1	3	3	2	2	3	3	2	1	1
	Ipoly Lajos	2	2	1	2	2	3	3	2	2	1
15	Jónás Ernő	3	3	3	3	3	4	3	1	1	1
	Kinizsi Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kohl Ernő		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Krummer Géza	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Leipold Lajos	1	2	2	1	1	2	1	1	2	1
20	Leitersdorfer Ármin	2	2	2	3	3	3	3	1	2	1
	Lichtenstein Izidor	1	3	3	2	3	3	3	2	2	1
	Machovits László	2	3	3	2	2	3	2	2	1	2
	Onciu György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ravszki János	2	3	4	3	3	3	2	1	4	2
25	Sándor György	3	3	3	1	2	3	3	2	3	3
	Sándor László	1	2	2	2	2	3	3	2	3	1
	Schleisz József	3	3	4	3	3	3	4	2	2	1
	Schwartz Sándor	3	2	3	2	3	3	3	2	2	1
	Semler Ernő	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2
30	Szigeti József	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2
	Taub Béla	2	3	3	3	3	3	3	2	2	1
	Tretthan Béla	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1
	Versitz Gyula	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Vértes Gyula	3	2	3	3	2	3	4	3	1	1
35	Wagner Vladimir	2	2	3	1	1	3	3	1	2	1
	Weisz Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Wendauer Tibor	3	3	4	3	3	3	3	2	2	1
	Wenk Benedek	2	4	4	3	3	4	4	2	3	2
	Zacher Endre	1	3	3	3	3	2	3	2	3	1
35	Zyka Sándor	2	3	3	2	3	3	2	2	1	1

II. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Balás Ernő	2	3	4	4	3	4	4	3	2	1
	Balkó Illés	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Bernád Henrik	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Biszterszky Dezső	1	3	4	3	3	4	4	3	2	2
5	Braun Károly	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Buxbaum Jenő	3	2	2	3	1	2	3	2	3	2
	Deutsch Miklós	3	2	3	3	3	3	3	2	2	1
	Deutsch Sándor	2	2	2	2	2	3	3	3	3	1
	Dirner János	1	3	3	2	2	1	1	1	2	1
10	Eisler László	3	2	3	2	2	3	3	2	fm	2
	Engelmann István	3	3	3	2	1	3	3	2	fm	1
	Fodor Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Fodor István	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1
	Frank Sándor	2	3	3	3	3	3	2	2	1	1
15	Gross Kálmán	3	2	3	3	3	2	3	2	3	1
	Gyémánt Árpád	2	1	2	2	2	3	3	2	2	2
	Habel Tibor	1	1	2	2	3	3	3	1	2	1
	Hermann Sándor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Holstein Sándor ism.	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1
20	Hribál Antal	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1
	Kádár István ism.	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2
	Kemenes Endre ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2
	Kiszely József	2	3	3	3	3	3	3	3	fm	2
	Kovács János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25	Krassonitz István ism.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2
	Krausz Béla	3	3	2	3	3	3	3	1	3	2
	Kupits János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kuvanek Béla	1	3	4	3	3	3	3	1	2	1
	Liebermann Lajos	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
30	Madarász Ernő	1	3	3	3	3	3	3	3	fm	2
	Markovits György	2	1	2	3	3	3	2	1	2	1
	Mezei József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Miskovszky Ervin		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Nagy Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35	Neumann József	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Popovits R. Mihály	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2
	Renner Károly	1	3	4	3	3	3	3	2	3	1
	Rosenzweig Manó	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1
	Schrenzel Sándor	4	3	3	4	3	4	3	3	fm	2
40	Schwarz Gyula	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Schwartz László ism.	3	3	3	3	3	2	2	3	2	1
	Steiner Mihály	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1
	Sternberg Béla	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2
	Széll Tivadar	1	3	3	3	2	3	2	3	3	1
45	Varga Dénes	1	2	2	3	2	2	2	3	2	1

II. D. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Szépírás	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bányai Gábor ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Báthory Vilmos		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Bergl Béla	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
	Bessenyei László	2	2	3	3	3	2	2	1	3	1
5	Bolgár Miklós	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Boros Ferenc	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1
	Faragó Andor	3	3	3	2	1	3	3	3	3	1
	Fleischner Sándor	3	2	2	3	3	3	3	3	fm	2
	Geiringer József	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2
10	Grünwald Menyhért	1	3	2	3	3	3	3	3	3	1
	Gutvillig Sándor	2	2	1	1	2	2	2	2	3	2
	Horváth Lajos	2	4	4	3	3	4	3	3	3	2
	Huszlicska László	2	3	4	3	2	3	3	2	2	2
	Jakab Ferenc	2	2	3	3	2	3	3	2	2	1
15	Jelen Gyula	3	3	4	4	3	3	3	3	2	1
	Kácsor Lajos	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1
	Kollár Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
	Koller Kálmán	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1
	Lantos Géza	1	3	3	3	3	3	3	2	3	1
20	Ledovits József	2	3	3	4	3	3	3	2	2	1
	Maszlay János		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Molnár Ferenc	v	i	zs	g	ál	a	tl	a	n	
	Mori Károly	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Moschák András	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
25	Neumann Tivadar	2	2	3	2	1	2	3	2	2	1
	Németh József	1	2	2	3	3	2	2	2	2	1
	Omelka Ferenc	2	3	3	3	3	2	3	2	2	1
	Pálfi Mihály	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Páris György	3	3	2	3	3	3	2	3	1	2
30	Schiller Rezső	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Schönwald Ferenc	3	3	3	3	2	2	3	2	1	1
	Schwarcz Jakab		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Solt Elemér	2	2	1	2	2	2	2	3	3	1
	Steiner Adolf	3	3	2	3	2	2	2	2	2	1
35	Szegő László	3	3	2	3	3	3	3	3	2	1
	Szilágyi József	3	3	4	4	3	4	3	2	2	1
	Teschner Dezső	3	2	2	1	1	3	2	2	2	1
	Teszárs Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Thuróczi Pál	2	3	3	2	2	3	2	3	2	1
40	Urbán Károly ism.	2	4	4	3	4	4	4	3	2	2
	Veres István	2	3	4	3	2	4	4	3	2	1
	Zeuger Jenő	3	3	3	3	3	4	3	3	fm	1

III. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Adler Simon	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Balogh Sándor	3	3	3	3	2	3	3	3	fm	1
	Bán Kálmán	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2
	Blatt Géza	1	3	3	3	2	2	2	1	2	1
5	Blau Tivadar	2	3	3	2	2	2	2	2	3	1
	Bukta József	1	2	2	3	1	2	3	3	1	1
	Castelli Zsolt	2	3	3	2	2	1	3	2	1	1
	Dietzl László	2	3	3	3	3	3	2	2	1	2
	Fehérváry Lajos	2	3	4	4	3	3	4	2	3	1
10	Fried Lajos	2	3	3	2	3	3	3	2	1	2
	Fritsch Antal	1	3	3	3	2	2	3	3	1	1
	Gregorius Nándor	1	3	3	2	2	2	3	2	1	1
	Grósz Miklós ism.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Grünhut Béla	3	3	3	2	3	3	3	2	1	2
15	Guttmann Árpád	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1
	Gyomlay Béla	1	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Hoffmann Árpád	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1
	Imhof Árpád	2	3	3	2	1	3	3	3	3	1
	Jakubovits Jenő	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1
20	Jancsó Kálmán	1	3	3	3	3	2	3	2	1	1
	Juhász Kálmán	2	3	4	3	3	2	3	3	3	1
	Kárász György	1	3	3	3	2	2	3	1	2	1
	Kis Elek	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1
	Kleinmann Tibor	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
25	Klopfer Mihály ism.	1	2	2	2	2	2	3	3	3	1
	Kovács József	2	3	3	3	1	2	2	1	2	1
	Kozsik Lajos	1	3	3	3	2	3	3	2	2	1
	Langfelder István	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	Lovaghy István	1	3	3	3	1	3	3	3	1	1
30	Machovich Károly	2	3	3	3	3	4	4	3	2	2
	Mandl Endre	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Markovics István	3	3	3	3	1	3	3	3	2	1
	Nébel Béla	2	3	3	3	1	2	2	2	1	1
	Oncin Tódor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
35	Ondrejovits Arisztid	1	2	3	3	1	2	2	3	2	1
	Pál Henrik	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2
	Püspöky Ferenc	2	3	3	3	1	2	3	3	1	1
	Romhányi István	1	3	3	3	2	3	3	3	1	1
	Sándor Győző	2	3	3	3	2	3	3	2	3	1
40	Schaffer Oszkár	3	4	4	3	4	3	4	3	fm	2
	Schönfeld László	2	3	3	3	3	2	3	3	1	1
	Spiegel László	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1
	Spisák Béla	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2
	Strammer Ervin	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1
45	Strammer Tibor	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1
	Szarvas Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Szimonovics Endre		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Tóth Dénes	1	3	2	2	1	1	2	3	2	1
	Vreszk Vilmos		k	i	m	a	r	a	d	t	
50	Weisz Jenő	3	3	3	2	2	3	1	3	1	2

III. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Aczél Miklós ism.	3	3	3	2	3	2	3	3	1	2
	Balogh Antal ism.	2	2	3	2	2	3	2	3	1	2
	Berán Sándor	3	3	3	3	2	3	3	3	3	1
	Binder László	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
5	Borbás László	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Bossányi Leo	3	3	3	4	3	3	3	3	1	1
	Braun Géza	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Breuer Lajos	1	1	2	2	1	3	2	2	1	1
	Csákány Zoltán	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
10	Fekete István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Fischer István	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Friml Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Grosz Jenő	2	3	3	3	3	3	4	4	2	2
	Grünfeld Ernő	1	1	1	1	1	1	3	1	fm	1
15	Heinzmann István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Horti Károly	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Iványszky Imre	1	2	2	3	1	2	2	2	2	1
	Kerekes György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Klein Ákos	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
20	Komássy Tivadar ism.	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
	Lantos Géza ism.	3	3	3	3	3	3	3	4	2	2
	Lindtner Attila	2	3	1	3	3	3	4	4	3	1
	Lusztig Aladár	2	2	2	3	3	2	3	3	3	1
	Mayer Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25	Molnár Kálmán	2	2	3	3	3	3	3	3	1	1
	Molnár Tivadar	1	2	2	2	1	3	3	2	1	1
	Müller Antal	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Neu László	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1
	Öszterreicher Olivér	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
30	Pajor László	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Poltz László	1	2	3	3	2	3	3	3	1	2
	Pózner Vilmos	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1
	Radó István	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Révász Jenő	1	2	2	3	2	2	3	2	2	1
35	Rózsa András	1	2	2	3	1	2	3	2	1	1
	Schäffer Ödön ism.	1	2	3	3	1	3	3	2	1	1
	Scheibel Béla	2	2	3	3	3	3	3	2	1	1
	Schul Jenő	2	2	3	2	2	3	2	3	1	1
	Stanek János	3	3	4	4	3	3	3	4	3	2
40	Steiner Imre	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Székely Jenő	1	2	3	3	3	2	2	1	1	1
	Takács Béla		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Vigady László	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Volenter István	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1
45	Wahl Andor	1	2	2	2	1	2	3	2	2	1
	Weisz Károly	1	2	3	2	3	2	3	3	3	2
	Weisz Sándor	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1

III. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Berta Vilmos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Braun Arthur	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Braun Sándor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Bräuner János	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
5	Csaplár Jenő		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Fellegi László	1	2	3	3	2	1	2	1	1	1
	Fleischner Rezső	3	3	3	1	3	3	3	3	3	1
	Fränkel Imre	1	1	3	1	2	1	2	2	1	1
	Fürst Ede	3	2	2	2	2	3	3	3	3	1
10	Fürst Márton	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Grünfeld Sándor	2	2	2	2	2	2	2	3	fm	1
	Halász Sándor ism.	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Hornyák Nándor	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1
	Jekovits Árpád	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
15	Ivánka Béla ism.	1	3	2	2	3	3	3	3	1	2
	Kertész Sándor	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1
	Klein László		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Klinghoffer Henrik	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Lamer Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
20	Lork Lajos	2	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Molnár Sándor	1	2	3	2	2	3	3	2	1	1
	Pálfy György	1	2	2	2	3	3	2	3	2	1
	Polka Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
	Póser Béla	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1
25	Rácz Elek	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1
	Richter Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Roboz István	2	1	1	2	2	2	3	2	2	1
	Roth Sándor	3	3	2	3	2	3	3	3	3	1
	Ruttkay Imre	1	3	2	3	3	2	2	3	2	1
30	Schmack Károly ism.	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
	Schönwald Imre	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Skafszky László	1	4	3	3	3	3	4	3	2	2
	Spitzer Jenő	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Steiner Imre	3	3	4	3	3	3	2	3	2	2
35	Sváb Dezső	3	2	3	2	2	2	2	3	fm	1
	Szánthó Elemér	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Tamás Kálmán		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Tauner Béla	3	3	3	3	3	3	4	3	2	1
	Udvarnoky Béla	1	3	3	3	3	3	4	3	2	1
40	Veletzky Ferenc ism.		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Villányi Gyula	1	4	4	3	3	3	4	3	2	1
	Weichsel Imre	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Weisz Árpád	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
	Weisz Dezső	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1
45	Zémann Richard	1	3	2	3	2	2	2	2	2	1

IV. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Ádám István	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2
	Balla Mihály	2	3	3	3	3	3	3	1	fm	1
	Beretvás Endre	1	2	3	3	2	3	3	3	2	1
	Berger Dezső	1	2	3	2	1	2	3	2	3	1
5	Bihari László	1	1	2	1	1	1	2	1	2	1
	Bley Lajos	1	3	3	3	4	3	3	3	3	2
	Braun Kálmán	2	3	3	3	3	2	2	2	1	2
	Egger György	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
	Erdélyi József	1	3	3	3	3	2	3	3	1	1
10	Fényes György	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
	Flam József	2	3	3	3	4	3	3	3	1	1
	Follmann Jenő	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1
	Gaál György	1	2	3	2	1	1	2	1	2	1
	Gász József	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1
15	Göndör Lajos	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
	Gyurkovics Tibor	1	2	2	3	2	2	2	1	2	1
	Kemény Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
	Klein Lajos	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1
	Kohn Alfréd	2	3	4	3	2	3	3	3	2	1
20	Kónya Sándor	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1
	Kotoff Olivér	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Kozma László	1	1	2	1	1	2	2	2	3	1
	Kölber Jenő	1	2	3	2	2	2	3	3	3	1
	Kugler Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25	Mayer Gyula	1	2	2	2	1	2	1	1	2	1
	Micskó József ism.	3	3	4	3	4	3	3	3	3	2
	Mingovits István	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2
	Molnár Szevér	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Öszterreicher László	3	3	3	3	2	3	3	3	2	1
30	Palasovszky Ödön	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1
	Paschkesz Andor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Potoczky Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rostás Kálmán	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Rhyliczky Géza	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2
35	Schindelek Ferenc	1	2	2	2	3	2	3	3	3	2
	Schulmann Mózes	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1
	Schwarz Ernő	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
	Stobbe Ferenc	1	2	3	2	2	2	3	2	2	1
	Szárnovszky János	1	2	2	2	3	2	3	2	2	1
40	Szeiler Emil	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2
	Takács Albert	2	3	4	3	3	2	3	3	3	1
	Tekula György	1	2	3	2	1	2	3	2	fm	1
	Tury Dániel	2	4	4	3	4	4	3	4	2	2
	Wittmann Dezső	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1
45	Zilzer László	3	2	3	2	3	2	3	2	1	2

IV. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Almásy Endre	2	3	3	4	3	2	3	2	1	2
	Babura Gábor		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Balassa István	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Bán Tivadar	3	3	2	2	3	3	2	3	2	1
5	Berkovits Elemér	1	3	4	3	3	3	3	3	fm	2
	Bertója Sándor	2	2	3	3	3	3	2	3	1	1
	Dubovitz Dezső	1	2	2	3	2	2	2	2	1	1
	Dusárdy József ism.	2	2	4	3	3	3	3	3	2	1
	Duschek Ferenc	1	3	3	3	2	2	3	2	1	1
10	Fischel László	3	2	2	2	3	2	3	3	2	1
	Fodor Imre	vi	zs	gá	lat	lan		m	a	ra	dt
	Füzesséry Tibor	2	3	3	4	3	3	3	3	2	1
	Gregorius József	1	3	2	3	2	2	3	3	2	2
	Gróser Oszkár	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2
15	Halász Tibor	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2
	Irás Béla	2	2	2	3	2	3	3	2	1	1
	Jandik Gyula	2	3	4	4	3	3	3	3	2	1
	Jeszensky Géza	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
	Kaulich László	1	3	3	4	3	2	3	3	3	1
20	Kis András	1	3	3	2	1	3	2	2	1	1
	Kiszely Alajos ism.	3	3	3	3	2	3	2	3	1	2
	Klingenfeld Károly	1	2	2	1	3	2	3	2	3	1
	Kulka Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Leipold Elemér	2	1	2	3	2	2	2	2	2	1
25	Leidenfroszt István	3	3	3	4	3	3	3	3	3	1
	Lukács Lajos	1	2	2	3	1	1	1	2	2	1
	Marczekits János	1	3	2	2	3	2	3	3	2	2
	Merényi Mihály	2	2	2	2	1	2	3	2	1	1
	Neumann Aladár	1	3	3	2	3	3	2	3	3	2
30	Paupert Oszkár	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
	Pironcsák János	3	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Prohászka Adorján	1	2	2	3	1	3	3	3	2	1
	Prsó József	2	2	2	3	2	3	3	3	3	1
	Radó Jenő	2	2	2	2	2	3	3	3	2	1
35	Reisz Imre	3	3	4	3	4	3	4	3	3	2
	Róth Tibor	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1
	Rothweil Rezső	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Rusz József	1	2	3	3	1	3	2	1	2	1
	Sághy Tibor	3	3	3	3	1	3	3	3	1	2
40	Schossberger Oszkár	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1
	Schőber Tibor	3	3	3	3	3	2	3	3	2	1
	Schulcz József	2	2	3	3	1	2	3	3	1	1
	Schwartz Dezső	2	2	2	2	2	3	2	3	1	1
	Schwarczkopf Pongrác	1	2	3	3	3	3	3	3	1	1
45	Szénássy Ferenc	2	2	2	3	1	3	2	3	2	2
	Szlávik Gábor	1	2	3	3	3	3	3	3	1	1
	Dukai Takách Antal	2	3	3	3	2	3	3	3	2	1
	Tóth Dezső	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Weisz (Fehér) József	2	3	3	2	3	3	3	3	3	1

IV. C. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bárdos Tibor	1	1	2	2	2	2	2	3	2	1
	Besskó Balázs	1	3	3	3	4	3	3	3	2	1
	Binder Nándor	3	3	4	3	4	3	3	3	1	2
	Blau Emil	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
5	Bőck Géza	3	3	4	3	3	3	4	3	3	1
	Bräuner Gyula	2	3	3	3	2	3	2	2	3	1
	Elbert Jenő	1	2	2	3	2	2	1	1	2	1
	Filipecz Dénes	1	2	2	2	1	1	1	1	2	1
	Flesch László	3	1	3	2	3	2	3	3	2	2
10	Georgevics János	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1
	Goldberger Alfréd	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2
	Grosz Zoltán	3	3	3	3	3	2	2	2	3	1
	Ilia Lajos	2	3	4	4	3	3	2	3	3	2
	Jobst László	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
15	Keil Károly		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Klauschek Dezső		m	e	g	h	a	l	t		
	Klein Gergely	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
	Komjáthy Zoltán	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1
	Kopinics Jenő	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1
20	Kovács László	2	2	3	3	3	3	2	2	1	1
	Kovács Zoltán	1	2	3	3	3	2	1	2	2	1
	Krausz Adolf	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1
	Kupits Gyula	1	2	3	3	2	1	2	3	1	1
	Langhammer László	1	3	4	4	3	3	3	3	3	1
25	Lindauer János	1	2	3	2	3	2	4	3	2	1
	Löwinger Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Mirt Rezső	2	3	3	2	3	3	3	2	2	1
	Molnár Ferenc	1	3	3	3	3	2	3	2	1	1
	Papp Albert		k	i	m	a	r	a	d	t	
30	Peringer József	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Pfabler János		k	i	m	a	r	a	d	t	
	Pók Imre	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Schenk Oszkár	1	1	1	2	2	2	1	1	2	1
	Sebestyén Péter	3	3	4	4	3	4	4	3	2	2
35	Steiner Vilmos	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1
	Suda Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Svarba Pál	1	3	3	3	3	2	1	2	fm	1
	Szántó Endre	1	2	3	3	2	2	3	3	3	1
	Szobonya Mihály	1	2	3	3	2	2	2	1	1	1
40	Takács Ferenc	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1
	Teichter Károly	1	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Végh József	2	2	3	3	3	3	3	3	2	1
	Weisz Sándor	1	3	3	3	3	2	2	3	1	1
	Zsolgya Árpád ism.	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1

V. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Aczél Pál	3	2	3	—	2	3	3	3	2	3	1	2
	Adorján Béla	2	2	3	—	2	3	2	2	2	2	2	1
	Ambrózy Kálmán	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1
	Baján László			k	i	m	a	r	a	d	t		
5	Bezsilla Nándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Bokor Aurél			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Bonitz Ferenc	2	2	3	—	2	3	3	3	2	3	1	1
	Böbl László	1	3	3	3	—	—	3	1	1	4	2	1
	Fellegi János	1	1	2	—	1	2	2	1	1	3	2	1
10	Fellner Károly	1	2	2	—	1	1	2	1	1	1	1	1
	Fodor László	2	2	3	—	2	3	3	2	2	3	3	2
	Galambos Jenő	2	2	3	—	2	2	3	4	2	3	1	2
	Groff Gyula			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Gyermek László	2	2	3	3	—	—	3	2	2	3	2	1
15	Holly Lajos	2	2	3	—	3	1	3	2	3	3	3	1
	Husserl Tibor	2	3	3	3	—	—	2	3	2	3	3	1
	Kmety Elemér	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	1
	Koszta Gyula	3	3	3	—	2	2	3	3	2	3	3	1
	László Jenő	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
20	Machovits Antal	2	3	3	2	—	—	3	2	3	1	2	2
	Murarik Gábor	2	2	3	3	—	—	3	2	2	3	1	2
	Nagy István ism.	1	2	3	3	—	—	3	2	2	3	2	2
	Nyári Miklós	1	2	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Pirovics Lajos	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2
25	Ralbowszky Wladimir	2	3	3	—	3	2	2	3	2	3	3	1
	Reichel Dezső	1	1	2	2	—	—	1	1	1	1	1	1
	Reitter Béla	2	3	3	3	—	—	2	3	2	3	2	1
	Schwarcz Miklós	2	3	3	—	2	3	3	3	2	3	3	1
	Springer Béla	2	2	2	1	—	—	2	2	1	2	1	1
30	Sugár László ism.	3	2	3	—	1	3	3	3	3	4	3	2
	Szántó András	1	2	2	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Szkicsák Ferenc	2	2	3	3	—	—	3	2	2	4	3	1
	Török Tibor	3	2	3	—	1	2	3	2	2	4	1	1
	Vajna István	2	2	3	2	—	—	3	2	2	3	3	2
35	Woyciechowsky Vilmos	1	3	3	—	3	3	3	3	2	2	2	1

V. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Belák Kálmán	1	2	2	1	—	—	2	2	2	2	2	1
	Bielek Tibor	1	1	2	2	—	—	1	2	2	2	1	1
	Deutsch István	3	3	3	—	1	4	4	3	3	4	2	2
	Élő Ignác	2	1	2	1	—	—	2	1	1	2	1	2
5	Francsics László ism.	1	2	2	1	—	—	3	2	2	2	1	1
	Glück Miklós	1	2	2	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Gyurkovits Sándor	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	1	1
	Heinrich Károly	1	3	3	—	1	2	2	2	2	2	2	2
	Horváth János	1	2	3	—	2	2	3	1	2	3	1	1
10	Klein Miklós	2	3	3	—	2	2	2	3	2	3	3	1
	Kovács Ferenc	2	3	3	—	2	3	4	3	3	4	1	1
	Kövesi István	3	3	4	4	—	—	4	2	2	4	fm	2
	Lámer István	3	3	3	4	—	—	4	3	3	4	3	1
	Ludwig Ákos	2	3	3	—	1	3	3	3	3	3	2	1
15	Makray Ödön	2	2	2	2	—	—	2	3	3	3	2	2
	Merk Sándor	1	2	2	2	—	—	2	2	2	3	2	1
	Miskolczy Jenő			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Neümánny Miklós	2	3	3	3	—	—	3	2	2	3	2	1
	Oblesser Ferenc			k	i	m	a	r	a	d	t		
20	Peér István	1	1	1	—	1	2	2	1	1	2	2	1
	Pillmann Béla	1	3	2	—	1	2	2	2	2	3	1	1
	Pozder Gyula	2	3	2	—	1	1	3	3	3	3	2	1
	Radocsay Tibor	1	2	3	2	—	—	3	2	3	3	2	1
	Sághy László	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	1	1
25	Schwarcz Imre	3	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1	1
	Schwarcz István	3	3	4	—	2	4	3	4	3	3	1	2
	Streicher Jenő	2	3	3	3	—	—	4	4	3	3	1	1
	Szold Endre	2	2	2	—	1	1	2	2	2	2	3	1
	Tehel István	1	2	2	2	—	—	2	3	3	2	2	1
30	Ternyei László	2	3	3	—	1	3	2	2	2	3	3	1
	Tomcsányi Béla	1	1	2	—	1	1	2	1	1	2	2	1
	Tóth Béla	1	3	3	2	—	—	3	3	3	3	3	1
	Tóth Zoltán	3	4	4	—	2	3	4	3	3	4	1	1
	Weisz Béla	3	2	3	—	1	3	3	2	2	3	3	1

VI. A. OSZTALY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Ambrózy Béla	1	2	3	3	—	—	2	2	2	3	2	1
	Berger Jenő	1	1	2	1	—	—	2	2	2	2	2	1
	Bergmann Mihály	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	fm	1
	Dalnoki Ferenc	1	2	2	2	—	—	2	3	3	3	1	1
5	Dénes István	2	3	2	3	—	—	3	2	2	3	4	2
	Ember Nándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1
	Fehér Alfréd	2	3	3	2	—	—	3	2	3	3	2	1
	Fejes István	1	2	2	2	—	—	2	2	3	3	1	1
	Grössinger Ferenc	1	3	3	—	3	2	3	3	3	3	1	1
10	Hahn Imre	2	3	3	2	—	—	3	3	3	3	3	1
	Karlovszky Sándor	1	3	2	2	—	—	2	2	3	3	2	1
	Korányi Imre	1	2	2	3	—	—	2	1	2	2	1	1
	Lafrankó István	1	3	3	3	—	—	2	3	3	3	2	1
	Matolcsy Zoltán	1	2	3	—	2	2	2	3	2	2	1	1
15	Péterffy Endre	2	2	3	—	2	3	3	2	2	3	3	1
	Rabinek Jenő	1	2	2	1	—	—	2	2	2	2	3	1
	Radó Antal	1	2	3	3	—	—	3	2	2	3	2	1
	Risavy Ferenc	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2	1
	Schambach Károly	1	3	3	—	1	2	2	2	2	2	fm	1
20	Schobert Ferenc	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	1
	Schwartz Pál	1	2	3	—	1	2	3	2	2	3	1	1
	Szabó Miklós	1	2	2	3	—	—	3	2	3	3	3	1
	Szendefi József	1	2	3	3	—	—	2	2	3	3	3	1
	Székács Róbert	1	3	3	3	—	—	2	2	3	3	2	1
25	Szénert Gusztáv	1	3	3	—	3	2	3	3	2	3	1	1
	Szirtes Béla	2	3	2	2	—	—	1	2	3	3	3	1
	Totis Géza	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	fm	1
	Zoufaly László	2	2	3	—	2	2	2	3	2	3	3	1

VI. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Adorján Sándor	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	1
	Bányai Zoltán	2	2	3	2	—	—	3	2	3	3	1	1
	Bercsi József	2	2	2	1	—	—	2	1	2	2	1	1
	Fritsch László	1	2	2	1	—	—	3	2	2	1	1	1
5	Fürst István	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1
	Grimm Imre	3	3	3	—	3	1	1	3	3	3	3	1
	Gyuricza János	1	2	1	—	1	2	2	1	2	2	1	1
	Hofner Nándor	3	2	3	—	1	1	3	2	3	3	3	1
	Huszár Andor			k	i	m	a	r	a	d	t		
10	Kis István	2	3	2	1	—	—	2	2	3	1	2	1
	Komáromi László	3	3	3	—	3	3	4	3	3	3	2	1
	Koplik Gyula	1	3	2	2	—	—	2	1	3	3	2	1
	Mirgay Gyula			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Monori Mihály			k	i	m	a	r	a	d	t		
15	Morgenstern Vilmos			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Moskovics Árpád	1	3	3	—	2	2	3	2	2	3	1	1
	Németh Imre	2	3	2	1	—	—	2	2	3	3	2	2
	Pajor Henrik	1	2	2	2	—	—	2	2	2	2	1	1
	Páris Ferenc	1	2	2	2	—	—	3	1	2	3	1	1
20	Porjesz Miklós	2	3	3	2	—	—	3	2	2	3	2	1
	Pór Géza	2	2	2	2	—	—	1	2	3	2	2	1
	Puhr Lajos	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Schulcz Ernő	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1
	Schwarcz Sándor	2	2	2	2	—	—	2	2	3	3	1	1
25	Somogyi József	1	2	3	2	—	—	4	2	2	2	fm	1
	Szebehelyi Jenő	1	3	3	—	2	2	3	1	2	3	2	1
	Szokoli Béla	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2
	Teichter Rezső	2	3	3	2	—	—	3	3	2	2	1	1
	Valter Zoltán			k	i	m	a	r	a	d			

VII. A. OSZTALY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Adorján János	1	2	2	2	—	—	2	2	2	2	1	1
	Arató Imre	2	3	2	3	—	—	2	1	2	3	1	1
	Bagi János	1	3	3	—	2	2	2	2	3	3	2	1
	Bakos Döme	1	2	2	—	2	3	2	2	2	3	2	1
5	Barát Jenő	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Besskó Béla	3	3	2	3	—	—	3	3	3	4	1	1
	Biró Andor	2	3	3	—	3	2	2	2	3	3	2	1
	Bodó Emil	3	4	4	—	3	3	3	3	4	4	2	2
	Bodnár István	2	3	4	—	3	2	2	2	3	3	3	2
10	Brandisz Kálmán	1	3	2	2	—	—	2	2	3	2	3	1
	Doleschál Rezső	3	3	3	—	2	3	2	2	3	3	3	1
	Duschnitz Mihály	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	1
	Fedor Ferenc	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	1
	Fellegi Ferenc	1	2	2	2	—	—	2	2	3	3	1	1
15	Ferdinándy László	2	3	2	3	—	—	3	1	2	3	3	1
	Fodor Gyula	1	1	1	2	—	—	1	1	2	2	2	1
	Follmann János	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1
	Gyurkovics Henrik	2	2	3	—	2	2	3	2	3	3	1	1
	Harazdi Károly	3	2	1	—	2	2	2	2	2	2	1	1
20	Herkély Tibor	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	fm	2
	Holló Mihály	3	3	3	—	3	2	3	3	4	4	1	1
	Jeszenszky Zoltán	1	1	2	2	—	—	2	1	3	3	2	1
	Kolos János	2	3	2	—	2	3	2	2	1	2	2	1
	Kosztkievicz László	3	3	4	—	3	3	3	3	3	3	2	1
25	Kozma Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Major László	1	2	2	—	2	2	2	2	3	3	2	1
	Markovics Béla	1	3	2	—	2	2	2	2	3	3	3	1
	Mártonfi Flórián	1	4	3	—	3	2	3	2	3	3	1	1
	Mérő László	3	2	2	2	—	—	2	2	3	2	fm	1
30	Mudroncsik Gyula	2	4	4	—	2	3	3	3	4	4	2	1
	Nagy Lajos	1	2	3	—	2	2	2	2	2	3	2	1
	Preisach Sándor	1	3	3	—	3	2	2	3	3	3	2	1
	Rausch Oszkár	1	3	2	—	3	2	2	3	3	3	1	1
	Rausch Zoltán	1	2	1	2	—	—	1	1	1	1	2	1
35	Szénássy István	3	3	3	—	3	3	3	4	2	3	2	2
	Tamáskovics János	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	1
	Tauszig Lipót	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2	1
	Török Antal	2	3	3	—	2	2	3	2	3	4	1	1
	Veress László	1	2	2	3	—	—	2	2	3	3	1	1

VII. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Magaviselet
	Bajkay Tibor	2	3	3	2	—	—	3	3	3	3	3	1
	Bakonyi Zoltán	3	3	3	—	2	3	3	3	3	4	2	2
	Balla László	1	3	3	—	2	3	2	2	3	3	3	1
	Berényi László	1	2	3	—	2	3	4	3	3	3	2	1
5	Bergl Jenő	1	2	2	—	1	2	3	2	2	2	2	1
	Bolla Gyula			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Borisz Győző	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	1
	Bucsinszky Viktor	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	1	1
	Császár Géza	1	3	2	2	—	—	2	2	3	2	2	1
10	Cziffer Sándor	1	3	4	—	3	3	3	3	3	3	2	1
	Diamant Dezső	1	2	1	—	1	2	1	1	2	1	1	1
	Fekete Sándor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	fm	1
	Fényes József	2	3	3	—	2	2	2	2	3	3	3	1
	Hammers. Gantzstuckh V.	1	3	3	—	2	3	2	1	3	3	3	1
15	Haitsch Géza	1	2	2	1	—	—	2	1	2	2	1	1
	Hauszner Béla	2	3	3	—	2	1	3	2	3	2	3	1
	Havlicsek Sándor	2	4	4	—	3	4	4	4	4	4	1	1
	Hiesz Ede	2	3	4	—	3	2	3	3	2	2	2	2
	Ivánka József	1	2	2	—	1	3	2	1	2	1	1	1
20	Jilly Bertalan	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	1
	Lassányi Kálmán ism.			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Megesi István	2	3	3	—	2	3	3	2	2	2	1	2
	Morgenstern Lajos	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1	1
	Nagy István	1	3	3	2	—	—	3	2	2	2	3	1
25	Pápay Imre	2	2	2	1	—	—	2	2	3	3	3	1
	Popovics Dezső	1	3	3	2	—	—	3	3	3	4	fm	1
	Rákosi Tibor	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1
	Rehák László	2	3	3	2	—	—	3	2	2	2	2	1
	Sasváry Zoltán	2	3	3	—	3	3	3	3	3	2	2	1
30	Sebestyén Ernő	1	2	3	—	1	2	2	1	2	3	3	1
	Sebők László	1	3	3	—	1	3	3	2	4	3	2	1
	Soós Géza	2	3	4	—	2	2	3	2	3	4	1	2
	Stanek Ferenc	2	4	3	—	3	2	3	3	3	3	2	1
	Szlovák Lajos	1	2	2	—	1	3	3	1	2	3	1	1
35	Szvetics István	2	4	3	3	—	—	3	4	3	3	fm	2
	Tanos Árpád	1	2	2	1	—	—	2	1	1	1	2	1
	Weichsel Sándor ism.			k	i	m	a	r	a	d	t		
	Witriol Emil	1	1	2	—	1	3	2	1	2	3	2	1
	Zyka Lajos	2	3	3	—	2	1	2	4	3	3	1	1

VIII. A. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló		Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészet	Testgyakorlás	Magaviselet
						Irodalom	Rajz							
	Arató Sándor	1	2	2	2	—	—	2	2	2	2	2	2	1
	Borovánszky Károly	2	2	2	3	—	—	1	2	3	3	2	3	1
	Brunner István	3	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	3	1
	Dános Tivadar	1	2	3	3	—	—	2	2	3	3	3	3	1
5	Donáth Ernő	3	3	3	—	3	3	3	3	4	3	3	3	2
	Fodor Miklós	2	2	2	3	—	—	3	2	3	3	2	1	1
	Friml Jenő	1	1	1	1	—	—	2	1	2	2	1	1	1
	Gink István	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1	1
	Grimm Gyula	2	2	3	—	2	2	3	3	3	3	1	2	1
10	Hajda Jenő	2	1	1	1	—	—	2	3	2	2	2	2	1
	Halász Imre	2	2	3	—	2	2	2	2	3	3	2	3	1
	Halász Tibor	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	1	1
	Halmi József	1	1	2	—	1	2	3	2	2	2	1	1	1
	Hegedűs Vilmos	1	2	2	3	—	—	2	2	3	3	2	3	1
15	Hersich Sándor	1	1	1	1	—	—	1	2	2	2	1	1	1
	Hojnos Rezső	1	3	2	—	2	3	3	3	3	3	2	2	1
	Istvánffy László	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1
	Jankovics Rezső	2	3	3	—	2	3	3	3	3	3	2	1	1
	Kis Károly	2	2	3	—	3	3	3	3	3	3	3	3	1
20	Kiss Lajos	1	2	2	2	—	—	3	2	3	3	1	3	1
	Kláris György	3	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3	4	2
	Kubinyi Imre	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	2	1	1
	Marsovszky Gyula	3	3	2	—	3	3	3	3	3	3	2	fm	1
	Matolcsy Attila	1	1	1	—	2	2	2	1	1	1	1	1	1
25	Matolcsy Kálmán	1	2	2	1	—	—	3	3	3	3	1	fm	1
	Miklós Géza	1	3	2	1	—	—	3	3	2	2	1	1	1
	Nagy Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	2	1
	Réti Illés	2	2	2	—	1	2	3	1	2	2	2	2	1
	Schiller József	2	3	3	—	3	3	3	3	4	3	3	1	1
30	Sikos Károly	1	1	1	—	1	3	2	1	2	2	1	fm	1
	Sommer Alfréd	3	2	3	—	3	3	3	2	2	2	3	3	2
	Spitzer Oszkár	2	2	1	1	—	—	1	2	2	2	2	2	1
	Steiner József	1	2	1	1	—	—	1	2	2	2	1	2	1
	Szalai Ákos	3	3	3	—	2	2	3	3	2	2	3	1	1
35	Szeifert Dezső	1	3	3	—	2	2	3	3	3	3	2	1	1
	Szilágyi Imre	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	fm	1
	Szűcs István	3	2	3	3	—	—	2	3	2	2	3	4	1
	Tanos Béla	2	2	3	2	—	—	3	3	3	3	3	1	1
	Tihanyi Mátyás	1	2	2	2	—	—	3	2	3	3	1	1	1
40	Totis Béla	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	3	1
	Vértes (Weisz) Miksa	1	2	3	3	—	—	3	2	3	3	2	2	1

VIII. B. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör.-pótló: Irodalom	Gör.-pótló: Rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészet	Testgyakorlás	Magaviselet
	Békési Rezső	2	2	2	2	—	—	3	1	2	2	1	2	2
	Dapsy Lajos	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	2	1	2
	Falvai Emil	1	3	3	—	1	1	3	2	1	2	1	3	1
	Fejér Aladár	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2
5	Fillinger Pál	3	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	3	2
	Filó Ferenc	1	2	3	3	—	—	3	2	2	2	1	fm	1
	Fodor Tibor	3	4	4	—	2	3	4	3	3	3	3	3	2
	Földi Gyula	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	1	1
	Grósz Jenő	1	2	2	2	—	—	3	2	2	3	1	2	1
10	Gruner József	1	3	2	2	—	—	2	2	3	3	1	3	2
	Holéczy Sándor	1	2	3	—	2	1	3	2	2	3	2	1	1
	Huszár Lajos	1	3	3	—	2	2	3	3	2	3	2	1	1
	Huszti Ferenc	1	1	1	2	—	—	2	2	2	2	1	1	1
	Kadosa Imre	2	3	3	—	1	3	3	2	3	3	3	1	1
15	Kégl Elemér	1	2	3	—	1	2	3	1	2	2	1	2	1
	Kherndl Aladár	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Kirchner István	1	2	2	2	—	—	2	1	2	2	1	1	1
	Kiszely István	3	4	3	3	—	—	3	3	3	3	3	3	2
	Klein Ferenc	1	3	2	2	—	—	2	2	2	2	1	1	1
20	Kohn Lajos	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	2	1
	König József	1	2	3	—	1	3	3	1	1	1	1	1	1
	Kosztolányi (Kuvanek) K.	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	1	1
	Lokey Béla	1	4	3	—	2	3	4	2	3	3	3	3	1
	Loser Alfréd	1	2	3	—	1	2	3	1	3	3	1	3	1
25	Morgenstern Sándor	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	3	1
	Pajor Ernő	1	2	3	—	1	1	2	2	2	3	2	1	1
	Pelárgus János	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	2	1
	Rádai Viktor	1	1	2	—	1	1	2	2	1	2	1	3	1
	Rákosi Béla	1	2	2	—	1	3	3	2	2	3	1	1	1
30	Révhegyi Iván	3	3	3	—	1	2	3	2	3	3	2	2	1
	Sándor Elemér	3	4	4	—	3	3	3	2	3	3	2	3	2
	Schlesinger Lipót	1	1	2	—	1	2	1	1	1	1	1	2	1
	Schlotter Rezső	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Scholz József	1	3	3	—	2	2	3	2	3	3	2	1	1
35	Steinschneider Frigyes	3	4	3	3	—	—	2	3	3	3	3	fm	2
	Szele (Stern) Károly	3	3	2	3	—	—	1	2	3	3	2	1	1
	Szigethy Ferenc	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2	2	1
	Vashegyi Tivadar	1	2	2	3	—	—	2	2	3	2	2	3	1
	Vida Alfréd	2	3	3	—	3	3	1	2	3	3	2	2	1
40	Villax István	2	3	3	—	2	3	3	2	3	3	3	2	2
	Wahl Imre	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Weisz Gyula	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	2	1
	Zabb Imre	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	3	2

XVII.

Statisztikai kimutatás.

a nyilvános tanulókról.

a) A tanulók összes száma osztályonkint

	I. A.	I. B.	I. C.	I. D.	II. A.	II. B.	II. C.	II. D.	III. A.	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.	V. A.	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII. A.	VII. B.	VIII. A.	VIII. B.	Összesen
	osztályban																						
Felvétetett az egész év folyamán	52	55	48	38	42	40	45	42	50	47	45	45	49	44	35	34	28	29	39	39	41	43	930
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	-	—	—	—	1
Kimaradt	8	5	5	2	—	2	2	4	2	1	3	—	1	3	3	2	—	5	—	3	—	—	51
Az év végén volt	44	50	43	36	42	38	43	38	48	46	42	45	48	40	32	32	28	24	39	36	41	43	878
Osztályoztatott	43	50	42	36	42	38	43	37	48	46	41	45	47	40	32	32	28	24	39	36	41	43	873

b) A tanulók között vallásra nézve volt:

róm. kath.	gör. kath.	gör. kel.	ág. h. ev.	reform.	unitárius	izraelita	baptista	összesen
444	5	5	43	52	1	322	1	873

c) A tanulók között anyanyelvre nézve volt:

magyar	német	horvát-szerb	tót	román	olasz	orosz	francia	összesen
864	5	2	—	2	—	—	—	873

d) A tanulók nyelvismerete:

csakis magyarul beszél	hányan tudnak magyarul
724	873

e) A tanulók szülei között polgári állásra nézve volt:

Őstermelő			Iparos			Kereskedő és vállalkozó			Tisztviselő							
önálló			önálló			önálló										
nagybirtokos és bérlő	birtokos és bérlő	alkalmazott	nagyiparos	kisiparos	alkalmazott	nagykereskedő	kiskereskedő	alkalmazott	köztisztviselő (állami, hatósági)	magán és társulati	katona	más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, művész, stb.	Személyes szolgálatból élő (munkás, napszámos, szolga	Magánzó (nyugdijas vagy tőkéjének jövedelméből stb. élő)	Összesen
3	10	4	13	115	49	18	95	57	139	104	3	115	45	103	873

f) A tanulók életkora december 31-én:

Osztály	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	20-nál több	Összesen
	életévét betöltötte													
I.	1	46	83	35	55	1	—	—	—	—	—	—	—	171
II.	—	—	62	65	26	4	3	—	—	—	—	—	—	160
III.	—	—	1	38	72	19	4	1	—	—	—	—	—	135
IV.	—	—	—	—	37	62	26	7	—	—	—	—	—	133
V.	—	—	—	—	2	30	22	19	1	—	—	—	—	64
VI.	—	—	—	—	—	—	27	20	4	1	—	—	—	52
VII.	—	—	—	—	—	—	—	29	29	14	2	1	—	75
VIII.	—	—	—	—	—	—	—	—	27	36	15	5	1	84
Összesen	1	46	146	138	142	116	82	76	61	41	17	6	1	873

g) A tanuló illetősége (a szülők lakása szerint)							h) A tanuló egészségi állapota				i) A tanulók magaviselete				j) A fegyelmi esetek száma			
							betegségi eset				hány tanuló kapott							
							nem járványos		járványos	meghalt								
helybeli	pestmegyei	más megyebeli	horvát-szlavonországi	fiumei	külföldi	összesen	könnyű	súlyos			jó	szabályszerű	kevésbbé szabályszerű	rossz	osztályfőnöki megrovásban részesült	igazgatói megrovásban részesült	tanárkari megrovásban részesült	eltanácsoltatott
											osztályzatot							
610	76	181	2	—	4	873	3224	108	18	1	696	176	1	—	92	2	—	—

k) A tanulók mulasztása.

A mulasztott tanítási órák közül	I. A.	I. B.	I. C.	I. D.	II. A.	II. B.	II. C.	II. D.	III. A.	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.
	osztályban													
igazolt	1112	1199	1138	1452	897	833	1314	798	1871	1761	557	1508	1281	581
nem igazolt	20	21	5	32	2	—	33	1	—	—	—	—	81	1

A mulasztott tanítási órák közül	V. A.	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII. A.	VII. B.	VIII. A.	VIII. B.	összesen	Hány tanuló nem mulasztott	Hány mulasztott igazolatlanul
	osztályban										
igazolt	931	526	765	1006	1148	1514	1101	2089	25382	147	31
nem igazolt	—	10	1	—	1	3	3	—	212	—	—

Tanulmányi előmenetel

a rendes tantárgyakban

		I. A.	I. B.	I. C.	I. D.	II. A.	II. B.	II. C.	II. D.	III. A.	III. B.	III. C.	IV. A.	IV. B.	IV. C.	V. A.	V. B.	VI. A.	VI. B.	VII. A.	VII. B.	VIII. A.	VIII. B.	Összesen	%-ban
		osztályban																							
minden tantárgyból	jeles eredménnyel	3	5	2	5	1	2	5	2	2	4	4	3	1	1	2	—	3	1	2	2	2	1	53	6·07
	legalább jó eredménnyel	4	12	7	2	7	5	6	10	2	4	4	10	2	10	5	8	2	4	4	3	7	5	123	14·09
	legalább elégs. eredménnyel	25	18	23	20	27	24	26	18	38	31	28	26	35	22	20	17	23	17	24	20	30	32	544	62·31
	Összesen	32	35	32	27	35	31	37	30	42	39	36	39	38	33	27	25	28	22	30	25	39	38	720	82·47
elégtelen	egy tantárgyból	4	7	6	7	2	5	3	2	3	4	3	4	7	2	5	—	—	2	6	8	2	2	84	9·62
	két tantárgyból	2	1	1	—	2	1	—	1	1	2	1	1	1	4	—	2	—	—	1	2	—	2	25	2·87
	több tantárgyból	5	7	3	2	3	1	3	4	2	1	1	1	1	1	—	5	—	—	2	1	—	1	44	5·04
	Összesen	11	15	10	9	7	7	6	7	6	7	5	6	9	7	5	7	0	2	9	11	2	5	153	17·53
	Összesen	43	50	42	36	42	48	43	37	48	46	41	45	47	40	32	32	28	24	39	36	41	43	873	100·00

XVIII.

Magántanulók.

Babáry József ... ... VI. B.
Babura József ... ... I. A.
Bagó Gusztáv ... ... VII. B.
Bálint Imre ... ... V. A.
Bohn Ferenc ... ... VIII. A.
Capeta István ... ... VI. A.
Cziáky János ... ... VII. A.
Dénes Béla ... ... VII. A.
U. az a tanév végén, ism. VII. A.
Dénes József ... ... VII. A.
Faddi Miklós ... ... VIII. A.
Farkas Attila ... ... VII. A.
Fekete Ferenc ... ... VIII. A.
Frank Jenő ... ... VIII. B.
Geyer Albert ... ... VIII. A.
Göbel István ... ... VI. A.
Halman Miklós ... ... I. A.
Holzner Frigyes ... ... VIII. B.
Hortobágyi József ... VIII. A.
Horváth Antal ... ... VII. A.
Kőhalmi Béla ... ... VIII. B.
Létmányi Margit ... IV. A.
Madarász Béla ... ... VI. A.
Matolcsy Kálmán ... VII. A.
Mlinkó Lajos ... ... VII. A.
Moschak Károly ... I. C.
Náday Ferenc ... ... I. B.
Novák Nándor ism. VI. A.
Ónody Zsigmond ... VIII. B
Pick Géza ... ... VIII. B.
Szabó Gy. Benő ism. IV. B.
Szabó Géza ... ... VI. B.
Szachsz Béla ism. ... IV. A.
Szilágyi Rezső ... ... I. B
Tallos József ism. ... VI. A.
Valentin Ottó ... ... VII. A.
Waltuch Adolf ism. VI. A.
Zabb János ... ... I. A.
Zoltán István ... ... VII. A.

Minden tárgyból jeles osztályzatot nyert	1	2·26%
Minden tárgyból jó osztályzatot nyert	1	2·56%
Minden tárgyból legalább elégséges osztályzatot nyert	19	48·70%
Egy tárgyból elégtelen osztályzatot nyert	6	15·38%
Két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert	6	15·38%
Több tárgyból elégtelen osztályzatot nyert	6	15·38%

XIX.

A jövő 1912/13. tanévre vonatkozó értesítés.

Beiratás a tanév végén.

A beiratást a jövő tanévre már megkezdtük. Mostani növendékeinket ugyanis, akik az osztályozó értekezlet határozata alapján legalább *elégséges* bizonyítvványt kaptak s akik itt akarva folytatni tanulmányaikat, felvételre jelentkeztek, már beirtuk a következő osztályba. Azoknak, akiket javító vizsgálatra utasítottunk, biztosítunk helyet, szabályszerű felvételüket azonban az aug. 31-én tartandó javító-vizsgálat eredményétől tesszük függővé. Ily eljárás mellett a szülők és tanulók nagy része fel van mentve attól az aggodalomtól s izgalomtól, amellyel itt a fővárosban a szeptemberi beiratás jár.

Beírás az I. osztályba.

A beiratást az I. osztályba június utolsó napjain kezdjük és pedig oly módon, hogy az érdekelt szülők vagy gyámok június hó 25—30. napjain délelőtt 8—12 óráig az intézeti igazgatóságnak átadják a IV. elemi osztályt végzett tanulónak *iskolai bizonyítványát, keresztelő levelét vagy születési bizonyítványát, himlőoltási (újraoltási) bizonyítványát*, valamint *igazolványt (helyhatósági bizonyítványt vagy bejelentő lapot) arra nézve, hogy a VIII. vagy IX. kerületben laknak.* Ezen okmányokat több, intézeti tanárból álló bizottság átvizsgálja és ennek alapján az igazgatóság a beiratást *július hó 2-án d. e. 8 órakor végzi az intézet tornatermében.*

Megjegyezzük, hogy szívesen adunk helyet más kerületben lakó tanulóknak is, ha a VIII. kerület gyermekeit már elhelyeztük. Hogy elsőséget adunk a VIII. kerületben lakó szülőknek, azon nem fog senki megütközni, aki tudja, hogy más kerületi gimnáziumok is ezt a territoriális rendszert követik.

A beiratáshoz szükséges okmányok.

A szülők tájékoztatása végett megjegyezzük még a következőket: a gimnázium I. osztályába csak azon tanulók vehetők fel, akik a törvényes 9 éves kort elérték és akik a 12-ik évet még meg nem haladták, amit csak hiteles *anyakönyvi kivonattal* lehet igazolni, és akik a IV. elemi osztályt az erkölcsi magaviseletből nyert jó érdemjeggyel s eredménnyel végezték.

Az intézetnek a IX. ker. Mester-utca 67. sz. alatt elhelyezett párhuzamos osztályai a jövő 1912—13. tanévben is ugyanezen helyen nyernek elhelyezést.

Ismétló tanulók.

Idegen ismétlő tanulót semmi esetre sem veszünk fel, a mieink közül is csak azokat, akiket betegség akasztott meg a tanulásban.

Javító vizsgálatok.

Azok a növendékek, akik egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kaptak s annak következtében javító-vizsgálatra, illetőleg osztályismétlésre utasíttattak, csak sikeres javító-vizsgálat után tarthatnak igényt felvételre.

A javító-vizsgálat *engedélyezését minden esetben kérelmezni kell, és pedig egyszerű bélyegtelen folyamodványban a tanári testülettől, ha a tanuló egy tantárgyból bukott; 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényben a tanker. kir. főigazgatótól, ha a tanuló két kötelezett tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot, vagy ha csak egy tantárgyból is, de a magaviseletből kevésbbé szabályszerű jegye van.*

Mindkét rendbeli folyamodványok *az utolsó iskolai bizonyítvánnyal felszerelve* az intézeti igazgatóságnál **f. évi július hó 6-ig nyújtandók be.** Később beérkezett folyamodványok tekintetbe nem vehetők. Két tantárgyból bukott tanulók, ha erkölcsi magaviseletből kevésbbé szabályszerű vagy rossz érdemjegyet kaptak, vagy ha ugyanazon tantárgyból mindkét félévben buktak, valamint több tantárgyból elégtelen bizonyítványt nyert tanulók *javító-vizsgálati engedélyt nem kaphatnak.*

Beírás a tanév elején.

A javító-vizsgálatok ideje aug. 31-én reggel 8 óra.

Szeptember 2-án (hétfőn) 8—10-ig felvétetnek, amennyiben még hely lesz, a II—IV., szeptember 3-án (kedden) ugyancsak 8—10-ig az V—VIII. osztályokba jelentkező tanulók.

Felvételi és magánvizsgálatok.

A polgári iskolából gimnáziumba átlépni óhajtó tanulókat csak jeles bizonyítvány alapján bocsátjuk felvételi vizsgálatra aug. 31-én (reggel 8 órakor).

A VIII. osztályú magántanulókkal szeptember 4-én és 5-én tartjuk meg a vizsgálatot, hogy elegendő idejük legyen az V. ker. áll. főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgálatra jelentkezni. A többi osztályokból jelentkező magántanulókat szintén szeptember 4-én és 5-én bocsátjuk vizsgálatra.

A felvételi- és magánvizsgálatok legalább két nappal előbb jelentendők be.

A tanév megkezdése.

Szeptember 6-án reggel 8 órakor minden beirt tanuló megfelelő osztálya tantermében jelentkezni tartozik osztályfőnökénél,

akinek összes igazolványait: úgymint felvételi jegyét, keresztlevelét vagy születési bizonyítványát, a múlt évi iskolai bizonyítványát, himlőoltási, valamint újraoltási bizonyítványát átadja. Az osztályfőnökök e napon töltik ki az anyakönyvi lapokat és kijelölik a helyeket a tantermekben.

Fizetendő díjak a beiratáskor.

Beiráskor minden tanuló fizet: *a)* beiratási díj fejében 10 koronát, *b)* Értesítőre 1 koronát, *c)* az ifj. könyvtárra 2 koronát, *d)* énektanításért 1 koronát, *e)* intézeti jégpályára 1 koronát, *f)* tanulmányi kirándulásokra és a szemléltető oktatás céljaira 2 koronát, tintára 20 fillért, összesen tehát 17 korona 20 fillért. Ezen díjak alól nincsen felmentés.

Tandíj.

A *tandíj* egész évre 72 korona. Ennek felét szeptember hó végeig, másik felét február hó közepéig kell lefizetni; fizethető azonban négy egyenlő részletben is legkésőbben okt. 15., dec. 1., márc. 15. és május hó 1-ig. Akik a tandíjrészleteket a megjelölt határnapig le nem fizetik, a hivatalos tandíjszabályzat 14. §-a értelmében a tanulók lajstromából töröltetnek, tekintet nélkül a mulasztást előidéző körülményre.

Szegénysorsú, jeles vagy legalább jó előmenetelű és jó erkölcsi magaviseletű tanulók a tandíj elengedéséért folyamodhatnak; a gimnázium igazgatóságához címzett szegénységi bizonyítvánnyal és a mult évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvények szeptember 15-ig és február 15-ig az osztályfőnöknél nyújtandók be. — *Az I. osztályú tanulók azonban az első félévben nem tarthatnak igényt e kedvezményre, mivel még nem bizonyos, hogy beválnak-e a gimnáziumba.*

Kelt Budapesten, 1912. évi június hóban.

Az igazgatóság.

XX.

Az 1912/13. évben használandó tankönyvek jegyzéke.

I. OSZTÁLY.

Balassa J. Kis magyar nyelvtan, I. rész, 4. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, I. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, I. rész, 2. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, I. rész, 8. kiadás.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy L. Magyar olvasókönyv, I. rész, 4. kiadás.
Szterényi Hugó. Természetrajz, I. rész, 6. kiadás.
Vajda. Szépirási minták.

II. OSZTÁLY.

Balassa J. Kis magyar nyelvtan, II. rész, 4. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, II. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, I. rész, 2. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, II. rész, 5. kiadás.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy L. Magyar olvasókönyv, II. rész, 3. kiadás.
Szterényi Hugó. Természetrajz, II. rész, 4. kiadás.
Vajda. Szépirási minták.

III. OSZTÁLY.

Balassa József. Rendszeres magyar nyelvtan, 2. kiadás.
Brózik-Létmányi. Földrajz, II. rész, 2. kiadás.
Fodor-Székely. Liber Sexti, II. rész.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, III—IV. rész, gimn. számára, 5. kiadás.
Kacsóh P. Fizika és mathem. földrajz.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz, 9. kiadás.
Dr. Létmányi Nándor. Magyarország története.
Lévay Ede. Számtan, 2. kiadás.
Négyesy. Magyar olvasókönyv, III. rész, 2. kiadás.
Timár. Német nyelv- és olvasókönyv, I. rész, 3. kiadás.

IV. OSZTÁLY.

Bartha-Prónai. Stilisztika, 2. kiadás.
Csengeri-Kempf. Latin stilusgyakorlatok, II. r., 2. kiad.
Cserép. C. J. Caesar de bello Gallico.
Cserép. Latin nyelvtan, II. rész.
Cserép. Szemelvények Ovidiusból, 3. kiadás.
Horti-Szinte. Rajzoló geometria, III—IV. r., 5. kiadás.
Lehr Albert. Arany: Toldi, 12. kiadás.
Močnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Szterényi Hugó. Növénytan, 7. kiadás.
Timár. Német nyelv- és olvasókönyv, I. rész, 3. kiadás.
Ujházy László. A magyar nemzet történelme, II., 3. kiad.

V. OSZTÁLY.

Abel-Lévay-Polikeit. Mértan, I. rész, 6. kiadás.
Badics Ferenc. Magyar irod. olvasókönyv, I. r., 6. kiad.
Cserép. Görög olvasó- és gyakorlókönyv.
Cserép. Homéroszi görög nyelvtan.
Cserép. Szemelvények Ovidiusból, 3. kiadás.
Geréb József. Szemelvények Herodotosból, 4. kiadás.
Kempf József. Szemelvények az Illiasból, 2. kiadás.
Kempf József. Szemelvények az Odysseából, 2. kiadás.
Kogutowicz. Történelmi iskolai atlasz.
Köpesdi-Cserép. Latin stilusgyakorlatok, III. rész.
Létmányi-Szende. Világtörténet, I. rész.
Močnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Szterényi Hugó. Állattan, 5. kiadás.
Timár. Német olvasókönyv, II. rész, 2. kiadás.
Wagner-Horváth. Görög régiségek, 2. kiadás.
Zlinszky A. Szemelvények a nemzeti lyra köréből, 2. kiadás. (J. i. 44.)
Zlinszky A. Rhetorika.
Zsámboki. Ciceronis orationes pro Roscia et de imperio Gn. Pompei, 4. kiadás. (J. i. 27.)

VI. OSZTÁLY.

Abel-Lévay-Polikeit. Mértan, I. rész, 6. kiadás.
Badics Ferenc. Magyar irod. olvasókönyv, II. r., 5. kiad.
Bartal-Malmosi-Paulovics. Titi Livii ab u. c. l., XXI—XXII. rész, 5. kiadás.
Bartha-Prónai. Poetika, 2. kiadás.
Csengeri J. Aischylos Agamemnonja, 2. kiadás.
Csengeri. Latin stilusgyakorlatok, IV.
Cserép J. Szemelvények Vergilius Aeneiséből. (Jeles irók 57.), 4. kiadás.
Cserép J. Homérosi görög nyelvtan.
Cserép J. Görög olvasó- és gyakorlókönyv.

Csiky Gergely. Sophokles Elektrája. (J. i. 52.), 2. kiad.
Euripides. Iphigenia, ford. Kempf J., 2. kiadás.
Geréb. Szemelvények Xenophon, Herodotos, Platon műveiből, 3. kiadás.
Kogutowicz. Történelmi iskolai atlasz.
Létmányi-Szende. Világtörténet, II. rész.
Lutter. Logarithmustáblák, 15. kiadás.
Močnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Schill. Görög irodalom történet 4. kiadás.
Shakespeare. Coriolanus. (J. i. 2.), 5. kiadás.
Szterényi. Ásványtan és chemia, 5. kiadás.
Timár. Német olvasókönyv, II. rész, 2. kiadás.
Wagner-Horváth. Görög régiségek, 2. kiadás.

VII. OSZTÁLY.

Abel-Lévay-Polikeit. Mértan, II. rész, 5. kiadás.
Badics Ferenc. Magyar irod. olvasókönyv, III. r., 5. kiad.
Bartha József. A magyar irodalom története, I. r., 2. kiad.
Cserép. Sall. Crisp. Bellum Jug. et bellum Catilinae.
Cserép J. Római régiségek és irodalomtörténet, 6. kiad.
Cserép J. Szemelvények Vergilius Aeneiséből. (Jeles irók 57.), 4. kiadás.
Cserép J. Homérosi görög nyelvtan.
Geréb. Szemelvények Herodotosból, Xenophon és Platon műveiből, 3. kiadás.
Incze I. Demosthenes válogatott beszédei.
Kempf J. Szemelvények az Iliásból. (Jeles irók), 2. kiad.
Kogutowicz. Földrajzi atlasz.
Kogutowicz. Történelmi iskolai atlasz.
Dr. Kovács Z. Fizika, 2. kiadás.
Köpesdy. Cicero orat. in Catilinam, 3. kiad. (J. i. 18.)
Létmányi-Szende. Világtörténet, III. rész.
Lutter. Logarithmustáblák, 15. kiadás.
Močnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Schill S. Görög irodalomtörténet, 4. kiadás.
Dr. Szemák I. Német olvasókönyv, IV. rész, 5. kiadás.
Szilasi Mór. Szemelvények Tukydidesből, 2. kiadás.

VIII. OSZTÁLY.

Abel-Lévay-Polikeit. Mértan, II. rész, 5. kiadás.
Alexander B. Platon és Aristoteles, 5. kiadás.
Bartha J. Magyar irodalomtörténet, II. rész, 2. kiadás.
Csengeri J. Sophokles. Antigone, 2. kiadás.
Cserép J. Homérosi görög nyelvtan.
Cserép. Horatii Carmina.
Cserép J. Római régiségek és irodalomtörténet, 6. kiad.
Geréb J. Gör. szemelv. Xenophon stb. műveiből, 3. kiad.

Goethe-Maywald. Iphigenia. (J. i. 13.) 2. kiadás.
Heinrich G. Német tan- és olvasókönyv, IV. rész, 7. kiad.
Dr. Kovács Z. Fizika, 2. kidás.
Lutter. Logarithmustáblák, 15. kiadás.
Močnik-Lévay. Algebra, 13. kiadás.
Schill Sal. Görög irodalomtörténet, 4. kiadás.
Schmidt Attila. Szemelvények Tacitus Annaleséből, 2. k.
Szitnyai Elek. Lélektan és logika, 6. kiadás.
Ujházy. Magyarország oknyomozó története.
Zsámboki. A görög művészet és kiválóbb alkotásainak ismertetése, 2. kiadás.

Kötelező irodalmi olvasmányok:

V. OSZTÁLY.

Arany. Toldi estéje. (Magyar könyvtár 87—88.)
Arany. Toldi szerelme. (Magyar könyvtár 102—105.)
Jókai. Uj földesur. (Magyar könyvtár 260—261.)

VI. OSZTÁLY.

Zrinyi. Szigeti veszedelem. (Jeles irók 71., vagy Magyar könyvtár 8.)
Arany. Buda halála. (Magyar könyvtár 137—139.)
Kisfaludy K. A kérők. (Magyar könyvtár 5.)

VII. OSZTÁLY.

Mikes K. törökországi levelei. (M. könyvt. 196. K. vagy Jeles irók isk. tára 17.)
Katona J. Bánk-bán. (Isk. könyvt. 10. sz.)

VIII. OSZTÁLY.

Beöthy Zs. Széchenyi és a magyar költészet (Isk. kvt. 4.)
Madách. Az ember tragédiája, 2. kiad. (Iskolai könyvtár 5.)

Segédkönyvek:

Csengeri. Homerosi világ.
Cserép. Római régiségek, 5. kiadás.
Fodor-Roseth. Latin stilusgyakorlatok, I. rész, 2. kiadás.
Lasz Samu. Földrajzi olvasókönyv, I. r. I. oszt. számára.
Márton. Görög irodalomtörténet.
Mika. Történelmi olvasó III., IV., V., VI., VII. és VIII. osztályok számára.
Orosz. Német stilusgyakorlatok, 4. kiadás.
Schmidt József. Latin-magyar és magyar-latin szótár. 3. kiadás.
Simonyi-Balassa. Német-magyar és magyar-német szótár.
Simonyi. Latin szókönyv, 3. kiadás.
Szemák. Német nyelv- és gyakorlókönyv. V—VIII. r., 2. k.
Szőke A., Schmidt A. Latin-magyar és magyar-latin szótár.

TARTALOM-JEGYZÉK.

Oldal

I. Gondolatok a nevelésről ... 3
II. A görög grammatikai tanítás célja és módszere általában ... 25
III. Iskolaorvosi jelentés ... 34
IV. Tanári kar ... 42
V. A tanárok irodalmi és társadalmi működése ... 48
VI. Tananyag és tankönyvek ... 50
VII Irásbeli dolgozatok ... 69
VIII. Rendkivüli tantárgyak ... 71
IX. Tanári könyvtár ... 75
X. Ifjusági könyvtár ... 79
XI. Kimutatás a szertárak gyarapodásáról az 1911—12. évben ... 83
XII. Ifjusági körök ... 88
XIII. Ösztöndijak és segélyek ... 97
XIV. Az 1911—12. iskolai év rövid története ... 99
XV. Érettségi vizsgálat az 1911—12. tanévben ... 108
XVI. Érdemsorozat ... 111
XVII. Statisztikai kimutatás ... 134
XVIII. Magántanulók ... 136
XIX. A jövő 1912—13. tanévre vonatkozó értesítés ... 137
XX. Az 1912—13. évben használandó tankönyvek jegyzéke ... 140